

Katolički list

Zvonik

GOD: XVI BR.11 (181) Subotica, studeni (novembar) 2009. 130,00 din

Ususret Adventu 2009.
Intervju: Izabela Đorđević
Aktualno: Godina Ch. Darwina

Spomen na pokojne u Somboru

Nedjelja zahvalnosti u Vajskoj

Kršćanska tribina grada Subotice

Vjeronauk za animatore

Duhovna obnova mladih u Subotici

Ovako mladost slavi Boga

Misa mladih u katedrali

U potrazi za Svjetlom

Dolaskom na ovaj svijet nijedan čovjek nije pošteđen nemilosrdnog iskustva "susreta" sa svjetlom. Taj šok, međutim, uzrokovan mnoštvom čimbenika, ne ostavlja u novorođenčetu nešto poput averzije prema svjetlu, nego baš suprotno. Nakon kratkog vremena dijete spontano voli svjetlost, a počinje se plašiti tame. Iako još ne zna što znači jedno, a što drugo, čak i kad stekne prva saznanja o svjetlu i tami, ne mijenja taj svoj "stav". Svjetlo je nešto dobro, toplo i nježno, a tama nešto čega se treba čuvati, kruto i hladno, nešto što ulijeva strah.

Odrastanjem se mijenja i način upoznavanja s nedokučivom pojavom svjetla. Koga od nas u djetinjstvu stariji nisu prevarili time da skupimo svjetlost dana u vreću, te je uvečer pustimo u mrčnu sobu? Koliko je objašnjavanja potrebno da malo dijete nauči kako ne smije direktno gledati u sunce, žarulje, vatru i druge izvore svjetlosti? Prolazeći kroz sva ta iskustva, potraga za izvorom prirodne svjetlosti kasnije može izgubiti na važnosti, ali ne i na svojoj draži. Odgovor na pitanje izvora prirodne svjetlosti i njezine pojave čovjek obdaren razumom nije prestao tražiti još od pamtivijeka. Objašnjenja su se razlikovala, kako se razlikovao i način pristupa tom problemu. Prirodoslovne znanosti na tom su području u posljednjih nekoliko stoljeća napravile ogromni napredak. Ove se godine, naime, obilježava 400 godina od prvog Galileova osmatranja svemira pomoću teleskopa, a od toga vremena znanstvenici su u potrazi za izvorom svjetlosti napravili ogroman put koji se mjeri stotinama milijuna svjetlosnih godina. I makar koliko daleko uspjeli prodrijeti u svemir, odgovor na pitanje iz-

vora svjetlosti neće biti cjelovit.

Cjeloviti odgovor na to pitanje za nas kršćane je sam Bog, nedokučivi Stvoritelj i Svedržitelj. "Bog je svjetlost i tame u njemu nema nikakve" – tvrdi sv. Ivan u svojoj Prvoj poslanici (1,5). Umjesto da nas jednostavno oslobodi traženja odgovora na pitanje izvora i pojave prirodne svjetlosti, Sveto pismo pred nas stavlja još jedan nedokučivi svijet u kojem boravi nevidljiva Svjetlost. Ustvari, u potrazi za tom Svjetlošću mi vjernici ne možemo poput znanstvenika ostati tek pasivni promatrači, nego smo čak pozvani i sami zračiti tom istom Svjetlošću kojom smo obasjani, kako bismo je doista mogli spoznati (usp. Mt 5,14-16).

Na tom putu spoznaje Svjetlosti mi vjernici, suprotno onomu što se događa novorođenčetu, nismo pošteđeni nemilosrdnog iskustva "susreta" s tamom. Ustvari, što više tragamo za svjetlošću, sve jasnije u sebi otkrivamo borbu svjetlosti i tame. Iskustvo te borbe nas sve više potiče da se okrećemo Svjetlosti, kako bi ona mogla obasjati tmine, koje u sebi nismo sposobni ukloniti.

Nalazimo se na prekretnici dviju liturgijskih godina. Prvo nam je razmišljati o posljednjim stvarima u svjetlu Krista Kralja, a odmah potom o osobnoj pripravi za dolazak Kristova svjetla među nas. Svjetlost označava naš početak, a i na kraju joj se čvrsto nadamo. Volio bih kada bi i ovaj broj *Zvonika*, svojim raznolikim sadržajem, u tim razmišljanjima i potrazi za Svjetlošću svima nama mogao biti bar malom pomoći, kako bismo i sami još bolje zasjali onom Svjetlošću koju toliko tražimo.

Vaš urednik

Iz sadržaja

Advent 2009.:	
Kako kršćani iščekuju Kristovo rođenje?	5
(Neprimjećeno) petnaest ljeta <i>Zvonika</i>	8
Caritas u Bečeju otvorio Dnevni centar	10
Nedjelja zahvalnosti u Vajskoj.....	14
Međunarodna godina astronomije	23
Aktualno:	
Obilježnice Ch. Darwina...	24
Intervju:	
Izabela Đorđević, OCDS..	26
Priča:	
Pismo s neba	28
Djevojčice rađaju i "ubijaju" djecu	29
Upoznajmo naše katehete:	
Anita Pelhe	31
Kršćanski stav:	
Jedan mi je od ovih posljednji.....	35
<i>Zvonik</i> na beogradskom Sajmu knjiga	36
Mladi:	
Naši junaci	40
Obitelj:	
Misije naše svagdašnje...	44
Autentični svjedoci.....	47

Piše: s. M. Jasna Crnković

Bdijte!

Kako strah utječe na cijelo naše biće! Može promijeniti sav naš svakodnevni život. Uvodimo nove mjere predostrožnosti samo da bi nam se taj strah smanjio. Želimo ga se riješiti, a ponekad ne znamo kako. Evo, na primjer, pojava svinjske gripe. Što sada? Tko je ima, a tko nema? S kim se družiti, a koga izbjegavati? Hoću li umrijeti? Ljudi se žele zaštititi. Ne žele ni pomisliti da bi se njima tako što moglo dogoditi. A zašto se jednostavno ne pripremiti?

Svi iščekujemo smrt – netko prije, netko kasnije. Svi ćemo jednostavno doći pred lice Božje. U konačnici mi kršćani i molimo: "Dođi Kraljevstvo tvoje"! To Kraljevstvo i dolazak našeg Kralja iščekujemo, njemu se nadamo, njemu težimo. Kad će ono doći?

Isus nam poručuje: "Pazite! Bdijte jer ne znate kada je čas" (Mk 13,33)! Čuvajte se da se ne prevarite pa promašite trenutak. Budite svjesni onoga čemu težite i nemojte to olako shvatiti. Iščekujete svoga Kralja koga volite i koji voli vas – nemojte ga dočekivati u ležernom duhu da vas ne iznenadi. Upalite svoje svjetiljke,

pripravite dovoljno ulja (usp. Mt 25,1-13). Umnožite talente koje vam je darovao, opravdajte njegovo povjerenje (usp. Mt 25,14-30). Brinite o njegovim prijateljima baš zato što su njegovi (Mt 24,45-51). Snađite se, osigurajte prijatelje koji će vas upozoriti na dolazak da budete na vrijeme obaviješteni (Lk 16,1-8). Ne ostavljajte ništa za sutra, ne punite žitnice jer ne znate kada je čas (Lk 12,16-21). "Tražite najprije Kraljevstvo i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo dodati" (Mt 6,33). Jer, isplati se! Kraljevstvo Božje je kao svadbena gozba. Na nju dolaze pozvani, pripremljeni i naravno oni koji se odazovu (Mt 22,1-14). U njega se dolazi po zaslugama ali i po milosti Božjoj, u posljednji čas (Mt 20,1-15). Kraljevstvo nebesko je kao blago: tražimo ga, čuvamo ga i dajemo sve da bismo ga dobili (Mt 13,44-46; Mk 12,41-44).

"A o onom danu i času nitko ne zna, pa ni anđeli na nebu, ni Sin, nego samo Otac" (Mk 13,32).
Imamo što nastaviti!

Čitajmo ovu meditaciju s Evanđeljem u rukama. I pripreмимо se.
Jer Kraljevstvo Božje počinje već sada. U vječnosti ga samo nastavljamo.
Potrudimo se da imamo što nastaviti!

Stranputice i smjernice blagdanih priprava

Kako kršćani iščekuju Kristovo rođenje?

Piše: Željka Zelić

Materijalno u utrci s duhovnim

Za točno dva tjedna, točnije 29. studenoga, upalit ćemo i prvu adventsku svijeću. Učinit ćemo to još tri puta, kao simbol i predokus onoga što nas tek čeka – proslava najradosnijeg kršćanskog blagdana – Božića! Kao što je na jednoj od internetskih stranica ustvrdio fra Petar Horvat, *na kraju jednog razdoblja najčešće radimo presjek ili pregled onoga što smo učinili kroz to razdoblje. Kako država radi proračune za proteklu godinu (i uvijek ima manjka u državnoj blagajni), trgovine rade inventure i procjenjuju kakva je bila protekla godina, tako i mi trebamo proći Adventom.*

Više puta i na više načina pisali smo u *Zvoniku* o Došašću i prijašnjih godina, no, čini se da je ta tema neiscrpna, osobito u današnje vrijeme kad je komercijalizirano sve, pa čak i proslava kršćanskih blagdana kao što su Uskrs i Božić. Zasiurno da je taj trend osobito vidljiv u većim gradovima, no, čini se da nas težnja ka europskim integracijama sve više gura i u sve ono što ona sa sobom nosi: konzumizam i komercijalizam nasuprot skromnosti i duhovnosti. U nekim se gradovima prve žarulje u raznim bojama i lampioni pojavljuju već krajem studenoga. Trgovinski lanci nude različita sniženja kako bi što više privukli kupce, mlađe i starije podjednako, koji će za dužujući se trošiti novac koji zapravo nemaju. Ostaje nam vidjeti hoće li ekonomska kriza na koju se sve više pozivaju poslodavci kad je potrebno otpuštati radnike, učiniti da ove godine veliki trgovinski lanci ostanu bez kupaca koji na gomilama razbacane snižene robe pokušavaju "uloviti" dar za sebe ili za svoje bližnje. Hoće li ova nužda natjerati suvremenoga čovjeka da se vrati prije svega duhovnim vrijednostima koje se vezuju kako za Advent tako i za samu proslavu Božića i drugih blagdana, ili ćemo i dalje, pomahnitalo kupujući pokušati zaboraviti na stvarne probleme, stvarajući pri tom lažnu sliku naše stvarnosti?

Predbožićno vrijeme obiluje spomendanima koje je vrijedno ovdje spomenuti, počevši od sv. Barbare i sv. Lucije. Zasiurno da se djeca najviše raduju spomendanu sv. Nikole, kojemu tjednima prije pišu pisma, a noć uoči njegova dolaska čiste svoje čizmice i trude se biti što bolji kako bi kad se probude mogli u njoj ugledati predmet svojih želja. U vrijeme ekonomske recesije koju ne možemo zaobići, važno je djecu naučiti da smisao darivanja nije u veličini dara nego u njegovoj simbolici i samoj činjenici da je netko mislio na vas. Zasiurno da su upravo roditelji oni koji će tijekom Došašća svojoj djeci pružiti glavni duhovni poticaj, počevši od zajedni-

čkoga odlaska na mise zornice i sl., što i kod jednih i kod drugih iziskuje žrtvu. Osim što će skupa kititi bor, cijela bi obitelj mogla sudjelovati u zajedničkom pravljenju adventskoga vjenčića oko kojega će se svaku večer okupljati na zajedničkoj molitvi. Jedni bi druge trebali poticati na revnost kad je božićna ispovijed u pitanju. U ovim predblagdanskim danima valjalo bi se sjetiti i onih koji su u potrebi te onoliko koliko vam to mogućnosti dopuštaju, skromnim doprinosom, bilo

materijalnim bilo duhovnim, pokazati da se Isus rodio za sve nas, a ne tek za povlaštene. Jedna od odluka mogla bi biti da se baš ove godine obitelj odrekne međusobnoga darivanja kako bi mogli obradovati one koji oskudijevaju. Ponuda je puno. Ako ništa drugo, Došašće nam daje poticaj na dublje promišljanje o vlastitom duhovnom i vjerničkom životu, ali i o odnosu prema drugim ljudima koje smo svojim riječima ili djelima stigmatizirali, povrijedili ili izbacili iz svojega života.

Prava bilanca očitovat će se na Božić kojega, unatoč poteškoćama i križevima, ako smo se dobro pripravili i srce nam je čisto, ne možemo i ne bismo smjeli dočekati smrknuta lica.

Kada govorimo o pošasti današnjice – potrošačkom mentalitetu – psiholozi, teolozi, ali i ekonomisti, složiti će se u jednom – u središtu svega nije više čovjek i njegova dobrobit, nego profit. A dobro je poznato da ondje gdje čovjek postaje instrument za postizanje nekoga cilja, u ovom slučaju što veće zarade, unatoč prividnom i kratkotrajnom blagostanju, svi drugi stupovi društva bivaju uzdrmani, čemu smo i sami svjedoci, a što ostavlja trajne posljedice. Što je više slobode, to su ljudi više zarobljeni: u vlastite požude i porive kojima je teško odoljeti.

Što je prava priprava za blagdane?

Većina će spominjući pojam "priprave za blagdane" pomisliti na ono izvanjsko: pripravu hrane za Badnju večer i Božićne blagdane, kićenje bora, čišćenje stana, prozora, kupnju darova i pakiranje istih... No, što je s nutarnjom pripravom? Mnoge kućanice bivaju osuđene provoditi dane i sate u kuhinji i pored štednjaka kako bi uspjele sve pripremiti na vrijeme, zaboravljajući pri tom na sebe kako bi drugima ugodile, ali istodobno gomilajući nesvjesno stres koji zasiurno ne može doprinijeti nutarnjem miru. Prisjetimo se samo jednog od mnogobrojnih istraživanja koje je pokazalo da 42% anketiranih smatraju tjedne uoči božićnih i novogodišnjih blagdana najstresnijim dijelom godine.

Advent 2009.

Nije ni čudno da su ljudi u to vrijeme podložniji takozvanom "blagdanskom đavlu". O čemu je zapravo riječ? Ne jednom, ali upravo pred Božić, točnije na Badnji dan, obitelj se zna pretvoriti u "pravo malo ratište" oko toga tko će gdje i što će uraditi ili na koji način (što inače nije običaj). I to biva tako sve dok netko razuman ne kaže: "Ne dopustimo da nam blagdanski đavao pokvari blagdansko veselje". Ništa drukčije nije ni za Uskrs. Činjenica je da običaji ponekad postaju opterećujući (tu izričito mislim na običaj pripremanja tradicionalnih jela za Božić i Uskrs i dr.). Previše smo opterećeni time kako što bolje pripremiti blagdansku trpezu, okтити bor, ili za Uskrs obojiti i ukrasiti pisanice i sl., pa se ponekad izgubi prava nit Božića, Uskrsa i Svetoga Trodnevlja. U takvom ozračju (gdje se sve pokušava napraviti onako "kako spada") ljudi postaju opterećeni, rastreseni, nervozni i upravo tada događaju se one sitne raspre i svađe koje znaju pokvariti blagdansko raspoloženje. No, veličina gozbe nije zapravo u onomu što je na stolu, već u ljudima koji su se oko toga stola okupili.

Postavlja se tako samo po sebi pitanje, za koga će se Isus roditi? Što će mu značiti svi izvanjski čini ako naše srce nije pripravljeno. Gdje će se roditi i čime nahraniti?

Svećenik Milan Juranić na portalu Križa života dobro je ustvrdio rekavši da vjernička priprava za Božić i božićne blagdane ima svoj sasvim drukčiji tijek: zornice, adventsku ispovijed, karitativnu djelatnost, adventske i božićne pjesme, odlazak na polnočku. Sve je to natopljeno posebnim duhovnim vibracijama koje su uzrok da nam je svake godine Božić uvijek ponovno jednako drag i nov u svojoj poruci.

Postoje i neki suvremeni duhovni načini i izričaji dočeka rođenja Kristova, posebno među mladima koji dočekuju Božić u sabranoj i meditativnoj molitvi. Mladi roditelji s djecom u nekim župama zajednički dočekuju Božić. U crkvi kite borove i postavljaju jaslce uz božićne pjesme, nakon polnočke imaju zajednički agape... Takav doček i takvo slavlje sazdan je na biblijskoj svijesti da je Novorođeni sam Emanuel što znači "S nama Bog", a mi "miljenici Božji" pozvani na svetost. On se utjelovio po Mariji Djevici. Umjesto riječi utjelovio, staroslavenski prijevod Biblije lijepo kaže: "Vačloveči se – učovječi se". Postao je čovjekom, nama u svemu jednak osim u grijehu, smatra Juranić.

S njegovim se razmišljanjem slaže i vlč. **dr. Marinko Stantić** koji je u svojoj doktorskoj radnji u jednom od poglavlja govoreći o svetkovinama u razdoblju Došašća, istaknuo kako je to vrijeme kod Bunjevaca-Hrvata proživljeno na jedan živ i interesantan način. Pri tom svakako spominje jutarnje mise zornice, ali i Materice koje se slave treće nedjelje Došašća, te Oce (Očiče) koji se proslavljaju četvrte nedjelje Došašća. Prema njegovim riječima, upravo spomenuta dva blagdana koja su usko povezana s Božićem, pokazuju koliko su pozornost bački Hrvati pridavali svojim roditeljima. Koliko je važna svetkovina Božića, tako je važan i blagdan roditelja. Došašće nije spomen dugog čekanja hebrejskog naroda, protegnut prema Mesiji, niti jednostavna priprema za Božić. To je vrijeme proživljeno u znaku Gospodinova dolaska: prvog

povijesnog dolaska kojim započinje vrijeme spasenja i drugog eshatološkog dolaska, koji će biti na kraju. Između prvog i drugog dolaska smješta se crkveni život koji slavi jedino otajstvo Krista (Krist koji je došao i koji će doći), slavi i dan danas njegov dolazak (njegovo stalno objavljivanje kao spasitelj), sjećajući se onog povijesnog i onog konačnog. Prisutnost ili sakramentalni dolazak ne pridružuje se ovim dvoma dolascima već ih ujedinjuje: Krist rođeni i uskrsli, koji se pojavio i koji će se pojaviti, prisutan je u svetkovanju. Jutarnjim misama Bunjevci pokazuju svoju pozornost da su budni i spremni na njegov dolazak. Ovo je svjestan i zreli izraz vjere. Ovdje je stoga prilika za predložiti jednu odanu duhovnost duboko nadahnutu Božjom riječi. Nije to samo prilika da se "lijepo pjeva", već je to i prilika za osnovno egzistencijalno buđenje u vjeri na što potiču i spjevane riječi Božje. Žrtva koja se manifestira jutarnjim ustajanjem, pokazuje jasno realiziranu vjeru, kaže dr. Stantić.

Govoreći pak o samoj proslavi Božića, dr. Marinko Stantić kaže kako je, budući da je Božić blagdan veselja, jasno da se vrijeme između večere i ponoći provodi uz zabavni program. Pri tom upozorava kako se posljednjih godina, promjenama događanja u svijetu, i u načinu proslave pojavio loš način slavljenja: a odnosi se na pucnjavu. Kristovo rođenje je prekrasan događaj za čovječanstvo i zaslužuje bombastičan nagovještaj, ali postoje i puno bolja sredstva od petardi i drugih sličnih strojeva za nagovještaj ovog velikog događaja. Isto tako, kad se pretjera u veselju (kao kad se pretjera s vinom i sličnim pićima) ne koristi se pravi način za veličanje ovih događaja. Božić nije vrijeme za površnost ni za neprimjerena slavlja. Božić je vrijeme za duhovni rast i za zahvalnost na dolasku Gospodina. Sve u svemu, kulminacija veselja mora da je polnočka. To zahtijeva duhovnu ozbiljnost i pokornost srca da bi se dobro shvatio taj događaj. Kako svećenik, tako i vjernici moraju dati adekvatan doprinos da bi ljudima približili Krista koji dolazi. Zbog toga, cijela liturgija (pjesme, propovijed...) mora biti pripremljena tako da pomaže čovjeku i dozvoljava mu bolje uranjanje u misterij koji se slavi. Znanje pastorala se sastoji od otkrivanja najboljeg i najrazumnijeg načina za ne davanje veće važnosti folklornom dijelu nego euharistijskom. Vjernici često više važnosti daju reprezentaciji (posebno ako u ovoj svečanosti sudjeluje i netko iz obitelji), nego duhovnom životu i poruci nošenoj ovim događajem, zaključuje naš sugovornik.

Radost obiteljskoga zajedništva

Kad se na nekim većim obiteljskim okupljanjima potegne pitanje proslave blagdana, velik je broj onih koji se s radošću prisjećaju svojega djetinjstva, opisujući način na koji se "nekada" slavio Božić i kako se cijela obitelj za njega pripravljala. Upravo stoga mnogi prevaljuju po tisuće kilometara kako bi došli k svojim da skupa proslave Božić. Kako se pak i na koji način mlade obitelji uspijevaju othrvati suvremenom potrošačkom mentalitetu koji redovito prati proslavu većih blagdana, saznali smo u obitelji **Ivice** i **Vesne Sekereš** koji imaju četvero djece. U njihovoj šestočlanoj obitelji Advent prolazi u radosnom iščekivanju Božića. Tata Ivica kaže kako se *stalno o tom divani, pravimo vinac*, a mama Vesna nadodaje kako se svi potrudu naći koju šiškarku i svijeće. Otac kaže da je molitva ipak glavni sastojak ovog vremena iščekivanja i da je to pravi cilj jer *prenosimo na našu dicu ono što smo sami naučili u djetinjstvu*. Najstarija kćerka **Marija** (13) voli praviti adventski vijenac i kaže da im nije teško rano ustati i ići na zornice. Naravno, odlazak na zornice ovisi o školskom rasporedu, *ali uvijek neko iz kuće ide na zornice*, nadovezuje se mama Vesna. U obitelji se prate dobra djela i bilježe, svake

godine na neki drugi način, što često bude poticaj iz crkve. Jedne su godine upisivali "pluseve" u posebnu bilježnicu, jedne su stavljali "srca" za svako dobro djelo i tako pratili svoj duhovni rast. O nekoj materijalnoj pripremi ova obitelj ne govori jer se to čini onako kako je moguće u ovoj materijalnoj situaciji. Kako sami svjedoče, duhovni dio im je važniji.

Tko je kriv za moje nove cipele?

Različita istraživanja pokazuju da na čovjekovu potrebu za pretjeranom kupnjom, ili npr. opterećenost izvanjskim, utječe i njegovo psihičko odnosno duhovno stanje, jer prečesto želeći se izvana prikazati savršenim, nesvjesno pred drugima želi o sebi stvoriti nerealnu sliku. Želeći otkriti što se to zapravo događa u ljudskom mozgu, tj. što utječe na čovjekov izbor da nešto kupi ili ne, za odgovor smo zamolili diplomiranu psihologinju **Jasnu Vojnić** koja je to pojasnila na sljedećem primjeru:

Dražesna Engleskinja šeće prostorima shopping centra s elektrodama priključenim na glavu, dok istraživači pažljivo prate alfa i beta valove u njezinu mozgu. Dama se uspinje uza stube, njezini moždani valovi su ujednačeni, lagani te iste boje, ali u trenutku kad je uzela u ruke prekrasne, skupe cipele, valovi mijenjaju kretanje i u eksploziji boja padaju u slapovima na ekranu njihova računala. Može se vidjeti kako beta aktivnost na lijevoj strani mozga lagano opada. "Pogledajte samo kako je gospođa brzo donijela odluku o kupnji!" – objasnili su promatračima. I uistinu, nekoliko minuta kasnije šarmantna Engleskinja izlazi iz trgovine s novim cipelama u vrećici. Što se dogodilo?

Oдавno se zna da je lijeva hemisfera mozga logička i analitička, vrijedna pčelica koja se fokusira na jednu određenu stvar dok je desna hemisfera slobodna za "čulne" i "emotivne" stvari, kao što su boje, zvukovi, mirisi, lica,...

Pitate li se kad je koji "tim" u vašoj glavi odlučio hoćete li nešto kupiti ili ne? Svi smo skloni kupnju pripisati logici i razumu. Vjerovali ili ne, glavna motivacija kod donošenja odluke su osjećaji! Emocije stimuliraju um 3000 puta brže od razumnog razmišljanja. Iako razum stvara interes kod kupca za kupnju neke stvari, emocije su te kojima donosi odluku!

Ako malo pojednostavim, možemo jednostavno shvatiti na primjeru kupnje šampona. Šampon ne kupujemo samo radi pranja kose, već i da drukčije izgledamo i drukčije se osjećamo, te da nam novi miris pomogne da budemo svježiji čitav dan. Automobili se ne kupuju samo radi prijevoza od kuće do posla, već predstavljaju i statusni simbol. Pri svakoj kupnji postoje neki osjećaji koji nas natjeraju da posegnemo za novčanikom. I sigurno, nakon što obavimo kupnju, nađemo razne razloge kojima logički podupiremo kupnju. Svi kupujemo stvari radi toga kako se osjećamo kad to kupujemo.

Možete odahnuti. Za sve je kriv dopamin! Odlazak u jedan dobar shopping centar može učiniti da se mozak preplavi dopaminom, hormonom zaduženim za osjećaj zadovoljstva. Kada kupujete, sve što vidite oko sebe je novo, a kada se nalazite pred nečim novim, probude se moždani centri koji su zadušeni za zadovoljstvo. Ono što dobijemo kao rezultat je "šoping ushićenje" koje je jednako ushićenju narkomana koji je uzeo dozu. Uspješno shoppingiranje kod prosječnog kupca dovodi do porasta pozitivnih emocija te se tako pozitivno odražava na rad mozga, srca i respiratornog sustava. Isti efekt postižu reklame koje pljušte sa svih strana i koje stvaraju vrstu požude, također izazvane lučenjem hormona.

Ioni koji potiču potrošački mentalitet traže načina potaknuti ljude da kupuju. Da bi to bilo nenametljivo i bezbolno ljude se hvata na osjećaje, čemu religiozni motivi mogu poslužiti kao idealna prigoda. Velika je u svemu tomu uloga medija jer premalo prate i naglašavaju duhovne sadržaje, dok s druge strane prenaplašavaju vanjštinu u koju se svakako ubraja i kupnja. Tako se ostavlja u javnosti slika koja nije potpuno realna te se na temelju toga stječe kriv dojam da za Božić vjernici vode brigu isključivo o kupnji, jelu i piću.

Na nama je svakako da napravimo balans. Božićna kupnja sama po sebi nije loša. Loše bi bilo gledati jednostrano i zanemariti razlog zbog kojeg se sve to događa. Duhovna razina je ona koja je najveći "dobavljač" dopamina. Uostalom, čemu novi sat ukoliko nas ne budi na zornicu, čemu božićno drvce ako lampice ne gore u nama, čemu nove cipele ako nas ne dovedu do jaslica...

(Neprimjećeno) petnaest ljeta Zvonika

Piše: Tomislav Žigmanov

U ovdašnjoj je hrvatskoj javnosti (skoro)* previđena činjenica da se ove godine navršilo 15 godina od izlaska prvog broja katoličkog mjesečnika *Zvonik*. Posljedice su to sljedećih činitelja – u zajednici još uvijek nije ozbiljnije ustrojena cjelovita samosvijest (lokalne perspektive su dominantne, izostaje racionalnost), javno očitovanje (samo)poštivanja je rijetko i skromno (nema proslava obljetnica, nagrađivanje je tek simbolično), u prostoru društvenosti prevagu odnose privatni interesi, a hrvatstvo se razumijeva i njime se upravlja na načelima kađgodašnjih obiteljskih zadruga (veliki broj je „jakih“ pojednaca a malo je zajedničkih pothvata). Katoličkoj crkvi u ovdašnjih Hrvata zna usto nedostajati sukladnih odgovora na izazove koji nisu usko vezani uz, istina primarno, njezino pastoralno poslanje, napose kada su u pitanju kulturološki aspekti djelovanja te odnos prema vlastitoj mjesnoj povijesti (ove godine u Bačkoj nije proslavljen jubilej 800 godina od osnutka Reda male braće, naših franjevac, koji su imali odlučnu ulogu u vjerskom i narodnosnom životu ovdašnjih Hrvata, napose tijekom XVIII. stoljeća).

U takvim, dakle, *strukturalnim* deficitima, koji uveliko određuju naš aktualni društveni i crkveni trenutak, možemo tražiti razloge za odsuće određenih praksi koje kao vidljive i postojane prepoznajemo u drugim zajednicama. Naravno, navedeno ne govori ništa protiv *Zvonika* i napora ljudi koji u njemu rade! Naprotiv, oni su dionici onih procesa koji rade na mijenjanju takvog stanja. Također, to nisu dijagnoze koje nas trebaju onespokojiti niti nas baciti u očaj, već moraju biti osnova promjena na bolje i unapređenja ukupnih uvjeta i okolnosti u kojima kao narod i vjernici živimo! Sjetimo se u tom smislu riječi iz Evanđelja *Istina će Vas osloboditi* (Iv 8,32).

No, vratimo se našem „neobilježnom slavljenuku“ i zapitajmo se u čemu je značaj *Zvonika* za hrvatsku zajednicu, te zašto je on značajan za nju. Prvo u odgovoru ističemo sljedeće: *u* ili *preko Zvonika* ona je ostvarila mogućnost vlastitog sebedpredstavljanja, to jest samu je sebe očitovala u javnosti, što je po sebi uspjeh vrijedan hvale, osobito ako imamo na umu da se to počelo događati u teška vremena sredine deve-

desetih godina prošlog stoljeća. Pri tomu je, za razliku od nekih drugih medija na hrvatskom, to vlastito sebedpredstavljanje u *Zvoniku* u kontinuitetu rađeno odgovorno, sukladno imperativima poslanja Crkve, novinske struke i vremena. Sjetimo se i ovoga puta ranog osvajanja interneta i vlastite internetske prezentacije *Zvonika*. Stoga vrijedi istaknuti kako je ono najdulje u kontinuiranome trajanju od medija na hrvatskom a po obimu objavljenih sadržaja je najveće.

Svojim je, pak, postojanjem sve one koji smatraju hrvatsku zajednicu za nešto mrsko, koji govore o njoj kroz prizmu mržnje ili je pak namjerno prešućuju, *Zvonik* razuvjerio svojom kristolikom prizmom govorenja – nadobudno sebecijenje koje je zaticao u okružju *Zvonik* je opovrgavao razumnim mjerom vlastitosti i blagonaklonim promatranjem i bratskim odnosom prema drugome. Isto tako, rekomo već, nije se pristajalo na prešućivanje, pa je zahvaljujući opstojnosti i *Zvonika* hrvatska zajednica ostala neprešućena – i premda o njoj mahom nisu drugi govorili, ona je preuzela na sebe teret samogovorenja, te se tako očitovala kao zrela zajednica – zajednica koja može iz same sebe iznjedriti nešto što je i čini zajednicom: moć samogovora.

Svoje, pak, bogate i moćne rođake *Zvonik* je, bez obzira što su ih „pomagali“ s 200 eura na godišnjoj razini, stidljivo ali dostojanstveno podsjećao da su im rođaci još živi, da se nadaju i očekuju daljnje održavanje odnosa te da traže jedan pozitivan prihvata u ozračju jednakosti i punopravnosti. I tu je *Zvonik* bio dosljedan. Za one koji su pobjegli, pardon otišli, iz bačkog zavičaja, osobito iz Subotice, u koju se još uvijek zaklinju, *Zvonik* je bio i ostao znakovita opomena te album požutjelih zavičajnih sjećanja – on im je opomena da njihovim bijegom nije i nas ovdje nestalo. Jer, ukoliko hoćemo vidjeti kakav je i koliki je značaj *Zvonika* za hrvatsku zajednicu moramo, čini se, priznati i sljedeće: putem je njega svjedočeno uvjerenje da se i kako se može osmišljavati taj tek navodni besmisao ovdje. To je, drugim riječima, onaj značaj koji hrabri i budi nadu da smisla ovdje unatoč svemu ima.

Za ovdašnje, pak, Hrvate *Zvonik* je značajan što je na sebe preuzeo časn-

u ulogu ne samo borbe u ostvarivanju prava na informiranje na materinjem jeziku nego i da piše o sebi samima prema kristocentričnoj mjeri u jedno teško vrijeme. Tako je on bio ponajbolji kroničar prije svega vjerskog, ali i kulturnog a često i društvenog života hrvatske zajednice u proteklih 15 godina. Stoga, tko bude posezao za pisanjem povijesti Hrvata na ovim prostorima u devedesetim godinama i u prvim godinama XXI. stoljeća, taj će u *Zvoniku* naći obilje građe. Za njegov će *Zvonik* biti kao i za nas: nezaobilazan.

Stoga se može zaključiti kako je *Zvonik* jedan posve ozbiljan katolički list koji izlazi u Subotici u izdanju Župe Sv. Roka i kojim je isprva vrsno ravnao glavni i odgovorni urednik vlč. Andrija Anišić a uspješno ga zamijenio mlađani vlč. Mirko Štefković, koji se pojavljuje svakoga mjeseca u trećoj nedjelji, i to redovito, na jeziku hrvatskome te je bio i ostao jedini vjerski i jedini katolički list na hrvatskome u Vojvodini, kojeg radosno iščekuje i staro i mlado u svim mjestima. List je to u kojem pišaše skoro svo hrvatsko svećenstvo Subotičke biskupije kao i mnogi drugi, u kojemu se ne naviješta tek i samo Riječ, već se radi i na, kako netko reče, inkulturaciji, gdje se ne bilježi tek ono dogođeno ili događajno već i ono štivo meditativno, s porukom, s nagovorom, ono na Dobro upućujuće, zatim pastoralno, katehetsko, ali i crkvenohistoriografsko... To je, dakle, naš *Zvonik* – bogat u sadržaju a jednostavan u misiji dobročinstva.

Da zaključimo, ovaj je list jedna od važnijih stanica u dugom nizu glasila na hrvatskom jeziku u Bačkoj na koji zajedničari, zbog svih navedenih ali i onih nenavedenih razloga, trebaju biti unajmanje ponosni. Ponosni, jer su čelni ljudi Crkve preuzeli na sebe odgovornu zadaću vlastitog sebedpredstavljanja, u vrijeme i okruženju koji tomu nisu bili skloni, uspješno je realizirali, te tako u praksi očitovali uvjerenje da nada raste samo tamo gdje se u nadi i radi. Bez obzira je li se to slavi ili ne!

* *Samo Uredništvo osmjelilo se ovaj nesvakidašnji medijski pothvat obilježiti svečanošću u prosincu ove godine, što će svakako pridonijeti pozitivnijoj slici nas samih pred nama i pred drugima.*

Škola animatora u Sonti

U Sonti je u župi Sv. Lovre od 23. do 25. listopada, već 4. godinu u nizu organizirana Škola animatora za mlade Subotičke biskupije. Na susretu je sudjelovalo šezdesetak mladih iz Subotice, Bajmoka, Male Bosne, Žednika, Đurđina, Palića, Klise, Mišičeva, Kule, Selenče, dvadesetak domaćina i mladi iz Frame - Đakovo. Tema susreta je prilagođena Svećeničkoj godini: „U tišini srca Bog progovara“.

Prvoga dana susreta, 23. listopada, mlade su uvodnim riječima pozdravili i predstavili rad Škole animatora vlč. **Dominik** i katehistica **Kristina**. Potom su domaćini na zanimljiv način svima predočili pokretima tijela „slova“ riječi animator i tumačenje – kakav bi trebao biti animator. Budući da je cilj ŠA susret, odnosno zajedništvo i povezivanje s Bogom i drugima, uslijedilo je upoznavanje. Skupine su bile podijeljene po starosnoj dobi. Svaka skupina je izabrala odgovornog animatora. Nakon predstavljanja, simbolično smo napravili lanac (karike s našim imenima) koji nas povezuje međusobno i s Bogom. Dan smo završili meditacijom u crkvi.

U subotu 24. listopada bila je molitva, a mladi su sa sobom, na opće čuđenje, ponijeli i mobitele. U crkvi se naime nalazila košarica u koju su mladi stavili svoje mobitele, a potom poslušali kratku propovijed o tomu kako Isus *želi biti*

naš mobitel. Na kraju, voditelj molitve pozvao ih je da prihvate izazov dana, jer ako žele osluškovati svoje srce ono je potrebno tišine. Isus želi biti središte našega dana i zato želi biti naš mobitel. Ovo je bio veliki izazov za sve mlade kojega su radošću prihvatili. Svatko je dobio zamjenski mobitel gdje je mogao Isusu pisati poruke. Prijepodne je predavanje održala **s. Rastislava Ralbovsky**, sestra Sv. Križa iz Đakova. S. Rastislava je među ostalim govorila o tomu kako treba komunicirati i kako treba osluškovati Boga i druge. Poslijepodne su bile razne radionice na kojima su pravljene krunice, pirografi, podsjetnici, origami a neki su kitili crkvu za nedjelju zahvalnosti. Prije mise je bila mogućnost za sv. ispovijed a mladi su predmolili krunicu.

Navečer je uslijedio program koji su vodili **Ivo** i **Ivana**. Najprije su se predstavili mladi iz Đakova prikazavši razne igre. Dan je završio noćnim klanjanjem koje je vodila **Katarina Ralbovsky**, djelatnica CDP-a iz Zagreba. Nakon klanjanja svatko je mogao iznijeti svoj mobitel. Mladi su shvatili da su ovisni o mobitelima, ali da je isto tako lijepo biti bez njih, jer tako imaju više vremena za druge i ponovno otkrivaju ljepotu verbalne komunikacije. Posljednji dan susreta zapo-

čeo je jutarnjom molitvom u kapelici koju su pripremili mladi iz Subotice. Zajedno s vjernicima na sv. misi zahvaljivali su Bogu za plodove zemlje. Mladi, djeca i stariji su bili u narodnoj nošnji, a sudionici ŠA predvodili su pjevanje na svetoj misi, nakon koje je uslijedio zajednički objed kojim je završen susret.

Adrijana Topal

Susret predsjednika Katehetskih vijeća Biskupskih konferencija Europe

U Beogradu je od 4. do 6. listopada održana redovita sjednica predstavnika Katehetskih vijeća Biskupskih konferencija Europe. Takav se susret redovito događa jednom godišnje dok se katehetski Kongres održava svake treće godine u Rimu.

Nakon prošlogodišnjeg susreta u Milanu i susreta radne skupine u Rimu, zaključeno je da se ovaj susret održi u Beogradu. Sastanak je imao radni karakter u kom se analiziralo stanje kateheze u Europi. Poruka ovoga susreta mogla bi se sažeti u nekoliko točaka kao što su: pitanje jedinstvenosti u katehetskom sadržaju; struktura kateheze "za sutra"; katekumenat; kateheza obitelji; pitanje osobne vjere; trajni kontinuitet informacija odgovornih za katehezu; uloga vjerske nastave u školi i župne kateheze; uloga svećenika u katehezi i problemi koji prate takav rad; susret s Kristom i zajednicom i pitanje župnoga Katehetskog direktorija.

Iskustva u Europi su različita. Već spomenute teme pokazuju kolika je odgovornost suvremenih djelatnika u navještaju vjere.

Sljedeći sastanak istih predstavnika održat će se u listopadu 2010. godine u Parizu gdje će se ove teme produbiti te će se izabrati između njih tema za Katehetski kongres u Rimu 2011. Iz rasprava tijekom sjednice u Beogradu moglo se nazrijeti da će katehete u Parizu baviti katekumenatom kao jednim od potrebnih modela kateheze odraslih. S druge strane se naslućuje da će rimski Kongres imati kao glavnu temu "Pedagogija inicijacije – Mistagogija".

Ovaj plodni susret je samo dokaz koliko je pitanje odgoja u vjeri doista temeljno pitanje Crkve, a napose u Europi. Stoga djelatnike u katehezi treba pratiti naša molitva a zahtijeva i angažman. U radu ove Konferencije je sudjelovao **dr. Andrija Kopilović** kao predstavnik naše Biskupske konferencije.

A. K.

Subotica: Okrugli stol o mentalnim bolestima i predrasudama okruženja o oboljelima

Nacionalna Caritas mreža s talijanskim Caritasom, Ministarstvom zdravlja Srbije i Tajništvom za zdravstvenu i socijalnu skrb AP Vojvodine, provodi Antistigma kampanju pod nazivom "Duševna bolest nije zarazna ali ravnodušnost jest – Otvorimo vrata", koja je ujedno dio projekta "Promocija mentalnog zdravlja u Srbiji". U okviru kampanje, u Subotici je u četvrtak 8. listopada, uoči Svjetskoga dana mentalnog zdravlja koji se obilježava svakog 10. listopada, održan okrugli stol u organizaciji subotičkog Caritasa.

I na ovaj način želimo skrenuti pozornost na promociju mentalnog zdravlja, destigmatizaciju mentalno oboljelih osoba i ohrabrivanje svih građana da ukoliko primijete da imaju određeni mentalni problem hrabro potraže pomoć u relevantnim institucijama, rekao je u uvodnoj riječi **Gabor Ric**, regionalni koordinator Caritasa Subotičke biskupije, iznoseći podatke prezentirane u okviru kampanje. Statistika pokazuje da čak 12% populacije ima neki mentalni problem tijekom svog života. Danas 450 milijuna ljudi u svijetu ima potrebu za dobrim uslugama radi poboljšanja mentalnog zdravlja. Istraživanja pokazuju da u četiri obitelji bar jedan član ima neki mentalni poremećaj ili poremećaj u ponašanju, rekao je Ric.

U okviru okruglog stola izlagači su bili **dr. Nada Vasković Maravić**, načelnica Odjela psihijatrije u subotičkoj Općoj bolnici, **Livia Joó Horti**, psihologinja i predstavnica Radionice za mentalno zdravlje "Exspecto", **Ozkar Szénási**, član Gradskog vijeća zadužen za područje socijalne skrbi, **Dragan Stokin**, starješina subotičkog Pravoslavnog hrama i **István Dobai**, ravnatelj Caritasa Subotičke biskupije, a u okviru rasprave svoja iskustva i stavove na ovu temu iznijele

su **Dragana Vuković**, diplomirana socijalna radnica iz Gerontološkog centra, i **Mirjana Čabrić**, ravnateljica Doma za djecu "Kolevka".

Sudionici okruglog stola složili su se da je dug i spor put mijenjanja predrasuda u pozitivne stavove, i da je stigmiju najbolje prevenirati. Istaknuli su da su kampanje, poput ove, jedan od načina da se javnosti skrene pozornost na ovu problematiku, jer diskriminacija duševnih bolesnika dovodi do njihova obezvrjeđivanja i odbacivanja.

Antistigma kampanja provodi se uz financijsku podršku Europske unije, a u partnerstvu sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom, Ministarstvom rada i socijalne politike, Dobrotvornim fondom Srpske pravoslavne crkve "Čovekoljublje" i televizijom Studio B. /**K. K.**/

Caritas u Bečeju otvorio Dnevni centar

Na Međunarodni dan mentalnoga zdravlja, 10. listopada, u okrilju Caritasa Subotičke biskupije, u Bečeju je otvoren Dnevni centar za osobe s posebnim potrebama, pod imenom "Kuća sv. Roka", prva institucija u ovom gradu u kojoj tijekom dana obitelji mogu zbrinuti svoje hendikepirane članove pod stručnim nadzorom.

Dnevni centar izrastao je iz humane geste Bečejca **Istvána Gertnera**, kantora preminulog 2003. godine, koji je oporukom ostavio svoju kuću Caritasu Subotičke biskupije. Slijedeći volju darovatelja, da se objekt, istina trošan i vlažan, koristi u socijalne namjene, ravnatelj subotičkog Caritasa **vlač. István Dobai**, zainteresirao je predstavnike Caritasa Aoste i posredstvom ove institucije stigla je značajna donacija Caritasa Italije i Aoste u iznosu od

50.000 eura, od čega je 38.000 eura uloženo u potpunu rekonstrukciju objekta, a 12.000 eura namijenjeno je funkcioniranju Dnevnoga centra. Darovan je i namještaj za dnevni centar, od njemačke Fondacije Csilla von Boeselager, koja je preko Malteške organizacije (sjedište u Zrenjaninu) i do sada opremom pomagala brojne institucije u Srbiji, najviše bolnice. S

namještajem Fondacija je uputila i glazbene instrumente, kao što su elektroničke orgulje, gitara, flauta, za terapijske aktivnosti glazbom i radionice u bečejskom dnevnom centru.

Usluge dnevnog zbrinjavanja za sada koristi šest osoba, dvije odrasle i četiri u mladenačkoj dobi. Zaposlena je jedna osoba kao organizator dnevnoga centra i angažirani su stručnjaci različitih specijalnosti, kao što su defektolog, socijalna radnica, psi-

holog, radni terapeut. Funkcioniranje Dnevnoga centra, naravno, podržava i grad Bečej, a u pregovorima predstavnika Lokalne uprave i Caritasa Subotičke biskupije, krajem listopada, dogovoreno je da će se iz gradskog proračuna financirati ručak korisnika, a u 2010. i režijski troškovi. Gerontološki centar iz Bečeja ponudio je stručnu ispomoć. /**K. K.**/

Caritas nagradio djecu

Caritas Subotičke biskupije je 9. listopada paketima školskog pribora nagradio autore najljepših dječjih likovnih radova pristiglih na natječaj raspisan na temu "Pomažem baki i djedu".

Izložba 102 dječja rada iz devet osnovnih škola koji su upućeni na natječaj, bila je postavljena u atriju Hotela "Galerija" od 5. do 9. listopada. Izloženi su radovi učenika nižih razreda subotičkih osnovnih škola i djece s posebnim potrebama iz Udruge "Vjera i svjetlo".

Nagrade su dobili: Natalia Kolar, Adrian Terčič, Kinga Konc, Vivien Fehér, Daniela Papp, Jelena Broćilo, Kristina Romić, Teodora Teodosijević, Anita Crnković, Hilda Szőke, Marta Romić, Johana Toth, Nađa Cvijin, Natalija Osmanovski, Elvira Varadi, Silvia Varga i Emese Kolár. /K. K./

Komuna "Milosrđe" u Apatinu

U Apatinu je u župnom domu "Presveto Srce Isusovo" od 9. kolovoza nastavila živjeti, ali na dosta drukčiji način od drugih, Zajednica za pomoć oslobođenja od različitih ovisnosti – Komuna "Milosrđe".

U njoj se do 20. listopada ove godine nalazilo šest momaka, a od tada sedam, jer je u Komunu primljen još jedan momak. Prvi roditeljski sastanak, tj. cjelodnevno druženje svih skupa bilo je 18. listopada. Komuna živi providnošću Božjom, od darova roditelja, vjernika župa Apatina i Odžaka i drugih dobronamjernih darovatelja koji razumiju ili pokušavaju razumjeti ovaj veliki problem.

J. P.

Crkva, država i vladavina prava

Na Fruškoj Gori je od 18. do 20. listopada održana 9. konferencija pod geslom "Pravda i mir poljubit će se" (Ps 85,10), s podnaslovom "Crkva, Država i vladavina prava".

Organizatori su EKD (Evangelički savez crkava Njemačke), Njemačka biskupska konferencija, Pravoslavna srednjoeuropska eparhija u suradnji s Eparhijom bačkom SPC, Nadbiskupijom beogradskom i uz potporu Fondacije Konrad Adenauer. Na konferenciji su sudjelovali sudionici iz Njemačke, Srbije, Slovačke, Austrije, Mađarske i Švicarske, predstavnici Pravoslavne, Katoličke i Evangeličke Crkve, kao i predstavnici državnih institucija.

Nakon svečanog otvorenja na kojemu su govorili među ostalim i vladika Irinej bački, nadbiskup Stanislav Hočevar, predstavnik Ministarstva vjera R. Srbije Dragan Novaković, ambasador Njemačke u Beogradu Volfram Maas, uslijedila su predavanja na temu "Crkva i država u dijalogu o miru i pravdi" i "Crkva i država u dijalogu – model jednog ekumenskog socijalnog seminara". Ovo posljednje je održao biskup Josef Homayer. Na temu "Vladavina prava u odnosu države i Crkve" govorio je prof. dr. Sima Avramović s beogradskog Pravnog fakulteta, a u grupnom radu su se obrađivale teme "Kršćanske vrednote u zakonodavstvu", "Ljudska prava, antidiskriminacija – crkve i vjerske zajednice", "Suradnja Crkve i države u pogledu socijalnih izazova u društvu" i "Zadaca Crkve u odgoju i obrazovanju". Pored već spomenutih sudionika, u katoličkom izaslanstvu bio je i biskup zrenjaninski mons. dr. Ladislav Nemet, a jedan od moderatora bio je mons. dr. Andrija Kopilović. /Cs. K./

Svečanost za najstarije u Klubu Caritasa

Dvorana Kluba Caritasa bila je 28. listopada prepuna, na svečanosti pripremljenoj u povodu "Sunčane jeseni života".

Osim brojnih članova Kluba, a najviše ih je s područja Mjesne zajednice "Novo selo", gdje se Klub nalazi, svečanosti su prisustvovali i korisnici usluga njege i pomoći koje su predstavnici Caritasa dovezli iz različitih dijelova grada da uživaju u programu za najstarije sugrađane. Zanimljiv i veseo program pripremile su sekcije Kluba i to glazbena, literarna i dramska. Među članovima Kluba, proglašeni su najstariji: Gizela Fürstner (rođena 1920. godine), i Agnes Magyarka i Etelka Mangold (rođene 1921. godine).

Zahvalnice za angažiranje u Klubu Caritasa, na svečanosti su dobili aktivisti i suradnici: Margitka Lenner, Irenka Dudás, Kata Semlic, Vlajko Prekajski, Katica Marganić, Piroška Feró, János Szabó, Zinka Dulić, Valerija Bardoš, Klarika Milanković, Milenko Crnac, István Szabó Batancs, Andor Kovács Sztrikó, László Ripco i Nándor Kukli. /K. K./

Klub Caritasa: tribina posvećena boljem međugeneracijskom razumijevanju

Kako vidimo sebe, na koji način vidimo okruženje, kako promatramo mlade, a kako stare, ili kako da se različite generacije bolje razumiju, bila je tema oko koje su se okupili članovi Kluba Caritasa 12. listopada.

Zanimljivo i poučno je govorila **Dragana Vuković**, diplomirana socijalna radnica, suradnica Caritasa, s dugogodišnjim stručnim iskustvom u Gerontološkom centru, zastupajući tezu da je za dobru međugeneracijsku komunikaciju neophodno uvažavati posebnost i karakteristike svakog životnog doba. Ilustrirajući različit generacijski pristup onoj starosnoj granici koja ljude svrstava u mlađe, zrele ili stare, Vukovićeva je istaknula: *Smatram da starost nismo u stanju razumjeti ni kada smo mladi ni kada smo u najproduktivnijem razdoblju, srednjem životnom dobu. I obrnuto. Ali osjećaj nerazumijevanja može biti prevladan ako se poslužimo bogatim životnim iskustvom i podsjetimo kakvi smo i sami bili u mladosti i zreloom dobu, kako smo razmišljali i postupali, koliko smo željeli sami i osobno proći stazom stjecanja životne mudrosti, koliko nam se dalekom činila starost i kako je i sami nismo shvaćali.* Potom je pojasnila što se sve događa s čovjekom kada stari, pozivajući članove Kluba da iz vlastitoga kuta, iz iskustava

mladosti i vlastitoga radno aktivnog razdoblja, sagledaju i vlastitu starost, da se svatko vrati u svoje mlađe dane i sjeti svojih razmišljanja i postupanja, kao i odnosa prema starijim srodnicima. Poželjela im je da imaju puno strpljenja, ljubavi i toplih relacija u obitelji i susjedstvu, i svugdje gdje mogu razumjeti lijepe emocije, jer je to ono što život a i starost čini ljepšima. /K. K./

Listopadska pobožnost u Sonti

U župi Sv. Lovre u Sonti, tijekom listopada održavane su listopadske pobožnosti. Svaki dan pol sata prije mise krunicu su predmolili stariji vjernoučeni.

Nakon toga, svi okupljeni molili su litanije posvećene svećenicima, a sve u povodu Svećeničke godine. Uslijedilo je potom i misno slavlje. Djeca su nakon toga dobivala sličicu Gospe, a svatko od njih upisao je svoje ime na "ružu". Ispred kipa Gospe je postavljen pano na kojemu je bila predstavljena krunica od papirnatih ruža. Djeca su dolazeći na ovu pobožnost zajedno s ostalim starijim vjernicima, Blaženoj Djevici Mariji donosili cvijeće. Sva djeca koja su tijekom listopada redovito dolazila na pobožnost u čast Blažene Djevice Marije, nagrađena su skromnim izletom kojemu se svi raduju i željno ga iščekuju. /K. R./

Sonta: Misijska nedjelja

Misijska nedjelja obilježena je u sončanskoj crkvi Sv. Lovre svetom misom koju je predslavio župnik Dominik Ralbovsky.

Svečanim ulaskom vjernoučenika koji su nosili simbole misija, željeli smo vjernicima približiti važnost ove nedjelje ali i poziv da se za misionare treba moliti. Nedjeljom zahvalnosti smo Bogu zahvalili za plodove zemlje. Zadnji vikend u listopadu u našoj je župi započela 4. godina Škole animatora. Na ovom prvom susretu ove školske godine okupilo 60-ak mladih s raznih strana naše biskupije. U nedjelju, 25. listopada, djelatnica Centra za duhovnu pomoć iz Zagreba **Katarina Ralbovsky**, održala je predavanje za starije.

Kristina Ralbovsky

Sombor: Šezdeset godina skladnog braka

U Somboru su 16. listopada 1949. godine, brak sklopili Eva (1925.) i Bela Lukač (1921.). I nakon 60 godina braka, koje su obilježili na svečanoj svetoj misi 17. listopada ove godine u crkvi Sv. Križa u Somboru, Eva i Bela žive skladnim obiteljskim životom.

Život pun ljubavi i razumijevanja, pratile su mnoge poteškoće s kojima se ovaj bračni par strpljivo borio. Bela je radio kao državni službenik u somborskoj Županiji, a Eva je bila dobra kućanica. Kuhala je, pekla mirišljave kolače, šivala, radila u vrtu i vinogradu, a posebna joj je radost bila uzgoj cvijeća.

U njihovu obiteljskom ružičnjaku rodilo se dvoje djece, kćer **Margareta** i sin **Bela** koji su im podarili dva unuka **Simu** i **Karolinu**. Velečasni **Marinko Stantić** je na samom početku propovijedi rekao kako bi možda bilo pametnije da on sjedne, a da Eva i Bela progovore o svojih 60 godina braka, što bi vjerojatno bilo poučno i od koristi za sve, a potom je govorio o vjernosti Boga prema čovjeku, kao i o vjernosti čovjeka prema Bogu, tako lijepo opisane u Bibliji. Svečana sveta misa završena je glazbenim darom bratanice **Dubravke Malenić**, koja je svirajući flautu poklonila svoj "svadbeni dar", a najmlađa Dubravkina sestra **Nikoleta** pročitala je prigodnu čestitku.

Z. G.

Nedjelja zahvalnosti u crkvi Sv. Jakova u Plavni

Nedjelja zahvalnosti za sve plodove koje nam je Bog podario u ovoj godini, proslavljena je u plavanjskoj crkvi Sv. Jakova 25. listopada, svetom misom koju je predvodio mr. **Mirko Štefković**, tajnik Subotičke biskupije, u zajedništvu s domaćim župnikom vlč. **Josipom Štefkovićem**. Na misi su bili i župljani i djeca odjeveni u lijepe narodne nošnje.

U poučnoj propovijedi preč. **Mirko** je pojasnio izvanjsku i unutar-nju bit naše vjere. Ono što vidimo u lijepo uređenoj i ukrašenoj crkvi – prekrasno narodno ruho, plodove zemlje, cvijeće – čini nas radosnim, ali ne i potpuno ispunjenim, jer je to ipak samo vanjska strana naše vjere. *Možda netko misli da imamo sve, ništa nam više nije potrebno, ali to nije potpuni doživljaj ovoga svijeta. Pravi vjernik u svemu tome vidi darove našega Gospodina. To je unutar-nja strana naše vjere, koja nam je potrebna da drukčije vidimo ono što je pred nama. Mi u plodovima naših ruku ne vidimo Boga, ali osjećamo da On iza svega toga stoji. Bog nam svojom milošću u svemu pomaže i stoga mu moramo neprestano zahvaljivati, jer On nam jedini može pomoći i kada*

*nam se čini da je sve izgubljeno. Zato moramo istinski vjerovati u Boga, a svaki naš posao trebamo početi i završiti s Njim. Tako će Bog u svim nevoljama i poteškoćama biti uvijek uz nas i s nama, a mi Mu zato moramo uvijek zahvaljivati, rekao je među ostalim, u svojoj propovijedi preč. **Mirko Štefković**.*

Sвета misa bila je obogaćena prigodnim programom kojega je osmislio župnik **Josip**, a djeca su svojim ministriranjem, čitanjima i molitvama ostavila ugodan dojam na sve nazočne. Osobito je lijepo bilo vidjeti kako su pobožno prinosili simbolične darove pred oltar na blagoslov: križ, svijeću, Bibliju, cvijeće, voće, povrće, hostiju, vino, vodu... Zbor HKUPD-a "Matoš" predvodio je pjevanje pod ovim misnim slavljem. /**Zvonimir Pelajić**/

Vjernici Vajske zahvalili za plodove zemlje

U obnovljenoj crkvi Sv. Jurja u Vajskoj, u nedjelju 25. listopada slavljena je sveta misa zahvalnica za plodove zemlje koja je sada već tradicionalna. Ovu svetu misu predvodio je dragi gost i pastir, beogradski nadbiskup mons. Stanislav Hočevar.

Toga dana se čitao 126. psalam koji počinje: "Velika nam djela učini Gospodin". Spoznali su to Vajštanci, jer u spomenutom psalmu piše da su plaćuci nosili sjeme sjetveno a vraćali se s pjesmom, noseći snoplje svoje. A u evanđelju smo čuli kako je samo vjera spasila slijepca, da progleda. U punoj, ne baš prepunoj crkvi, gostu misniku, nadbiskupu mons. Stanislavu Hočevaru su u procesiji redom prinosili: križ, svijeću, Bibliju, u posudama zemlju, vodu, pšenicu, kruh, grožđe, vino, voće, povrće i cvijeće. Dok su darovi predavani, čitane su molitve vjernika i značenja ovih darova. Sumisnici, vlč. dr. Milan Žust, isusovac i član Papinskog vijeća za promicanje jedinstva kršćana iz Rima te susjed, župnik iz Odžaka arhiprezbiter preč. Jakob Pfeifer su ovim darovima ukrasili oltar i prostor ispred oltara.

U očima prisutnih se vidio sjaj zbog radosti. Ove godine su uspjeli urediti crkvu, imali su mladomisnika, plodovi zemlje su bili izobilni i mogli su zahvaljivati sa svojim župnikom vlč. Josipom Kujundžićem. Visoki gosti su uzveličali slavlje. Vajštanci znaju kazati hvala. Mnogi su pomogli da se ima čemu i komu reći hvala a najviše Svevišnjem.

Župa je na periferiji biskupije. Većinom katolički živalj, Šokci i nešto Mađara su u ratnom vremenu ostali u nevelikom broju. Ostalo je sve manje onih koji su redovito na misi. Nadpastir je došao ohrabriti i župnika i župljane, jer se plodovi vide. To će sigurno i Svevišnji nagraditi.

Još jedan događaj u ovogodišnjem nizu, zbio se u Vajskoj. Na kraju mise župnik je uz zahvalu i pozdrave predao nadbiskupu divno izrađen njegov grb na staklu, a pjesmu "Blagoslovio Vas Gospod" otpjevala je Eliza-beta Balog. Nakon recitacija i govora, župno slavlje je ostalo u divnom sjećanju gostima.

G. Kujundžić

Kršćanska tribina

Prva Kršćanska tribina, kojom započinje novi ciklus predavanja, održana je 5. studenog u subotičkom Katoličkom krugu. O aktualnoj temi "Može li običan čovjek biti svet? (opći poziv na svetost)" govorio je mons. dr. Andrija Kopilović, prorektor Teološko-katehetskog instituta Subotičke biskupije.

Predavač je o svetosti progovorio kao teolog koji vjernike ponajprije uvodi u povijest stvaranja koja nam svjedoči o Stvoritelju – jedinom svetom. On sam je Punina. Iz ljubavi Bog stvara Svemir, a stvara i čovjeka na svoju sliku. Tako čovjek postaje sudionikom u Božjoj svetosti. Ovdje se postavlja problem slobode iz koje je rođen grijeh – jedino zlo u kozmosu. Nakon kraćeg predstavljanja povijesti grijeha, mons. Kopilović je ukazao na novu nadu i novo stvaranje koje se ispunja u Isusu Kristu. Čovjek se krštenjem oblači u Krista a danas nam sakramenti pomažu živjeti po Kristu i u Kristu. Krist nam je trajno prisutan u životu, ali je važno naglasiti da je on prisutan u molitvi, radu i trpljenju. Jedina svetost dolazi kroz borbu protiv grijeha. A svi smo pozvani na svetost, čime se vraćamo Stvoritelju i tako zatvaramo krug o kojem je predavač govorio na početku. Bilo je ovo predavanje koje je pozvalo sve prisutne na razmišljanje o osobnoj svetosti i životu koji svakodnevno trebamo preispitivati. U raspravi nakon predavanja prisutni su postavljali pitanja te potvrdili potrebu održavanja kršćanske tribine koja često odgovara na aktualna pitanja. /K. Č./

Svi sveti u Somboru

Još davne 853. godine papa Grgur IV. odredio je 1. studeni kao dan koji se slavi kao blagdan Svih svetih. S kraja 11. stoljeća, 2. studeni obilježava se kao Dušni dan ili dan mrtvih. Blagdan Svih Svetih, dan kada se tradicionalno posjećuju groblja, Somborci su obilježili posjetima Velikom i Malom katoličkom groblju. Od ranih jutarnjih sati kolone građana s vijencima i buketima cvijeća, lampionima i svijećama kretale su se ka vječnim počivalištima njihovih najmilijih. Svete mise služene su u svim župnim crkvama a na grobljima je bio blagoslov grobova po želji vjernika. /V. Janković/

Jubilej orgulja u Đurđinu

Orgulje u našoj crkvi slave Gospodina već 70 godina te smo poželjeli obilježiti taj jubilej. U goste smo pozvali katedralni zbor "Albe Vidaković" i voditeljicu s. Mirjam Pandžić. Misno slavlje, 24. listopada predvodio je župnik Lazar Novaković u zajedništvu s prijateljem župe vlč. Miroslavom Orčićem.

Župnik nas je upoznao s poviješću orgulja i u propovjedi pohvalio slogu naših starih. Darovali su nam lijepu Crkvu i orgulje, a na nama ostaje darovano čuvati, njegovati, oplemeniti i predati budućim generacijama, istaknuo je propovjednik.

Na koncu sv. mise svečano smo zapjevali zahvalni himan *Tebe Boga hvalimo*. Nakon mise katedralni zbor održao je prigodni program u deset točaka.

Od 6. listopada 1935. vjernici Đurđina se okupljaju u svojoj Crkvi slaveći Gospodina, zazivajući zagovor sv. Josipa i moleći snage za svakodnevni život.

Vrlo brzo u mladoj zajednici, 2. veljače 1938., rodila se želja da se u crkvi daju instalirati orgulje. Dobrotom i ljubavlju vjernika brzo se skupilo više od 50.000 dinara. Orgulje su mogle biti naručene. Zatraženo je više ponuda. Odbor se odlučio za ponudu Milana Majdaka iz Zagreba.

Blagoslov orgulja 17. rujna 1939. obavio je župnik župe Sv. Roka, presvijetli Blaško Rajić. Na orguljama je zaszvirao orguljaš, akademik i profesor Franjo Dugan. Misno slavlje i blagoslov su uzveličali pjevači HPD "Sv. Cecilije" i popodne održali svečani koncert.

Zanimljivost ovog jubileja je i u tome što je u njemu sudjelovao Ante Dulić. On je kao devetnaestogodišnji mladić prisustvovao slavlju kolaudacije orgulja. Zajedništvo oko euharistijskog stola nastavili smo u župnoj dvorani, gdje smo ugostili drage nam goste iz Subotice. /Nikola K./

Biskupska konferencija zasjedala u Prištini

U novoizgrađenom Biskupskom ordinarijatu Prirenske apostolske administrature u Prištini, od 5. do 7. listopada održano je XXIII. plenarno zasjedanje Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda.

U svom priopćenju za javnost biskupi su poručili:

U dvodnevnom radu, mi katolički biskupi Međunarodne Biskupske Konferencije, detaljno smo razmotrili situaciju Katoličke Crkve i vjernika u našim biskupijama, te tražili prikladne odgovore na različita pitanja koja nam se nameću, tijekom vršenja našeg evanđeoskog poslanja, na što nas je u svom pozdravnom govoru potaknuo i novi Apostolski nuncij, mons. Orlando Antonini.

Na poseban način razmatrali smo mogućnosti provođenja apostolskih smjernica pape Benedikta XVI. u našim mjesnim Crkvama, koje nam je dao po novoj enciklici Caritas in veritate. Biskupi pozivaju sve svećenike, redovnike, redovnice, vjernike laike i sve ljude dobre volje da nastoje graditi temelje nove budućnosti oslanjajući se na civilizaciju ljubavi i istine. Svećenike pak posebno potiču da u ovoj Svećeničkoj godini većom

predanošću nastoje poraditi oko svog osobnog posvećenja i poverenog im poslanja.

Imajući u vidu poslanje Crkve i potrebe današnjega vremena, mi katolički biskupi pozivamo sve naše mjesne Crkve i naše narode da mole kako bi na ovim prostorima, gdje smo iskusili gorčinu mržnje i sukoba, našli mogućnost opraštanja i pomirenja svih naroda, da svi mogu mirno živjeti i graditi sigurnu budućnost, što se može postići jedino putem ljubavi i praštanja.

Odgovarajući na izazove vremena u ovim krajevima, pozivamo sve odgovorne da dobronamjerno shvate izvorni i autentični duh evropskih udruženja – umjesto nasilne sekularizacije i agresivnog relativizma – i omoguće svim stanovnicima naše regije normalni hod procesa integracija u veliku evropsku obitelj. Time ćemo našim narodima moći dati nezamjenljivi doprinos evropskoj civilizaciji i kulturi, a napose duhovnosti.

Osobito zahvaljujemo sv. Ocu Benediktu XVI. što se očin-ski brine za naše potrebe i nastoji nam pomoći kako bismo nadvladali sve poteškoće s kojima se naše mjesne Crkve susreću, te nam je uvijek blizak preko svoga predstavnika, Apostolskog nuncija.

Početkom plenarnog zasjedanja biskupima se u razgovoru o stanju na području zemalja koje obuhvaća Konferencija pridružio **dr. Fatmir Sejdiu**, predsjednik Kosova.

Na ovom zasjedanju biskupi su izabrali za novog potpredsjednika Konferencije, **mons. Zefa Gashia**, barskog nadbiskupa, budući da je **mons. Ivanu Péntzesu**, subotičkom biskupu, istekao drugi mandat na toj službi. Dosadašnji generalni tajnik Konferencije se zahvalio na dosadašnjoj mogućnosti služenja Crkvi u regiji tom službom, te je na tu dužnost izabran **mons. Ladislav Némét**, zrenjaninski biskup. /**Mirko Štefković**/

Tribine u Đurđinu

U župi Sv. Josipa Radnika u Đurđinu održane su 11. listopada i 8. studenog župne tribine. **Gost predavač na prvoj tribini bio je vlč. dr. Tivadar Fehér**, rektor bogoslovije "Augustinianum". On je govorio na temu "Sv. Pavao i naše svećeništvo". Na drugoj tribini, o temi "Svećenička godina i lik Ivana Marije Vianneya" govorio je novozaređeni svećenik, vlč. **Dragan Muharem**, prefekt u malom sjemeništu "Paulinum".

Prvom tribinom smo također označili početak nove vjeronaučne i školske godine. U svom predavanju vlč. Tivadar je istaknuo kako je misao vodilja sv. Pavla kroz život bilo: njegovo poslanje – naviještati Evanđelje. U cijelom svom životu nastojao se suobličiti Kristu, koga je naviještao. *Lik apostola Pavla nas potiče da i sami što bolje otkrijemo vlastito osobno poslanje i budemo sretni u njegovu ostvarivanju – zaključio je predavač.*

Gost na drugoj tribini, vlč. **Dragan**, djelovao je vrlo sigurno i oduševljeno svojim svećeničkim pozivom. Govorio je o mjestu i ulozi svećenika danas u Crkvi: o dužnostima, problemima i izazovima, o životu i poslanju svećenika. Nadalje, ukratko je izložio teologiju svećeništva: suobličenje rečenika s Kristom po milosti Duha Svetoga, te o njegovoj trostrukoj službi svećenika, proroka i kralja. Ta sam Krist djeluje i ostvaruje spasenje preko zaređenog službenika. Na kraju je vlč. **Dragan** istaknuo osobitost sv. Ivana Vianneya, arškog župnika. Njegovo je svećeništvo bilo očitovano od oltara do ispovjedao-nice, od župne kuće do kuće posljednjeg bolesnika ili nemoćnika u župi. Vrlo je rado i puno molio, osobito krunicu. Htio je biti što sličniji svojem Gospodinu i od njega se učio blagosti i poniznosti – ustvrdio je vlč. **Dragan**.

Poslije predavanja obje tribine su nastavljene kroz razgovor i druženje u dvorani župnog doma. Voditeljica tribine ove godine je **Marijana Ivković Ivandekić**.

Verica Dulčić i T. K.

Održana komemoracija kod spomenika "Ptica slomljenih krila"

Svečana komemoracija i polaganje vijenaca žrtvama strijeljanim 1944. godine održana je 2. listopada kod spomenika "Ptica slomljenih krila" na Senčanskom groblju u Subotici. Tijekom zime 1944./45. godine na parceli 44 na Senčanskom groblju strijeljane su 852 osobe od 12 do 80 godina, uglavnom mađarske, njemačke i hrvatske nacionalnosti. Ovom činu prisustvovali su predstavnici crkvenih zajednica, političkih organizacija i mnogi pojedinci. Uz ekumensko bogoslužje, u ime hrvatske zajednice stihove je govorila **Ivana Rudić**.

U ime Skupštine AP Vojvodine, vijećnik su položili potpredsjednica Skupštine AP Vojvodine **Maja Sedlarević** i pokrajinski zastupnik **Tivadar Tóth**.

K. Č.

Irig: Kronicom kroz listopad do blagdana Svih Svetih

Mjesec listopad vjernici iriške župe započeli su u znaku listopadskih pobožnosti, odnosno molitvom krunice, kojoj je prethodila molitva Časoslova naroda Božjega (večernja i povečerje), a nakon krunice slavljena je sveta misa. U subotu, 3. listopada, na filijali u Šatricima bila je slavljena **V. Guščijada**. U njoj su sudjelovala djeca a nazočio je i župnik, a navečer su se u Irigu okupili vjernici u velikom broju na svetoj misi za pokojne članove obitelji **Vaš**. Molili su da se ljudi sve više usmjere na volju Božju, za duhovna zvanja (prva subota) i za pomoć kako bi znali svojim životom zahvaliti za njegovu prisutnost na našim životnim putovima: *Pred Isusom čovjek je osoba jedinstvena, neponovljiva i imenovana. To je razlog velike radosti svakog vjernika*, poručio je župnik.

U subotu 10. listopada slavljena je sveta misa s Kamenčanima i Radinčanima za pok. **Matiju Mulaj** i sve pokojne članove obitelji **Vizmeg** s porukom: *dok jedni žive u vremenu udaljenosti od Boga, drugi žive kroz iskustvo patnje, neki drugi opet uz ime i titulu, a ipak svi ljudi traže sreću i životni cilj. U svemu treba čuti Boga. Zato, raduj se i budi sretan!*

U nedjelju 11. listopada, posebno je bilo lijepo bilo u Vrdniku na misi za pokojne iz obitelji **Karačić (Pero)** i **Maru** i **Stipu Zadro**. U srijedu, 14. listopada, služena je sveta misa za **Antuna Mulaja**, a 16. listopada za sve pokojne iz obitelji **Malahovski**. S gostima iz Republike Hrvatske slavili smo 17. listopada svetu misu koja je prikazana za pokojne iz obitelji **Fapal** koji su pokopani u Irigu.

Nakon sudjelovanja na mjesečnoj svećeničkoj obnovi u Petrovaradinu, župnik **Blaž Zmaić** je 19. listopada predvodio sprovodne obrede u Irigu, kada je pokopan **Pišta Fapal** (41). U srijedu, 21. listopada, na vječni počinak ispraćena je **Marija Hladni** koja je svoj životni vijek provela radeći na Institutu u Srijemskoj Kamenici.

Na spomendan sv. Ivana Kapistrana 23. listopada, slavljena je također sveta misa. U subotu, 24. listopada, najprije smo se oprostili od **Marije Radaković** (88), velike kršćanke i dobročiniteljice crkava u Irigu. Istoga je dana navečer slavljena sveta misa za pok. **Pištu Fapala** te **Marka** i **Anđu Bandić**. U Vrdniku je 25. listopada slavljena sveta misa na više nakana (za ob. **Majhenšek**, **Petruš**, **Fedoš** i **Narančić**). Poslije mise, župnik je bio na ručku u povodu zahvalnog slavlja župe Šid. Nekolicina vjernika sudjelovala je sa župnikom na slavlju u povodu spomendana sv. Dimitrija u Srijemskoj Mitrovici.

Na poziv dekana Visoke poslovne škole u Novom Sadu prof. dr. Radovana Tomića, 27. listopada župnik je nazočio proslavi 50. godišnjice ove ustanove u kojoj studiraju mnogi Irizani. Na blagdan apostola Šimuna i Jude Tadeja, 28. listopada, slavljena je sveta misa za obitelji **Vukosavić** i **Peko**, a 29. listopada za **Mariju Radaković**. U Šatricima smo se 30. listopada oprostili od **Jánosa Németha** (70), a istoga je dana u Irigu služena sveta misa na nakanu **Vesne** iz Vrdnika za njenu djecu. Listopad smo završili krštenjem drugog djeteta obitelji **Slovak**, malenoga **Đorđa**. /f.f./

Svetkovina svetog Dimitrija

U srijemskomitrovačkoj prvostolnoj crkvi – manjoj bazilici Sv. Dimitrija, 26. listopada svečanim euharistijskim slavljem proslavljena je svetkovina sv. Dimitrija, đakona i mučenika. Sv. Dimitrije je zaštitnik župe, Grada te Srijemske biskupije.

Misu, koja je započela svečanim ophodom, predvodio je požeški biskup **mons. Antun Škvorčević**, u zajedništvu s domaćim, biskupom srijemskim, **mons. Đurom Garparovićem** te **mons. Marinom Srakićem**, nadbiskupom i metropolitom đakovačko-osječkim, **mons. Stanislavom Hočevarem**, nadbiskupom i metropolitom beogradskim, **mons. Ivanom Pénzesom**, biskupom subotičkim, **mons. Đurom Hrančićem**, pomoćnim biskupom đakovačko-osječkim, te 30-ak svećenika iz Srijema i Hrvatske. Slavlju se također odazvao veliki broj vjernika iz srijemskih župa koji su sudjelovali u ovom povijesnom događaju. Slavlju su nazočili i predstavnici Srpske pravoslavne crkve, predstavnici Veleposlanstva Republike Hrvatske u Republici Srbiji kao i predstavnici lokalne građanske vlasti.

Na početku je biskup Đuro Gašparović, pozdravljajući sve, uputio riječi dobrodošlice, te izrazio svoju iskrenu radost zbog samog događaja i slavlja, ali i zbog zajedništva koje nas okuplja oko Gospodinova Stola.

Biskup Antun Škvorčević se u svojoj homiliji prisjetio slavnog mučenika srijemske Crkve, sv. Dimitrija, istaknuvši kako samo velika i čvrsta vjera i neizmjeran ljubav prema Kristu, čini čovjeka mučnikom. *Samo povjerenje u Boga može nagnati čovjeka na ovako herojsku spremnost: dati život za Krista. Okupljenim vjernicima, osvrćući se na Božju Riječ, je poručio kako je sv. Dimitrije izvrstan primjer čovjeka vjernika, koji unatoč okolnostima zna kome treba služiti, i prema kome njegov život treba ići. Za nebeskim treba težiti, a ne za prolaznim, prema Bogu treba ići. Sveti Dimitrije je svetac, ali je bio i čovjek, čovjek svoga vremena i prostora, i kao takav dao je veliki primjer, a u tome ga trebamo nasljedovati. Sv. Dimitrije je jedna od spona koje povezuju Srijem i Požegu, a koje se protežu stoljećima* poručio je biskup Škvorčević.

Svečano liturgijsko pjevanje, za vrijeme euharistijskog slavlja, animirao je mješoviti zbor župe svetog Dimitrija iz Srijemske Mitrovice, pod vodstvom **s. Cecilije Tomkić**, voditeljice zbora. Slavlje je nastavljeno bratskim stolom u župnome dvoru, te veseljem i druženjem u Hrvatskom domu. /Ivica Zrno/

Prvi sabor malih zajednica u Mužlji

Sabor katoličkih zajednica i duhovnih pokreta koji djeluju na području Vojvodine i Srbije, održan je prvi puta u Mužlji u subotu 31. listopada. Susret je priredila kršćanska zajednica za razvoj, povezivanje i potporu duhovnim pokretima pod nazivom Mreža. Na konferenciji je sudjelovalo oko sedamdeset predstavnika malih zajednica iz dvadeset vojvođanskih mjesta. Cilj susreta je bio bolje međusobno upoznavanje među različitim pokretima, povezivanje jednakih pokreta kao i izmjena iskustava.

Nazočnima se obratio predsjednik Vojvođanske mreže **Tibor Halmai**. Izrazio je svoju radost i zadovoljstvo da su se prvi put sastali predstavnici mnogih među sobom različitih pokreta; ujedno je zaželio

sudionicima da i nadalje surađuju i da se opet sastanu u još većem broju. **Roni Beraha** je otvorio susret, a sudionike je zatim pozdravio **András Koncz**, glavni koordinator programa i predsjednik budimpeštanskog ureda Mreže (Háló), kao i koordinator duhovnih pokreta u Srbiji **Nándor Meleghy**.

Mreža i Renovabis sastavili su zajednički projekt, kojim žele otkriti i povezati sve male duhovne zajednice i pokrete ne samo na području Srbije i Vojvodine, nego i na području Mađarske te Rumunjske. Najviše posla urađeno je u Vojvodini na području Banata i Bačke. Koordinator Nándor Meleghy, napomenuo je da prema dosadašnjim istraživanjima na području Vojvodine i Srbije postoji oko tristo duhovnih zajednica ili pokreta. *U budućnosti želimo dati naglasak na otkrivanje, povezivanje i poticanje u rastu zajednica koje govore slavenskim jezicima. Na idućem saboru bi tako mogli biti nazočni i njihovi predstavnici*, rekao je Nándor.

O značenju malih zajednica u Crkvi iscrpno predavanje je održao svećenik **Vladislav Varga**. Saznali smo da u svijetu postoji preko osamdeset milijuna članova različitih duhovnih pokreta. Sluga Božji papa Ivan Pavao II. je 1998. istaknuo da su ti pokreti veliki dar ne samo za Crkvu, nego i za cijeli moderni svijet. Isti Sveti Duh djeluje u Crkvi preko institucija i preko karizma; potrebno je i jedno i drugo: institucije i karizme se moraju međusobno dopunjavati.

Predavanje koje je pripremio otac **László Pósa**, pročitao je zbog njegove bolesti bečejski kapelan **Róbert Pastyk**. U radu po skupinama je došlo do izražaja osobno povezivanje među članovima pojedinih pokreta: najprije među istim, zatim i različitim zajednicama. To je bilo obrađeno i na zajedničkoj sjednici svih skupina. Poslije zajedničkog rada je slijedio zajednički agape, gdje su se sudionici još bolje međusobno upoznali. Susret je okrunjen misnim slavljem, koje je vodio umirovljeni zrenjaninski biskup msgr. **László Huzsvár**. Suslavio je mužljanski župnik salezijanac **Stanko Tratnjek** i zrenjaninski kapelan **János Halmai**. Za prijatnu duhovnu atmosferu se pobrinuo omladinski komorno-instrumentalni zbor Domonkos iz Mužlje. /*Janez Jelen*/

III. sjednica biskupa Đakovačko-osječke metropolije

Nakon proslave svetkovine sv. **Dimitrija**, đakona i mučenika, patrona Srijemske biskupije nad/biskupi i kancelari Đakovačko-osječke Crkvene metopolije okupili su se u prostorijama Biskupskog doma Srijemske biskupije u Petrovaradinu u utorak 27. listopada na III. redovitu sjednicu biskupa Đakovačko-osječke crkvene pokrajine.

Uz predsjedatelja nadbiskupa i metropolita **Marina Srakića**, sjednici su prisustvovali požeški biskup **Antun Škvorčević**, domaćin srijemski biskup **Đuro Gašparović**, te pomoćni biskup đakovačko-osječki **Đuro Hranić**. Nakon zdrava i uvodnih riječi biskupa domaćina Đure Gašparovića,

biskupi su iznijeli dosadašnje iskustvo nove metropolije, planove i smjernice za predstojeću pastoralnu godinu te permanentnu formaciju svećenika u metropoliji. Ova sjednica biskupa Đakovačko-osječke metropolije susret je zajedništva, budući da su biskupi povezani sa Svetim ocem, ali i s ostalim biskupima. Također, povezani su i sa svećenicima i jedan od ciljeva ovih zajedničkih sastanaka je promišljanje i zajedničko organiziranje crkvenih događaja kako bi Crkva bila što efikasnija u svojem djelovanju. /*Tomislav Mađarević*/

Otvorimo vrata!

Mitrovački Župni Caritas „Blažena Majka Terezija“ priključio se velikoj antistigma kampanji distribucijom plakata po školama, ambulanzama i institucijama, informativnim pultom o mentalnom zdravlju u centru grada i podjelom promidžbenoga materijala sugrađanima, a sve u cilju senzibilizacije društva, te povećanja tolerancije kada su u pitanju osobe s različitim mentalnim poteškoćama.

Naime, u povodu Svjetskoga dana mentalnog zdravlja koji je obilježen 10. listopada, Caritas Srbije i Crne Gore, zajedno s Ministarstvom zdravlja Republike Srbije, Nacionalnim povjerenstvom za mentalno zdravlje, Svjetskom zdravstvenom organizacijom, Ministarstvom za rad i socijalnu politiku i Dobrotvornim fondom SPC „Čovekoljublje“ provodi kampanju protiv stigmatizacije osoba s mentalnim poteškoćama u 13 gradova Srbije.

Na centralnoj manifestaciji u Srijemskoj Mitrovici, u subotu 10. listopada na Svjetski dan mentalnog zdravlja, bile su prisutne osobe s različitim mentalnim deficitom s članovima njihovih obitelji, članovi iz Udruge MNRO, Udruge osoba s Downovim sindromom, SOŠO „Radivoj Popović“, kao i aktivisti Ureda za mlade, predstavnici Lokalne samouprave, predstavnici Doma zdravlja te Centra za prevenciju, predstavnici crkava, uposlenici i volonteri mitrovačkog župnog Caritasa. Projekt osvjешćivanja o pitanjima mentalnog zdravlja sastojao se u podjeli info-materijala, kreiranju aktivnosti kroz igru, crtanje, pjevanje, te izravne kontakte s osobama koje imaju problem mentalnoga zdravlja.

U sklopu toga programa provedene su ankete po osnovnim i srednjim školama, kao i na Visokoj strukovnoj školi, gdje se ispitala informiranost naših mladih o depresiji i shizofreniji. U petak, 16. listopada, u Skupštini Grada održan je stručni seminar na temu Novi pristupi i tendencije u liječenju osoba s mentalnim poteškoćama, a 22. listopada održana je tribina za mlade na temu mentalnog zdravlja. Mladi su pokazali veliki interes za ovo, njima do sada nepoznato područje. Krajnji cilj kampanje je otvaranje vrata institucija iza kojih smo smjestili ljude koji su malo drukčiji i različiti od većine nas, uključiti ih u društvo i dati im priliku da budu korisni, integrativni članovi društva. /*Kristina Zeman Mišćević*/

O savjesti

"O savjesti" naslov je knjige Josepha Ratzingera, koju je objavila nakladna kuća Verbum. Može li nečija savjest biti "u krivu"? Neki misle kako je savjest nepogrešiva. No, čak bi se i većina njih bila sklona složiti kako ljudima ne valja dopustiti činiti što ih volja: ubijati, krasti, lagati, itd. – pod uvjetom da im njihova savjest to dopušta.

Savjest, dakle, nije nepogrešiva. Ne, sve dotle dok ne postoji nešto što se zove moralna istina, piše Joseph Ratzinger (papa Benedikt XVI.). U ovoj pronicavoj knjizi o savjesti, Joseph Ratzinger razmatra ova, kao i druga ključna pitanja, uključujući i ulogu crkvenih vođa u pomaganju ljudima oko formiranja savjesti.

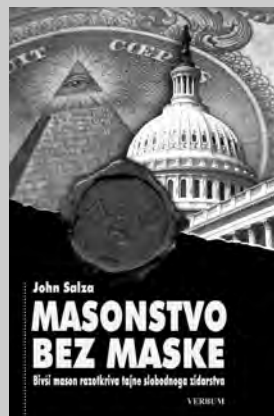

Misli o svećeništvu

Izdavačka kuća "Kršćanska sadašnjost" je u biblioteci Meta-noja, u povodu Svećeničke godine objavila knjigu "Misli o svećeništvu" u kojoj je predstavljen izbor iz tekstova pape Benedikta XVI.

Masonstvo bez maske

Nova knjiga u izdanju Verbuma, autora autora Johna Salzae.

Hvale i zazivi Vječnom Ocu

U povodu 800. obljetnice franjevačkog reda Provincijska uprava Kćeri Milosrđa TSR sv. Franje objavila je knjižicu "Hvale i zazivi Vječnom Ocu" svoje utemeljiteljice bl. Marije od Propetog Isusa Petković.

Apostolska konstitucija o stupanju anglikanaca u Katoličku Crkvu

Kako bi se dokončalo razdoblje nesigurnosti, uskoro će biti predstavljena "Apostolska konstitucija" koja će omogućiti skupinama anglikanskih klerika i laika da stupe u "puno i vidljivo zajedništvo" s Katoličkom Crkvom. Tu je inicijativu, kako prenosi agencija SIR, novinarima 20. listopada predstavio pročelnik Kongregacije za nauk vjere kardinal William Levada. Istodobno s predstavljanjem u Vatikanu inicijativa je predstavljena na tiskovnoj konferenciji u Londonu na kojoj su govorili primas Katoličke Crkve Engleske i Wallesa nadbiskup Vincent Gerard Nichols i poglavar Anglikanske zajednice canterburyjski nadbiskup Rowan Williams.

Prema onome što je rekao kardinal Levada novinarima, za ulazak u Katoličku Crkvu bilo bi zainteresirano 20-30 anglikanskih biskupa i "stotinjak" skupina vjernika. Apostolskom konstitucijom papa Benedikt XVI. je uveo kanonski status koji predviđa "korporativno udruživanje" putem ustanovljivanja osobnih ordinarijata koji omogućuju anglikanskim vjernicima da stupe u puno jedinstvo s Katoličkom crkvom i "istodobno sačuvaju – kako se ističe u prigodnoj popratnoj noti Kongregacije za nauk vjere – sastavnice specifične anglikanske duhovne i liturgijske baštine".

Pastoralno vodstvo za te skupine vjernika osiguravat će osobni ordinarijat. Apostolska konstitucija predviđa kanonski model u kojem je moguće zaređivanje za katoličke svećenike oženjenih klerika iz anglikanske zajednice. Međutim, povijesni i ekumenski razlozi ne dopuštaju ređenje oženjenih muškaraca za biskupe kako u Katoličkoj Crkvi tako u Pravoslavnoj crkvi. Stoga, ističe se u informativnoj noti, Konstitucija određuje da ordinarij može biti neoženjeni svećenik ili biskup. Konstitucija, objasnio je kardinal Levada, odobrava novu strukturu, ali će se njezina provedba odvijati u fazama. Ona je plod niza "savjetovanja" koje su proveli kardinal Walter Kasper i Papinsko vijeće za jedinstvo kršćana. Na Kongregaciji za nauk vjere leži zadaća odobriti ređenja jer, rekao je pročelnik Levada, u igri su "temeljna pitanja" vjere. Ono što je potaknulo skupine anglikanskih vjernika na odluku da stupe u Katoličku Crkvu bile su neke odluke koje je posljednjih godina donijela anglikanska zajednica kao što su ređenje žena i biskupa, ređenje biskupa koji su se deklarirali kao homoseksualci kao i mogućnost ženidbe homoseksualnih parova, primijetio je nadalje kardinal Levada. Tim prijedlogom Crkva želi odgovoriti na legitimne težnje tih anglikanskih skupina za punim i vidljivim jedinstvom s rimskim biskupom, Petrovim nasljednikom, rekao je. Nastojalo se, dodao je, na unitaran i pravičan način izaći ususret zahtjevima za punim jedinstvom koje su nam posljednjih godina uputili vjernici iz različitih dijelova svijeta koji već pripadaju Anglikanskoj crkvi. U svojem izlaganju kardinal Levada je više put naglasio da je ta nova struktura na crti sa zauzimanjem za ekumenski dijalog koji i nadalje ostaje "prioritet za Katoličku Crkvu". Glede posljednjih odluka anglikanske zajednice koje su naišle na neodobranje kod dijela anglikanskih vjernika i koje su možda bile razlogom njihova izlaska iz Anglikanske Crkve, pročelnik Levada je rekao: *Prije bih rekao, da anglikanska zajednica nije prihvatila ređenje žena i ređenje homoseksualnih poslužitelja, danas bismo sigurno bili bliži jedni drugima. Ali to su činjenice s kojima se moramo suočiti jer obilježavaju ekumensku situaciju u kojoj se nalazimo, rekao je kardinal Levada. /IKA/*

1200. obljetnica prijenosa relikvija svetog Tripuna iz Carigrada u Kotor

U Kotoru je 17. listopada svečanom svetom misom proslavljena obljetnica prijenosa relikvija svetoga Tripuna iz Carigrada u Kotor. Euharistijsko slavlje predvodio je izaslanik Svetog Oca, kardinal Franc Rode, prefekt Kongregacije za Ustanove posvećenog života i Družbe apostolskog života.

Uz domaćeg biskupa Iliju Janjića, suslavili su i biskupi iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Albanije, Srbije, Makedonije, Kosova, te izaslanici iz drugih zemalja. Misi su nazočili i visoki državni dužnosnici te diplomatski predstavnici u Crnoj Gori. U Kotor je hodočastilo i oko tri tisuće vjernika iz Hrvatske i BiH, a brojnim domaćim vjernicima u slavlju su se pridružili i pravoslavni vjernici.

Kardinal Rode u propovijedi je podsjetio na lik svetog Tripuna, kršćanskog mladića iz Frigije, u današnjoj Turskoj. Mučeničku je smrt podnio u 18. godini života, za vrijeme Decijevih progona. Bilo je to 2. veljače 250. godine u Niceji. Tripun "prosvijetljen i osnažen milošću vjere, ni jednog trenutka nije dvojio koga izabrati i kome iskazati čast i poštovanje", rekao je kardinal Rode govoreći ujedno o mučeništvu kršćana kao o njihovoj neraskidivoj vezi s Isusom Kristom na Golgoti.

Prema riječima kardinala Rodea, mučeništvo svetog Tripuna danas je poticaj za promišljanje čvrstoće vlastite vjere i svjedočenja kršćanskog opredjeljenja. U odnosu na ranija vremena, okolnosti su drugačije, "u današnje vrijeme neprijatelji kršćanstva promijenili su svoje taktike i sofisticirali metode progona", rekao je kardinal Rode.

Nakon misnoga slavlja pročitano je i Papino pismo koje je uputio kotorskom biskupu Iliju Janjiću u povodu svečanosti. U njemu, među ostalim, stoji: "Vaše je slavlje razlog velike radosti i ohrabrenja, jer potiče na bratsku ljubav i međusobnu solidarnost. Ujedno vas ova proslava, kao i vaš zemljopisni položaj, posebno obvezuje. Sveti Tripun, kao svetac i mučenik nepodijeljene Crkve, čašćen je i na Istoku i na Zapadu te je, kao zaštitnik svih građana Kotora, bio i jest most između neba i zemlje. Tako i vi, iako stado malo, možete biti most koji spaja braću u vjeri u jednoga Boga Isusa Krista. Česte promjene i nove društvene okolnosti ponekad zbujuju i stavljaju pred vas nove zadatke. Budete li čuvali postojanom svoju vjeru, koja se u vašoj Biskupiji ukorijenila već u prvim stoljećima Crkve, moći ćete nadvladati sve napasti i suočiti se sa svim protivštinama." /KTA/KNI/

Papinsko vijeće za medije o izazovima "digitalne kulture"

U središtu pozornosti opće skupštine Papinskoga vijeća za sredstva društvene komunikacije su nove pastoralne smjernice koje će iskazati spremnost za dijalog "digitalnom kulturom".

Otvarajući skup 26. listopada, predsjednik Vijeća nadbiskup Claudio Maria Celli, istaknuo je potrebu za novim smjernicama na području komunikacije, budući da je posljednji takav naputak "Aetatis Novae", objavljen godine 1992. Prvi nacrt apostolske upute već je predan različitim akademskim stručnjacima na području komunikacije, dok će na ovoj skupštini trebati biti utvrđene pastoralne perspektive za buduć-

nost. Te perspektive obuhvaćaju tako širok obzor, da za skup namjerno nije izabrana neka posebna tema, nego ga treba smatrati zajedničkim utvrđivanjem sadašnjega stanja na području medija, pojasnio je nadbiskup. Za Crkvu se izazov kreće od dijaloga s kulturom koju je papa Benedikt XVI. nazvao "digitalnom", pa do sučeljavanja sa stvarnostima u kojima, u njihovu društveno-gospodarskome kontekstu, mediji ne prevladavaju, i gdje, primjerice, tisak još uvijek ima glavnu ulogu u obavješćivanju, napomenuo je nadbiskup Celli.

39. plenarno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije

U Dubrovniku je 20. listopada započelo 39. plenarno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije. Zasjedanje koje se održava u Dvorani Ivana Pavla II. u Samostanu sv. Klare otvorio je predsjednik HBK đakovačko-osječki nadbiskup Marin Srakić.

Nadbiskup Srakić najavio je kako će se biskupi na ovom zasjedanju baviti mnogim pitanjima među kojima će posebnu pozornost posvetiti pripremama za ulazak Hrvatske u Europu. Kako se u Europi, pa samim tim i u Hrvatskoj, događaju mnogi procesi koji zbujuju vjernike i izazivaju poteškoće, nadbiskup je najavio temu "Vjernik pred izazovima pluralnog (permisivnog) društva". Biskupi će nastaviti promišljati o problematici prijenosa misa na radiju i televiziji, o Papinoj enciklici "Caritas in Veritate", analizirat će prijedlog dokumenta "Svećenička formacija" ili "Ratio fundamentalis nationalis Croatiae", razmotrit će prijedloge i sugestije o proslavi Svećeničke godine na razini HBK te će se osvrnuti na pitanja vezana za provedbu Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske.

Dobrodošlicu članovima HBK izrazio je i biskup domaćin Želimir Puljić podsjetivši, uz ostalo, da se zasjedanje događa u Gradu koji je drugi put upisan na Unescovu listu kulturne baštine, ovaj put po Festi sv. Vlaha kao nematerijalnom dobru čovječanstva. /IKA/

Vatikan objavio knjigu o promicanju žene

Istinsko promicanje žene ima svoje ishodište u shvaćanja ženskog genija koje polazi od antropologije koja ističe relacionalnost između muškog i ženskog spola, jedna je od središnjih misli knjige "Žena i muškarac: humanum u svojoj cjelini", koji je upravo na talijanskom jeziku objavila vatikanska izdavačka kuća Libreria Editrice Vaticana. Riječ je o zborniku radova međunarodnog skupa na spomenutu temu održanog u Rimu od 7. do 9. veljače 2008., o 20. obljetnici apostolskog pisma "Mulieris dignitatem" Ivana Pavla II., prvog papinskog dokumenta u cijelosti posvećenog pitanju žene. "Velika bitka koja se trenutačno vodi za ljudsku osobu, njezino dostojanstvo i njezin nadnaravni poziv", ističe se u predgovoru, koji je napisao predsjednik Papinskog vijeća za laika Stanislaw Rylko, "danas se vodi oko žene, oko pojma feminilnosti. A najzahtjevniji izazov s kojim se Crkva mora suočiti jest antropološki izazov". U knjizi su sabrani tekstovi izlaganja održanih tijekom skupa i sadrži također govor pape Benedikta XVI. sudionicima, koje je primio u audijenciju 9. veljače. /IKA/

4. ožujka

Blaženi Zoltán Ljudevit Meszlényi

biskup, mučenik

(* 2. I. 1892. + 11. I. 1953.)

- Jedno od sedmero djece ● gimnazijalac u tri grada ● studirao u Rimu i Innsbrucku ●
- u domovinu se vratio s dva doktorata ● govorio pet jezika ● župni vikar u Komárnu ● biskup ● volio je djecu ●
- mučenik ● interniran u logoru Kistarcsa ● podlegao mučenjima ● žrtva komunističkog progona Crkve ●
- zaštitnik službenika ● ekonomista ● bogoslova ● svećenika ● zaštitnik dječjih domova, zaštitnik progonjenih zbog vjere ●

Premda će se spomendan novog blaženika slaviti 4. ožujka, u ovom broju pišemo o njemu zato što je 31. listopada ove godine u ostrogonskoj prvostolnoj bazilici nadbiskup i primas Mađarske kardinal Péter Erdő proglasio blaženim biskupa Zoltána Lajosa Meszlényija. Među brojnim domaćim i stranim biskupima u slavlju je sudjelovao i subotički biskup dr. János Péntes, a u ime i Rimske kongregacije za svete nadbiskup Angelo Amato. Podaci o životu blaženoga Zoltana se nalaze u Mađarskom katoličkom leksikonu (Magyar Katolikus Lexikon) i u članku Margite Beke u rubrici Hítélet u novinama *Magyar Hírlap*. Dio podataka je iz izjave koju je kardinal Erdő dao vatikanskom radiju.

Daroviti svećenik i zauzeti biskup

Zoltán Ljudevit je rođen u mađarskom gradu Hatvanu 2. siječnja 1892. godine, u obitelji sa sedmero djece. Odlikovala ga je ljubav prema djeci. Rano je ostao bez majke. Njegova je majka, reformirana kršćanka, zagledana u primjer njegova života primila katoličku vjeru. Meszlényi je gimnaziju započeo u Rimavskoj Soboti, nastavio u Budimpešti, a maturirao je u ostrogonskoj benediktinskoj gimnaziji. Iz rimskog njemačko-mađarskog zavoda studirao je na papinskom sveučilištu Gregoriana. Studij je završio u Innsbrucku, gdje je 28. listopada 1915. godine primio Sveti red. Već je tada Meszlényi bio spreman na mučeništvo, jer je u neposrednoj ratnoj opasnosti nadbiskup Jusztinián Serédi posebnom okružnicom pozvao svećenike da ni po cijenu mučeništva nitko ne napušta župu. Meszlényi je bio pripravan na mučeništvo. Bio je čovjek velike duše i velikoga duha. Za sedam godina studija postigao je dva doktorata, a bio je stručnjak za crkveno pravo. Osim materinjeg jezika, govorio je njemački, talijanski, francuski, engleski i slovački. Službu župnog vikara obavljao je u Komárnu (Komárom). U Ostrogonu je služio kao

nadbiskupski ceremonijar, pa nadbiskupov tajnik. Bio je i kancelar ali i ravnatelj bogoslovije u Ostrogonu. Sve je davao bogoslovima, čak se odrekao i svoga radioaparata. Osim što je bio kanonik ostrogonskog prvostolnog kaptola i arhiđakon Nogradskog i Hontskog arhiđakonata, bio je i ravnatelj državne ustanove za zaštitu djece. Pomagao je školovanje siromašne djece trošeći pri tome i vlastiti novac. Nije prezao ni pred najtežim poslovima. Volio je raditi i puno je radio. Držao je do istine.

Pomoćni biskup ostrogonskog nadbiskupa primasa postao je 28. listopada 1937. godine, te je kao apostolski administrator upravljao onim dijelovima Košičke i Rožnjavske biskupije koji su pripali Mađarskoj. Za vrijeme rata je upravljao nadbiskupskim dobrima, a pokazao se kao izuzetan upravitelj, koji je na svakom koraku unapređivao nadbiskupske posjede. U svemu je nastojao olakšati život radnika i namještenika.

Novi križ u vrijeme progona

Od 1946. godine primasova palača je bila pod stalnom prisмотрom državne sigurnosti. Nakon što su 1948. godine utamničili nadbiskupovoga tajnika Andrása Zakara, 26. prosinca iste godine državna je sigurnost uhitila i nadbiskupa Józsefa Mindszentyija. Bio je ne-

pravedno osuđen. Na čelu nadbiskupije se tada našao János Drahos, a nakon njegove smrti Zoltán Meszlényi. Osobno nije težio za tom čašću, ali ju je prihvatio, budući da drugog rješenja nije bilo. Bio je svjestan da od toga trenutka može računati na otvoreni progon. Protiv novog upravitelja državna sigurnost je isplanirala suđenje.

Dugotrajno mučenje

Uzalud se državna sigurnost trudila dokazati da je biskup neprijatelj demokracije ili naroda. Novi upravitelj nadbiskupije je bio odlučan. Preuzimajući novu dužnost zarekao se: "Kao vjerran Kristov pastir nikada neću zatajiti vjeru ni vjernost prema Crkvi! Tako meni Bog pomogao." Konačno, 29. lipnja 1950. godine u 17.30 sati državna sigurnost je uhitila Zoltána Meszlényija u njegovom stanu i odvezla ga "u nepoznatom pravcu". U kolovozu se doznalo da se biskup nalazi u zloglasnom logoru Kistarcsa, gdje je zatvoren u samicu s otvorenim prozorom i zajedno s drugim zatočenicima bio zlostavljan. Za mučeništvo je doznao kao bogoslov, pa je progonstvo prihvatio bez ikakvog straha. Svoje biskupsko geslo "fidenter ac fideliter – s vjerom i vjerno" je vjerno održao do kraja, te vjeru i vjernost Crkvi nikada nije pogazio. Njegovi mučitelji su ga zlostavljali sve dotle dok od iscrpljenosti 11. siječnja 1953. godine nije umro. Bio je već mrtav kad su njegove posmrtno ostatke 4. ožujka 1951. godine prevezli u bolnicu. Njegova je smrt ubilježena u maticu istom 1954. godine. Čuvar groblja se starao o njegovu grobu. Podigao je nad grobom križ s biskupovim imenom i naznačenim dvjema godinama. Nagradu za staranje o grobu nije htio primiti. Držao je do pokojnog biskupa. Od 1966. godine posmrtni ostaci biskupa Meszlényija počivaju u ostrogonskoj bazilici. Blaženi Zoltán je jedan od mnogih vjernika koji su poslije rata u Mađarskoj bili progonjeni zbog svoje vjere. Slična prgonstva su bjesnjela i u ostalim europskim komunističkim zemljama.

Govori vam Sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić

"S Malim se družim"

Uređuje i piše: o. Ante Stantić, OCD

"S Malim se družim"¹ jedno je od načela SB Gerarda Tome Stantića, kojim ravna svojim duhovnim životom dok neprestano želi i nastoji "paziti", motriti "Malog Isusa". U njegovim zapisima Isus je uvijek "Mali", ne samo u djetinjstvu, nego i u Euharistiji, pa čak i na križu².

Tragajući za značenjem Gerardove tvrdnje da je Isus "uvijek Mali", da se "s Malim družim", da u "Maloga" treba neprestano "upirati svoj pogled", "paziti", dolazimo prije svega do otkrića da je "Isus uvijek Mali" zato što se po Utjelovljenju ponizio, postao "malen". Kada smo slični njegovoj "malenosti", tj. poniznosti u Utjelovljenju, tada smo osposobljeni za "sjedinienje s Bogom".

Između brojnih vlastoručnih zapisa sluge Božjega, koji potvrđuju da je Utjelovljeni Sin Božji uvijek "Mali", izdvajam sljedeće jasne tvrdnje sluge Božjega: "Mali Isus je postao malen, malen je ostao cijelog života zbog neizmjerne poniznosti. Sada je također malen a ima za prijatelje one koji su maleni"³. Smisao pak života onih koji "Malenog Isusa" nasljeđuju, treba biti da neprestano pred očima imaju Utjelovljenog Sina Božjega baš radi njegove "malenosti" i u njegovoj "malenosti" nalaziti smisao kršćanskog duhovnog života. "Isus je čovjekom postao a ne anđelom, ni jednom od anđela izvrsnije stvorenje, nego baš čovjekom...", zapisuje naš SB. "Pa čuj, čovče! Bog svemogućje čovjekom postaje, to je takvo PONIŽENJE, TAKVA LJUBAV, da bi trebalo početi u pustinju, oči zatvoriti, kleknuti i dokle možeš disati, da na drugo ne misliš nego na poniznog, dobrog, i velikog Sina Božjega koji je tako malen postao. Pošto si slab, Isus ne želi drugo kada ti nešto ne dostaje osim da na njegovu poniznost pomisliš, da se poniziš i strpljiv budeš"⁴.

Na temelju ovih načelnih razmišljanja Gerard temelji svoj duhovni život. Nastoji biti "mali" to jest ponizan, slobodan od sebičnosti, kao Isus u Utjelovljenju. Piše: "Moj Mali, neka sam mali... Ti si milovao malene (jer po malenosti), duša je oslobođena od sebičnosti". Oslobođenje pak od sebičnosti je uvjet za "sjedinienje s Bogom". Jer, po sjedinjenju: "Nas nestaje, naša osoba s njime jedna postaje u pogledu djelovanja". Stoga: "Moj Mali, neka sam mali. Ti si milovao malene"⁵.

U logici ovih navoda slijedi da je "Mali Isus", oca Gerarda "Utjelovljeni Božji Sin", onaj isti kojeg sv. Pavao u poslanici Filipljanima definira: "On trajni lik Božji nije se kao plijena držao svoje jednakosti s Bogom nego sam sebe opijeni uzevši lik sluge, postavši ljudima sličan, obličjem čovjeku nalik. Ponizi sam sebe poslušnan do smrti, smrti na križu"⁶.

Sljedbenik pak Utjelovljenoga Sina Božjega postaje mu sličan, tvrdi otac Gerard, kada "Izvadi iz sebičnosti sve sile tijela i duše. Ako nešto ostane i pogreške se dogode, neka poniznost izvuče, tj. Isusove kreposti nabavljati a svoje pogreške izbacivati... (Treba): paziti na ono što je Isusovo i samo to slijediti. Kako na naš čin najviše utjecaja ima srce, stoga Isusa ćemo razumjeti ako ga želimo nasljedovati baš u onome što je za svijet ludost. Bog je tamo gdje je sebičnost uništena"⁷. Gerard, dakle, naziva Utjelovljenju Riječ "Malim Isusom", zato što se po Utjelovljenju Božji Sin ponizio. Kada kršćanin, koji je "Krista obukao" na dan sv. krštenja, se nastoji osloboditi od ostataka istočnoga grijeha, "sebičnosti", nasljeđujući Isusovu poniznost u Utjelovljenju, uspijeva se oslobađati ostataka istočnoga grijeha i "obuci Isusa"! Oholost i sebičnost su pak čovjekove "ludosti", čiju moć treba obezvrijediti družeći se s "Malim", s Utjelovljenim Božjim Sinom. Boreći se protiv sebičnosti, "oblačiti" Isusa i postati "sin u Sinu".

Kad se, dakle, Gerard "s Malim družim", druži se s Utjelovljenim Sinom Božjim, Bogočovjekom, koji je po Utjelovljenju "Mali postao". "Oblači poniznost" Utjelovljenog Sina Božjega, oslobađa se od sebičnosti i oholosti i priprema prostor da tamo gdje je ukročena oholost i sebičnost uhvati korijenu sloboda s kojom nas je Isus Krist oslobodio svojim Utjelovljenjem. Pod uvjetom da "pazimo na Isusa" tj. da ga ljubimo.

Kako pak Gerard neprestano naglašava da je učenik svetih Terezije od Isusa i Ivana od Križa, kojima vremenom pridružuje i "Malu Tereziju", slijedi logično da u učenju spomenutih učitelja Crkve nalazi konkretne upute kako ostvarivati "malenost", to jest "poniznost", to jest slobodu od sebičnosti. "Poniznost je naime isto što i sloboda, Ogoličenje" (desnudez) Ivana od Križa.

Kad smo "maleni", kada se s "Malim družimo", vjerom ufanjem i ljubavlju, "mali", ponizni, slobodni, postajemo i spremni smo za "sjedinienje s Bogom". U mjeri po kojoj Utjelovljenoga Sina Božjega nasljeđujemo, u toj mjeri postajemo slobodni od sebičnosti, "oblačimo Krista Isusa" i pripremamo se na "sjedinienje s Bogom".

Sav posao kršćanina je, koji je u milosti posvetnoj u tome da se opredijeli poduzeti korake, vjerom ufanjem i ljubavlju, kako bi "obezvrijedio sebičnost" i tako postao "ponizan, slobodan kao Isus u Utjelovljenju". U mjeri u kojoj postigne poniznost – pripravan je uspostaviti prisne odnose s Bogom i samim sv. Trojstvom, po ljubavi. Čak kušati njihovu prisutnost u duši! To pak ima pozitivnog odjeka u odnosu s bratom čovjekom. Sluga Božji stoga ističe da kad unosimo u srce i dušu ljubav kako

bismo ponizni postali, ljubimo Boga i bližnjega. Da je takav put siguran, Gerard nalazi potvrdu u Evanđelju: "Evanđelje je", zapisuje on, "zlatna planina u kojoj zlato neće nestati" i dodaje: "S Bogom se sjedinjuje tko je od sebičnosti oslobođen. Nas nestaje, naša osoba s njim jedna postaje u pogledu djela jer On djeluje u nama... Moj Mali, neka sam mali... Ti si male milovao"⁸. Stoga "Isus, iako je mogao doći kao odrastao čovjek i otpočeti spasenje, došao je kao dijete, kako bismo najprije bili djeca, a onda sve veći i veći"⁹. Dosljedno: kad kršćanin postaje "mali" kao Isus u Utjelovljenju, druži se s Isusom i postaje njegova prisutnost u svijetu. "Oblači Krista", kako reče sv. Pavao, i ljubi bližnjega kao Božji Sin, koji je postao čovjekom. Na tom putu Gerard slijedi i svoju majku Obnoviteljicu, sv. Tereziju Avilsku, jer tvrdi kao i ona da je na putu molitve "jedino mogla misliti na Krista kao čovjeka...". Nadalje, tvrdi ona, "kad bismo ga ljubili, veselo bismo gledali (motrili), njegovu sliku"¹⁰. Poučen tom tvrdnjom, Gerard neprestano tvrdi da "pazi" (motri) Isusa. Da se želi s njim "sjediniti". Ponavlja te riječi, nebrojeno puta u svojim vlastoručnim zapisima, u toliko mjeri da je teško izbrojiti koliko puta to čini.

Sažimajući sadržaje ovih navoda, otkrivamo da je "malenost", "poniznost" isto što i sloboda od sebičnosti, sloboda od egoizma, ono što sv. Ivan od Križa naziva "desnudez". Što više uspijevamo hodati putovima Isusove "malenosti", rastemo u ljubavi koja uzima mjesto egoizmu i sebičnosti. Dok po ljubavi "motrimo" Isusa, na njega "pazimo", dolazimo do prave slobode, do slobode koju nam je Isus Krist, Božji Sin, svojim Utjelovljenjem, svojom mukom i smrću na križu, pribavio. Štoviše, po poniznosti i "malenosti", "paženju", tj. motrenju Isusa s ljubavlju sve više se oslobađamo od egoizma, postajemo ponizniji, i time sve više i više se "sjedinjujemo" s Bogom. Ostvaruje se u duši ono što čitamo u Evanđelju: "Ja i Otac jedno smo... Otac u meni i ja u Ocu", što Gerard jamačno crpi iz "zlatne planine", tj. "Božje riječi"¹¹.

1. Dobre misli, 005119.

2. Mali Isuse u čovječjoj naravi..., Razg. s Isusom, 004081-82; 004031.

3. Th. pastoralis, 003175: "Jesulus factus est parvulus, parvulus manebat per totam vitam ratione infinitae humilitatis et nunc est parvulus et nunc habet eos ut amicos".

4. Duhovne vježbe, 004848, 004849.

5. Biser mišljenja, 004453.

6. Fil. 2,6-8.

7. Biser mišljenja, 004552.

8. Ondje, 0004453.

9. Razg. s Isusom, 004082-3.

10. Moj život, 99,6.

11. Iv 10,30-38.

Sakrament ženidbe

Piše: dr. Andrija Kopilović

U našoj rubrici smo razmatrali Otajstva crkve. Dobro je podsjetiti da je liturgija "sveto događanje" a ne ceremonija ili skazanje. Liturgija je uvijek živi susret sa živim Bogom. Po sakramentima Bog ulazi u naš život i ostaje trajno prisutan u djelatnoj milosti. U ovom prilogu još nam je ostalo razmišljanje o sakramentu svete Ženidbe. Ako igdje, kod ovoga sakramenta postoji opasnost da ceremonijalno prevlada otajstvo. Okolnosti koje prate ovaj sakrament puno puta su izvanjske i često samo otajstvo ostaje skriveno čak i mladencima a kamoli prisutnoj svadbenoj zajednici. Riječ vjenčanje dolazi vjerojatno od riječi vjerovati, darovati jedno drugom povjerenje. Tko se ženi ili udaje povjerava se drugomu. Stavljanje povjerenja drugoga stavlja u Božje ruke i moli Božji blagoslov. Tko se odvaži povjeriti sebe drugomu taj ima nadu da će vjernost koja iz toga nastaje biti čvrsti oslonac s kojim može računati, oslonac koji mu dariva sigurnost, u koji se može pouzdati. Čovjek svjestan svoje ograničenosti ovaj korak stavlja u ruke Božje i priziva Božju prisutnost u svoj život. Stoga je toga u slavlju ženidbe najvažnija riječ DA. Obred vjenčanja za kršćane se redovito događa u svetoj misi. Misa je savez u Krvi Kristovoj i stoga nas poziva na trajnu vjernost zapečaćenu savezom u Kristovoj Krvi. Tako gledano čas vjenčanja je jedan od najodgovornijih događaja i najdramatičnijih trenutaka u našem životu.

Sam obred započinje prijemom na vratima crkve i uvođenjem mladenaca u crkvu. Sveta misa se redovito slavi – predviđena za obred vjenčanja. Nakon homilije slijedi sam čin vjenčanja. Svećenik mladence upozorava na svetost trenutka jer sada slijedi ta životna odluka koja se posvećuje sakramentom. Redovito slijede tri bitna pitanja koja ustvari konstituiraju brak. Prvo pitanje se odnosi na slobodu izbora i odluke. Drugo pitanje se odnosi na primanje i odgoj potomstva. Treće pitanje se odnosi na privolu doživotnog zajedničkog života. Ovdje treba upozoriti na činjenicu da je to jedini sakrament koji ne podjeljuje službenik crkve – svećenik – nego mladenci ovaj sakrament podjeljuju jedan drugomu. To znači da mladić sebi ženi djevojku, a djevojka se udaje za mladića. U izričaju formule vjenčanja to oni govore izrekom: uzimam te za muža... uzimam te za ženu... Ovo je važno

istaći radi samoga otajstva jer se savez pred Bogom i Crkvom događa među njima. U nekim krajevima se sa ovoga bitnoga znaka skreće pažnja tako što svećenik štolom povezuje ruke zaručnika pa se misli "da ih vezuje u ženidbu". Liturgija ovo ne preporučuje. Treba ostati jasan liturgijski znak i bit sakramenta ono veliko DA. Slijedi zakletva redovita na križ ili bibliju kojom mladenci potvrđuju i zazivaju Božji blagoslov. Vrlo je lijepa simbolika predaja prstenja koje se prethodno blagoslovi. Okrugli prsten je stari simbol. Budući da je prsten, on označuje čovjekovu cjelovitost. On želi zaokružiti ono što je u čovjeku nesavršeno. Krug, koji se zaptvara u samome sebi, simbol je jedinstva i savršenosti. Budući da nema kraja, on je slika vječnosti. Tako je u bračnim prstenovima nada da oba partnera nalaze jedinstvo koje čini savršenim i da njihova dopire do u vječnost. Prsten je i zaštitni znak protiv zlih sila. On treba zaštititi bračne drugove od ugroženosti ljubavi. Prstenovi su simbol povezanosti, vjernosti, pripadaju jednoj zajednici. Svećenik podjeljuje blagoslov i proglašava ženidbu nerazrješivom. Dakle, zaručnici se vjenčaju podjeljujući sakrament jedan drugomu a svećenik je onaj koji podjeljuje blagoslov toga saveza. Zajednica vjernika – koji predstavljaju kumovi – je znak jedinstva crkve u molitvi okupljene za blagoslov života. Misa se nastavlja. Preporuka je crkve da se tom prigodom mladenci pričešćuju pod obje prilike. Na kraju mise slijedi svečani blagoslov.

Ovaj sakrament je u isto vrijeme i znak Krista i Crkve. Prethodi mu ozbiljna priprema, a sam obred je vrlo svečan. Dobro je ovom prilikom razmisliti o ljubavi koju nam Isus nudi. Isus pokazuje i drugu stranu ljubavi. "Veće ljubavi nitko nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje". Ovo nam se čini pretjeranim. Predati se, žrtvovati se, našoj težnji da živimo samostalno, da sebe ostvarujemo. A ne radi se ni o tome da se žrtvujemo za druge. Ima bračnih drugova koji se osjećaju kao žrtveni janjci, koji na sebe uzimaju sve za drugoga i trpe za njega. Ali oko njih ne nastaje ozračje otkupljenja, nego više loše savjesti. Pokraj žrtvenoga janjeta ne možeš dobro živjeti. Tu neprestano imaš osjećanje krivnje, da si kriv zbog toga što drugi mora toliko trpjeti. Istinska ljubav treba bezuvjetno predanje. Ja

se ne smijem suzdržavati, osiguravati. Vrhunac ovoga predanja jest stapanje s drugim u bračnom činu. Intimnost u braku je savršeni sluga ali očajan gospodar. Stoga nam treba biti pred očima uvijek dimenzija Kristove ljubavi da bi sva ljubav pa i bračna bili produhovljeni i plod dara a ne pothranjivanja sebičnosti.

22. 11. 2009.

KRIST KRALJ

Dn 7,13-14

Ps 93,1a. 1b-2. 5

Rev 1,5-8

Iv 18,33b-37

Kraljevstvo moje nije od ovoga svijeta. Kad bi moje kraljevstvo bilo od ovoga svijeta, moje bi se sluge borile da ne budem predan Židovima. Ali kraljevstvo moje nije odavde.

29. 11. 2009.

1. nedjelja došašća

Jr 33,14-16

Ps 25,4-5. 8-9. 10.14

1 Sol 3,12-4,2

Lk 21,25-28. 34-36

Pazite na se da vam srca ne otežaju u proždrljivosti, pijanstvu i u životnim brigama te vas iznenada ne zatekne onaj Dan jer će kao zamka nadoći na sve žitelje po svoj zemlji. Stoga budni budite i u svako doba molite da uzmognete umaći svemu tomu što se ima zbiti i stati pred Sina Čovječjega.

6. 12. 2009.

2. nedjelja došašća

Bar 5,1-9

Ps 126,1-2a. 2b-3. 4-5. 6

Fil 1,4-6. 8-11

Lk 3,1-6

Glas više u pustinji: Pripravite put Gospodinu, poravnite mu staze!

13. 12. 2009.

3. nedjelja došašća

Sef 3,14-18a

Iz 12,2-3. 4. 5-6

Fil 4,4-7

Lk 3,10-18

Narod bijaše u iščekivanju i svi se u srcu pitahu o Ivanu nije li on možda Krist. Zato im Ivan svima reče: "Ja vas, istina, vodom krstim. Ali dolazi jači od mene."

Međunarodna godina astronomije (MGA)

Piše: Goran Vilov

U divljenju Božjem stvaralačkom činu, ove smo godine svoj pogled podigli gore, u nebo. Nalazimo se u Međunarodnoj godini astronomije te ćemo i mi svoje razmišljanje usmjeriti u tom pravcu.

Što je astronomija?

Astronomija dolazi od grčkih riječi „ástron“ (zvijezda) i „nómos“ (zakon). U rječniku dr. sc. Vladisa Vujnovića za astronomiju stoji „znanost o pojavama na nebeskoj sferi i svemirskim tijelima, o postanku, razvitku, sastavu, gibanju i sustavima tijela“.

Što je svemir?

Svemir je sve ono što nas okružuje. Tu se prvenstveno misli na sav prostor izvan našega planeta. Zanimljiva je riječ koju rabimo za to (svemir) ali s razlogom: sve ispunjava mir. I zaista, kao da diljem svemira vlada neobični mir i, dodali bismo, savršena harmonija. Sve se naime u svemiru odvija po strogo utvrđenim zakonima počevši od zvijezda (rađanje, život i smrt), kretanje nebeskih tijela...

Astronomija je privlačna mnogima i zbog zakona koji vladaju svemirom ali i zbog ljepote koju nalazimo iznad naših glava. Pogledajmo samo fotografije našeg plavog planeta, njegove atmosfere, zanimljive strukture galaksija, veličanstvene prikaze planetarnih maglina, planete koji čine naš Sunčev sustav.

Međunarodna godina astronomije

Godina 2009. je proglašena godinom astronomije na 62. Generalnoj skupštini Ujedinjenih naroda 20. prosinca 2007. gdje je donesena Rezolucija o tomu.

Ova inicijativa pokrenuta je s namjerom da sve stanovnike planeta Zemlje podsjeti na veoma značajnu ulogu astronomije u razvitku znanosti, tehnologije, obrazovanja i kulture, kao i da omogućiti postavljanje platforme za pravodobno i adekvatno informiranje javnosti o najnovijim astronomskim otkrićima.

Godina 2009. je odabrana zbog značajne uloge, odnosno doprinosa Galilea Galileja (1564-1642) u astronomiji. U povijesti astronomije 1609. godina uzima se kao početak modernog doba

u astronomiji, tj. početak šire promjene teleskopa. Galilej je na polju astronomije dao više otkrića. Uporabom teleskopa kojega je sam načinio otkrio je četiri najveća Jupiterova satelita, planine i kratere na Mjesecu.

Astronomija je zanimljiva znanost jer nam pruža vrlo važne odgovore o postanku svega vidljivoga. U prvom redu misli se na svemir i na sve ono što ga ispunjava. Netko je rekao: *Ako ne znaš gdje si tada ne znaš ni tko si.* Zato je važno tada konzultirati i današnji doprinos astronomije kada razmišljamo o pitanjima porijekla svih tih galaksija, zvijezda, planeta, naše zemlje ali i nas samih. Zanimljivo je da elementi od kojih se sastoji ljudsko tijelo također postoje i diljem svemira. Netko je lijepo rekao: *Svi smo mi potomci zvijezda.* Promišljanje je u ovom smjeru svakako zanimljivo i izazovno i danas je astronomska znanost uistinu stasala kao jedan div koji se svim silama trudi dočučiti sve to što nas okružuje.

Jedan od glavnih „alata“ astronomije kojima se služi u svome cilju jesu teleskopi. Danas ih imamo velikih promjera i raznih vrsta: optički, infracrveni... Kompjutori su drugi važno sredstvo u astronomiji jer posjeduju izvrsne programe koji obrađuju veliki niz podataka o kretanjima i funkcioniranju nebeskih tijela ali i obrađuju fotografije koje stižu do nas i koje nam oduzimaju dah svojom ljepotom.

Zašto obilježavamo Godinu astronomije i koji su joj ciljevi? Službeno se ovako navode:

1. Podizanje znanstvene svijesti kod široke publike
2. Promoviranje novih znanja/otkrića u astronomiji
3. Poticanje astronomskih institucija/društava zemalja u razvitku
4. Moderni prikaz znanstvenika i znanstvene karijere
5. Svi vidovi socijalnog (astronomskog) umrežavanja
6. Predstavljanje znanstvenika
7. Poboljšanje formalnog i neformalnog obrazovanja
8. Očuvanje svjetske kulturne baštine – tamnog neba

Predviđeni projekti

U Srbiji, ali i u okolnim susjednim državama (pogotovo u Hrvatskoj), već dugo ima onih koji podižu astronomsku svijest. Usučujem se reći da je jedan od

najstarijih u našoj zemlji istraživačko društvo Petnica:

(<http://www.petnica.rs>),

koja već dugo za učenike škola organizira seminare i tečajeve. Nadalje, veliki doprinos širokoj publici dao je doprinos kako web site „Astronomski magazin“ (<http://www.astronomija.co.rs>) koji je prisutan od studenog 1998. do danas, tako i časopis „Astronomija“ koji je izlazio šest godina.

Svaka je znanost vrijedna proučavanja dok je vođena jednim ciljem: spoznavanjem istine. Nastojmo svi mi dati dobar doprinos u ovoj MGA-e. Možemo npr. početi razmišljati o uporabi ekološke rasvjete koja bi nam omogućila vidjeti zvijezde na nebu (danas se iz gradova jedva naziru zvijezde zbog „svjetlosnog zagađenja“); mogli bi nabaviti za početak jeftini teleskop i promatrati kratere na Mjesecu, Saturnov prsten, Jupiterove mjesece... Vjerujte da sve to oduzima dah! Oni odvažniji mogli bi uzeti teleskop i digitalni fotoaparat i odvažiti se u astrofotografiji (astronomski amateri danas prave iznimno lijepe fotografije svemira!). Također, podimo do nama najbliže zvjezdarnice i poslušajmo koje predavanje bilo tamo bilo u školi organizirano od strane naših nastavnika.

Na tebi je da otkriješ svemir – geslo je poduhvata na koji nas potiče MGA. Za sam početak bacite pogled gore na ljepote vedrog noćnoga neba i divite se. /<http://vilov.wordpress.com/>; moj mali doprinos astronomiji).

Očekujem vaš doprinos i upućujem vam astronomski pozdrav: „Vedro nebo!“

Uz 200-tu obljetnicu rođenja Ch. Darwina i 150-tu obljetnicu njegova djela "Postanak vrsta"

Piše: Dragan Muharem

Darvinizam i kršćanska vjera u Božje stvaranje

Ove se godine navršava dvjestota godišnjica Darwinova rođenja (12. veljače 1809.), a uz to, u znanstvenom smislu, slavi se još važnija obljetnica – sto pedeseta godišnjica prvog izdanja Darwinova najvažnijeg i najpoznatije djela *Postanak vrsta putem prirodnog odabira ili očuvanje povlaštenih rasa u borbi za život* (24. studenoga 1859.). Čak i danas, na sam spomen imena Darwin, u mnogima se budi nelagoda, suprotstavljeni i negativni osjećaji, koji su uglavnom rezultat predrasuda nastalih u povijesti ili iz nedostatnog poznavanja materije. Ova jubilara godina, koja se u cijelom znanstvenom svijetu proslavlja ne samo na svjetovnim institutima nego i crkvenim (u ožujku ove godine na Papinskom Sveučilištu Gregorijani u Rimu održana je Međunarodna konferencija u povodu spomenute obljetnice), šansa je svima nama da upoznamo misao i djelo Ch. Darwina i revaloriziramo naše poznavanje, ne samo njegova rada već i teologije Božjega stvaranja.

I Subotica je imala prigodu sudjelovati u ovoj proslavi kroz "Dane Čarlsa Darwina", koji su se održali kroz nekoliko predavanja u listopadu ove godine. Kako sam i sâm prisustvovao na nekoliko predavanja, uz izvrsne izlagače i predavanja, iznio sam i kritiku zbog nedostatka filozofsko-teološkog doprinosa jer su, naime, većina predavača bila biolozi. Time je opsežni pogled na Darwinovu misao prilično reduciran jednostranošću predavača, što mi je i jedan od njih sam priznao. Zato neka ovaj kratki pregled Darwinove misli i crkvenoga stajališta bude skroman doprinos ovoj proslavi.

Polazišta problema

Često se susrećemo s fenomenom da ljudi koji su konfrontirani s pitanjima evolucije i sami postavljaju pitanja: je li Bog uistinu Stvoritelj? Jesmo li samo produkt evolucije? Očito je da ova pitanja nisu samo čisto akademska pitanja, već zadiru duboko u ljudski život, smisao ljudskoga življenja. Pitanja kao: Tko sam? Odakle dolazim? Kamo idem? Zašto sam tu? Zašto postoji nešto, a ne ništa? Što je smisao stvarnosti? Čemu, zašto sve to? Može li na ova pitanja od-

govoriti evolucionist ili će reći da smo samo slučajna, prolazna točka u struji evolucije, nešto samo privremeno, prijelazno. Važno je npr. da živa bića nisu samo funkcionalna, nego i lijepa. Ali, zašto postoji lijepo, koje ne mora nužno biti svrhovito? U prirodi je mnogo elemenata stvarnosti koja je bez ikakve svrhe, ali čudesno lijepa. Odgovori na ova pitanja ne zadovoljavaju, manjkava su. A egzaktna znanost ne mogu do kraja odgovoriti na ta pitanja, osobito ne mogu odgovoriti na ona najvažnija pitanja o prvim uzrocima pojava u svijetu i u društvu.

Do polovice 19. stoljeća držalo se i među biolozima naučavanje o konstantnosti vrsta, a u tom uvjerenju odrastao je također i Charles Darwin. Budući da je u shvaćanju njegova vremena vrijedio prirodoslovni izričaj da su vrste konstantne, koji je na nesretan način bio povezan s filozofsko-teološkim izričajem o stvorenosti svih vrsta, obaranjem dotadašnje prirodoslovne tvrdnje o nepromjenjivosti vrsta srušio se također i filozofsko-teološki izričaj o Božjemu stvaranju. Dakle, kad je Darwin otkrio da su vrste promjenjive, mislio je da mora napustiti i pojam stvaranja. Čini se da je Darwin izgubio svoju vjeru u Boga upravo zbog toga što je počinio tu veliku misaonu pogrešku.

Darwinova selekcijska teorija evolucije

Darwin je promovirao svoju selekcijsku teoriju evolucije u djelu *O postanku vrsta pomoću prirodnog odabiranja* (1859.). Darwinovu selekcijsku teoriju evolucije možemo shvatiti kao jedan proces u dva koraka. Prvi korak očituje se u stvaranju genetičke varijabilnosti putem mutacija, rekombinacija, itd., što je uglavnom stvar slučaja. Ovi procesi omogućavaju da se potomci uvijek pomalo razlikuju od roditelja, te nakon više generacija ova razlika može biti relativno velika.

Drugi korak sastoji se u sređivanju nastale varijabilnosti posredstvom prirodnog odabiranja, ili selekcije. Tako među njima konkurencija postaje sve jača kako se pretvara u borbu za život (preživljavanje) u kojoj najviše izgleda da preživi i svoja svojstva preda svojim potomcima ima onaj koji je najbolje prilagođen nekoj životnoj okolini. Prirodna selekcija predstavlja sito koje između slu-

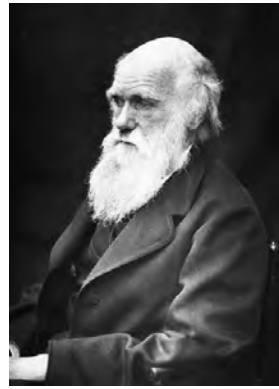
čajnih promjena propušta samo one koje donose prednost i koje se mogu prilagoditi, a eliminira slabije prilagođene. Može se reći da slučaj stvara nered, prirodno odabiranje red; slučaj je besciljan, prirodno odabiranje usmjeruje. Na taj način slučaj i nužnost predstavljaju razvoj svijeta.

Navedene dvije spoznaje o stvaranju genetičke varijabilnosti (varijacije) i selekcije (prirodnog odabiranja) dovele su do zaključka da su se svi razvojni procesi u prirodi odvijali i odvijaju od najjednostavnijih sve do kompliciranih i savršenijih oblika. Polazeći od ideje da sve živo proizlazi iz istog korijena, na što upućuju mnoge zajedničke osobine živih bića, sama se od sebe nametnula pomisao da i čovjek pripada u tu zajednicu živih oblika, te da se njegova vrsta "razvila" od neke druge životinjske vrste. Darwin kaže da on podliježe istim općim zaključcima kao i svako drugo živo biće.

Sam Darwin, koji je bio čovjek skroman i oprezan, trijezan i u intelektualnom smislu čovjek nedvojnog integriteta, držao se postrance od bilo koje vrste rasprava i polemika o evolucionizmu. Smatrao je da antikiršćanska ili ateistička propaganda šteti duhovnoj slobodi, a kao istinski filantrop, nije želio povrijediti ničije religiozne osjećaje.

Ideološka zloporaba Darwinove teorije

Premda se u njegovom glavnom djelu *O postanku vrsta* samo jedna jedina rečenica izravno odnosi na podrijetlo čovjeka, čitatelji su znali da to sa sobom nosi mnoge važne konzekvence. Darwin je nakon objavljivanja djela odmah postao čuven. Mnogi radikali, slobodni mislioci, antiklerikalci i ateisti toga doba s oduševljenjem su prihvatili darvinizam. Može se reći da su druga polovina 19. st. kao i prva polovina 20. stoljeća pored velikog napretka znanosti dovele i do oholosti i arogancije ljudskog duha za koji se vjerovalo da može formalnim i kvantitativnim metodama, karakterističnim za prirodoslovne znanosti, dati odgovore na sva relevantna pitanja ljudske egzistencije. Tako je do izražaja došao znanstveni fundamentalizam ili scijentizam kao intelektualno ponašanje onih koji drže da je eksperimentalna znanost sposobna osi-

gurati čovjeku potpuno znanje, riješiti sve probleme, zadovoljavajući sve pa i čovjekove duhovne potrebe. Prelazeći izvan granica znanosti, niječe se bilo kakva vrijednost metafizike, a znanstveni rezultati se upotrebljavaju u političke ili ideološke svrhe, te im se pridaje važnost u jednom sasvim drugom kontekstu. Međutim, to više nije problem znanosti nego problem zlorabe znanosti u nekom drugom području.

Spomenuto je nekima poslužilo za "znanstveno" opravdanje materijalističke filozofije i marksističke ideologije komunizma, ali i nacizma. Najviši intelektualni napredak ostvario bi se definitivnim padom triju centralnih metafizičkih dogmi a to su: Bog, sloboda i besmrtnost.

Darwinovu selekcijsku teoriju evolucije s oduševljenjem su prihvatili i veliki pobornici ateizma i antiteizma: Feuerbach, Marx i Engels. U Darwinovu naučavanju Marx je vidio potvrdu vlastitih shvaćanja. To ga je ponukalo na želju Darwinu posvetiti engleski prijevod jednog od svezaka svog *Kapitala*, što je ovaj uljudno odbio, smatrajući da antikiršćanska ili ateistička promidžba šteti duhovnoj slobodi.

Ipak je darvinizam ušao u temelje marksističko materijalističkog svjetonazora. Veličanje borbe za opstanak i prirodno odabira pretvorilo se u političkom svijetu u tri najveća zla dvadesetog stoljeća koja su zahvatila čovječanstvo: nacizam, fašizam i komunizam. Darwiniistička načela često su se upotrebljavala za opravdanje najokrutnijih zločina dvadesetog stoljeća. Nacističko-fašističke zamisli koje nose u sebi rasnu politiku stoje pod snažnim utjecajem darwiniističkih, ne i osobno Darwinovih zamisli, a najbolje se mogu vidjeti u Hitlerovu djelu *Mein Kampf* (Moja borba). Prema njegovom mišljenju prijeko je potrebno "selektirati", društvenim odabiranjem eliminirati sve slabe, nemoćne, duhovno ili fizički bolesne... te, po njegovu mišljenju, niže rase kao što su Židovi, Slaveni i Cigani.

Tako je teorija organske evolucije, koja se osniva na borbi za opstanak i prirodno odabiranju, u Hitlerovu umu opravdavala uništenje čitavih rasa u svrhu "poboljšanja" preostalog dijela čovječanstva. On je opravdavao milijunska ubojstva i svoju politiku govoreći da time pomaže prirodno odabiranje i unaprjeđuje čovjekovo biološko stanje. Hitler je želio malo "pomoći" prirodi upravljajući izborom u borbi za opstanak. Kada priroda nije bila dovoljno brza u uklanjanju manje vrijednih rasa, on joj je odlučio ubrzati proces. Već spomenuti Karl Marx poslužio se Darwinovom teorijom, tako da još od Marxovog vremena, komunistička i antireligiozna propagan-

da počiva na najprimitivnijem darvinizmu.

Odnos crkvenog učiteljstva prema stvaranju i evoluciji

Budući da su se s raznih strana sve više čuli zahtjevi da Crkva treba više voditi računa o prirodoslovnim, tzv. pozitivnim znanostima, papa Pio XII. objavio je svoju encikliku *Humani generis* u kojoj je riječ i o "evolucionizmu" kao prirodoslovnoj teoriji koja ne isključuje pojam stvaranja, nego se protivi tzv. biološkom fiksizmu, tj. prirodoslovnoj teoriji koja zastupa stalnost vrsta. Dopušta se rasprava o porijeklu ljudskog tijela "iz već postojeće žive tvari", što znači da je moguća hipoteza kako je ljudsko tijelo genetički, tj. evolucijom vezano uz neku životinjsku vrstu. Što se tiče ljudske duše, koja nije predmet prirodoslovnih znanosti, ostaje nepromijenjen nauk Crkve da Bog izravno stvara svaku pojedinu dušu.

Nadalje, zaključak je enciklike da su ljudske znanosti i sveta teologija nedovršene znanosti, pred kojima je toliko pitanja i otvorenih problema koje bi trebali nastaviti dalje istraživati u međusobnoj toleranciji i suradnji. Sve u svemu, naučavanje evolucionizma kao "ozbiljne hipoteze" je dopušteno.

Ivan Pavao II. upozorava da se Božje stvaranje u Bibliji u slikovitoj formi ne smije shvaćati doslovno. K tome, riječ je o bitku i biti, dakle o filozofsko-teološkim, a ne o prirodoslovnim izričajima. Svjestan kako je nanovo potrebno promišljati pojam božanskog stvaranja, jer se ne radi o jednom jedinom stvaranju na početku svijeta, Ivan Pavao II. kaže: "Sukladno riječima moga prethodnika (misli se na Pija XII. i njegovu encikliku *Humani generis*) ispravno shvaćena vjera u stvaranje i ispravno shvaćeno evolucionističko naučavanje ne suprotstavljaju se jedno drugome. Evolucija pretpostavlja stvaranje; stvaranje se u svjetlu evolucije predstavlja kao vremenski produženo događanje (proces) – kao 'creatio continua' – u kojemu Bog kao 'stvoritelj neba i Zemlje' biva očima vjere vidljiv." (*L'Osservatore romano*, 24. svibnja 1985.). Dok papa Pio XII. u svojoj već spomenutoj enciklici *Humani generis* (12. kolovoza 1950.) naučavanje evolucionizma smatra kao "ozbiljnu hipotezu" koju treba pobliže istražiti, danas, pedesetak godina kasnije, nove spoznaje daju povoda da u teoriji evolucije vidimo više od hipoteze.

Umjesto zaključka

Stara ekskluzivistička konstatacija: "stvaranje ili evolucija", gdje je jedno uvijek isključivalo drugo, pokazuje se kao

neprikladna i kao takva se može odbaciti. Zbog toga možemo reći da Bog trajno stvara, a da se evolucija odvija kroz njegovo podržavanje živih bića u njihovoj bičevnosti (*creatio continua*) i kroz njegovo sudjelovanje s njima. Drukčije rečeno: živa bića su trajno u evoluciji, jer je Bog uvjet mogućnosti njihove egzistencije i njihovog djelovanja. Mogli bismo reći: stvaranje se događa u evoluciji. Ili: Bog se služi evolucijom kako bi oblikovao djelo stvaranja. Dakle, ne više "stvaranje ili evolucija", kako bi htio ateistički evolucionizam ili kreacionistički fundamentalizam, ali ni "kako stvaranje, tako i evolucija", gdje se govori samo o nekom "jedno pored drugoga", već *stvaranje u evoluciji*, a na taj način se izražava međusobna povezanost i isprepletenost jednog i drugog. Na kraju, možda bismo se trebali vratiti na početak. Ne govori li nam sa svom jasnoćom Božja riječ: U početku bijaše Riječ, a ne materija! U početku bijaše Logos, smisao! U početku stvori Bog nebo i zemlju!

Vjekoslav Bajsić, kršćanski evolucionist

Hrvatski teolog Vjekoslav Bajsić (1924. – 1994.) pripada onoj skupini teologa kojoj je stalo do toga da biološku evoluciju kao prirodoslovnostvenu činjenicu dovede u vezu s transcendentijom. Njegova zanimljiva promišljanja o teoriji evolucije zavrjeđuju pažnju. U kontekstu Darwinove sheme odabiranja, Bajsić promatra Boga kao "transcendentalnog selektora". Razvoj prirode, prema njemu, izgleda kao neprekidno stvaralačko izricanje Božjega "da" stvarima. Tako zaključuje da Božja riječ nije samo stvaralačka već i "biralčka". Povijest spasenja, u cijelom Starom zavjetu, a onda i u Novom, ispunjena je primjerima Božjega odabiranja. U središtu svijeta i njegove povijesti Bog je sebi *odabrao* narod, i upravo na njega misli i zbog njega ravna cijelim svijetom. On je odabrao jedno pleme i drži se tog izbora, ali u tom plemenu naročiti Božji zahvat svaki put naznačuje izabranika: Bog sebi neprekidno izabire ljude kojima će povjeriti neko poslanje. Božje izabiranje nastavlja se u Crkvi do naših dana, a mnogima je poznata izreka kako je "mnogo zvanih, a malo odabranih".

Stvaramo molitveni štit oko svakog svećenika

Razgovarao: mr. Andrija Anišić

Kao mali doprinos Svećeničkoj godini, objavljujemo intervju s gospođom Izabelom Đorđević, OCDS, odgovornom za Terezijansku misiju u našim krajevima. Gospođa Izabela živi u Poljskoj, a čitavo ljeto sa svojim mužem Nikolom putuje po Europi šireći Terezijansku misiju molitve za svećenike i Bogu posvećene osobe. Ova Misija dospjela je u našu biskupiju 2003. godine a od 2004. godine djeluje i u Starom Žedniku, u Subotici u župama Sv. Roka i Sv. Terezije, zatim u Đurđinu, Somboru, Apatinu, Svetozaru Miletiću i Čonoplji.

Koristimo ovu priliku pozvati svećenike i vjernike da se uključe u Terezijansku misiju, i tako dadu svoj doprinos molitvom i žrtvom Svećeničkoj godini. Molitvu našoj Gospi od svećenika i druge materijale vezane uz Terezijansku misiju možete dobiti u župi Sv. Roka u Subotici.

Zvonik: Kako ste se susreli s ovom Misijom?

□ Još kao mlada djevojka u gimnaziji prvi put pročitala sam autobiografiju sv. Terezije od djeteta Isusa "Povijest jedne duše". Bila sam oduševljena ljepotom duše ove mlade karmelićanke – "malog cvjetića" – kako ju svi zovemo. Od tog vremena ta mala svetica postala je moja najbolja prijateljica. Danas smatram da je ona i njen "mali put" djetinjstva Božjeg, Božji dar čovjeku današnjice, na kojem ima mjesta za svakoga da kroz svakodnevnicu života prihvati sebe u svjetlu Božje ljubavi, Milosrdne ljubavi.

Zavoljela sam Karmel, koji svojom fascinantnom ljepotom samozatajnog života, molitve i šutnje može postati alternativom današnje kulture užurbanog života u kojem su na prvome mjestu vrednote materijalnog profita i tjelesnog užitka. Prije punih deset godina saznala sam da u Poljskoj djeluje Misija sv. Terezije od Djeteta Isusa, Misija molitve za svećenike i Bogu posvećene osobe. Svim srcem, spontano i s ljubavlju, odmah sam pristupila toj Misiji. Jedan bogoslov treće godine iz Reda salvatorijanaca, koji se priključio našoj Misiji, obratio mi se sa zamolbom da nađem jednu osobu koja će biti spremna svojom molitvom i malim žrtvama ljubavi pratiti njegovu službu u Crkvi Kristovoj, u svakodnevnom životu. Bila sam sretna što sam dobila duhovnog brata svećenika.

● Sjedinjeni u žarkoj molitvi, odricanju i malim žrtvama ljubavi, slijedeći "Mali put" sv. Terezije iz Lisieuxa, u karmelskoj duhovnosti, želimo napraviti pravi štit oko svakog svećenika

● Misija djeluje u mnogim zemljama Europe, kao i Kanadi, Americi, Africi

Zvonik: Što je cilj Terezijanske misije?

□ Terezijanska misija želi uključiti sve vjernike, ponizne i milosrdne duše, koji svim srcem žele moliti i žrtvovati se za Kristove svećenike. Svećenik dijeli sakramente koji su znak Božje moći i izvor neprocjenjive snage svakom vjerniku. Zbog toga je zakleti neprijatelj sotonine, koji hoće uništiti i posljednje stvorenje Božje. Međutim, svećenik svojim djelovanjem i poslanjem ograničava i sprječava njegovo djelovanje. Sjedinjeni u žarkoj molitvi, odricanju i malim žrtvama ljubavi, slijedeći "Mali put" sv. Terezije iz Lisieuxa, u karmelskoj duhovnosti, želimo napraviti pravi štit oko svakog svećenika. Ako vjernici žele dobiti milosti koje Gospodin dijeli po svećenicima, onda ih moraju molitvom zaštititi, a prije svega zahvaljivati Bogu što im daje svećenike.

Zvonik: Možete li nam reći koliko je Terezijanska misija prisutna danas u Katoličkoj Crkvi? U kojim zemljama ona postoji?

□ Terezijansku misiju utemeljio je p. Bruno Thevenin u Lisieux prije više od 20 godina. U Poljskoj ona djeluje 15 godina. Prilikom boravka u Poljskoj, p. Bruno saznao je da znam hrvatski jezik. Odmah me je zamolio da organiziram našu Misiju među hrvatskim vjernicima, što sam iz sveg srca prihvatila. Isusovci u Beogradu, p. Ignacije i p. Kilbertus pomogli su nam prevesti na hrvatski i mađarski jezik Molitvu našoj Gospi od svećenika. U isto vrijeme p. Bernardin, prior Karmela u Somboru, pomogao nam je kontaktirati s karmelićanima u Mađarskoj. Zahvaljujući p. Rafaelu Bakosu danas se Terezijanska misija lijepo širi i među mađarskim vjernicima. Prilikom našeg boravka u Zagrebu posjetili smo Karmel u Remetama, upoznali smo karmelićane o cilju i djelovanju Misije u molitvi za sveće-

nike i zamolili da nam pomognu da vjernici u Hrvatskoj također sudjeluju u našoj Misiji, što su oni radosno i prihvatili. Gospođa Mirela lijepo organizira Misiju u toj katoličkoj zemlji i upravo priprema odlazak p. Brune u Hrvatsku.

U posljednje vrijeme uspjeli smo uključiti i vjernike u Bugarskoj. Prije tri godine p. Srećko, prior Karmela u Sofiji, pomogao nam je okupiti jednu malu skupinu vjernika za Misiju, ali prema njegovim riječima polako se i ondje, preko ove Misije, širi molitva za svećenike. Tako da imamo Molitvu za svećenika prevedenu i na bugarski jezik.

Osim ovih zemalja Terezijanska misija djeluje još, osim u Francuskoj, gdje je i utemeljena, također i u Belgiji, Nizozemskoj, Italiji, Litvi i Ukrajini. Pokrenuta je inicijativa za djelovanje Misije i u Njemačkoj i Španjolskoj a izvan Europe u Kanadi, SAD-u, Mexiku. S posebnom radošću ističem da postoje male skupine vjernika koje su prihvatile i šire našu Misiju u Japanu i u Africi, u Rwandi.

● Svi vjernici mogu postati "anđeli molitve"

Zvonik: Na koji način vjernici mogu sudjelovati u Misiji?

□ Svaki vjernik, član Misije, moli se za jednog svećenika (redovnika, misionara ili bogoslova) znajući samo njegovo ime i službu u Crkvi (svećenik, misionar, bogoslov itd.). Svaki član Misije zove se "anđeo molitve" prema preporuci biskupa iz Lisieuxa, u vrijeme formiranja Misije. Svećenik zna da od tog i tog dana ima osobu svoga "anđela molitve", koji ga prati svojom molitvom i svojim žrtvama ljubavi.

Ako se u župi formira veća skupina članova Misije, župnik mora znati da ona postoji. Međutim, događa se da imamo i pojedince, naročito u malim župama koje su se uključile u Misiju. U našoj Misiji svatko od nas je misionar u širenju molitve za svećenike i Bogu posvećene osobe, naravno uz nadzor i pratnju Terezijanske misije. Na taj se način naša Misija širi među vjernicima.

● U Svećeničkoj godini Terezijanska misija je pojačala svoje aktivnosti u korist svećenika

Zvonik: U tijeku je "Svećenička godina". Ima li u središnjici Terezijanske misije nekih poticaja za ovu godinu?

□ Ohrabruje nas činjenica da se mnogi vjernici spontano i s radošću uključuju u našu Misiju molitve za svećenike, a Bogu posvećene osobe obraćaju nam se sa zamolbom da se uključe u Terezijansku misiju. Papa Benedikt XVI. jako nas je obradovao svojim pozivom na molitvu za svećenike i proglašenjem Svećeničke godine. Zbog toga smo naše djelovanje u Misiji proširili na više aktivnosti. Kao prvo, odlučili smo svakoga mjeseca ove godine svi istoga dana prikazati svetu misu i svetu pričest

za svećenika za kojega molimo. Svaki prvi četvrtak u mjesecu posvećujemo molitvi za pokojnike svećenike, kako bi dobili potpuni oprost. Isto tako, svakoga mjeseca, posvećujemo neku posebnu žrtvu svećenika ali i za naše obraćanje. Tako smo se na primjer u listopadu posebno vježbali u dobrim djelima koje smo prikazivali za svećenike.

I ovaj primjer svjedoči da smo kao Terezijanska misija potrebni našoj Crkvi. Vjernici su od osnutka Crkve pa sve do danas molili za svoje pastire. Smatramo također da to hoće i sv. Mala Terezija kako bi se ispunila njezina misionarska želja: Isusu za ljubav misijski djelovati širom svijeta.

Molitva našoj Gospi od svećenika

Djevice Marijo, Majko Krista – Svećenika, Majko svećenika svega svijeta, Ti si osobito zavoljela svećenike, jer oni su žive slike Tvoga Sina Jedinca.

Kroz sav svoj zemaljski život pomagala si Isusu, a pomažeš mu i dalje u nebu. Žarko Te molimo, moli za svećenike! Moli Oca Nebeskog da pošalje radnike u žetvu svoju. Moli da bismo uvijek imali svećenike koji će nam dijeliti svete Sakramente, tumačiti nam Evanđelje Kristovo, i poučavati nas da postanemo Istinska djeca Božja!

Djevice Marijo, Ti sama isprosi od Boga Oca svećenike kakvi su nam potrebni; i budući da Tvoje Srce može sve od Njega dobiti, izmoli nam, o Marijo, svećenike koji će biti Sveti! AMEN!

Pismo s neba

Skočila je na noge čim je ugledala kirurga koji je izlazio iz operacijske dvorane. Upita: kako je moj dječak? Hoće li biti dobro? Kada ga mogu vidjeti?

Kirurg reče: Žao mi je učinili smo sve što smo mogli, ali vaš sinčić nije izdržao.

Puna boli, mama reče u sebi: Zašto djeca obolijevaju od raka? Zar Bogu nije stalo? Gdje si bio Bože kad te je moj sin trebao?

Kirurg upita: Biste htjeli ostati koji trenutak sama sa svojim sinom? Bolničarka može izići van na koju minutu prije nego ga odvezu na sveučilište.

Mama ipak zamoli bolničarku da ostane s njom dok se bude oprastala sa svojim sinom. Nježno zatim prođe prstima kroz njegovu bujnu kovrčavu kosu.

Biste li željeli pramen njegove kose, upita bolničarka. Mama kimnu glavom.

Bolničarka odreže pramen dječakove kose, stavi ga u prozirnu vrećicu i pruži je majci.

Mama reče: Bila je to njegova namisao da darujemo njegovo tijelo sveučilišnoj klinici. Rekao je: Možda će nekome biti od koristi.

Najprije sam bila protiv toga, ali mi je on rekao: Meni neće trebati nakon što umrem. Možda će pomoći nekom drugom dječaku da ostane koji dan više sa svojom mamom.

I nastavi: moj je sinčić imao zlatno srce. Mislio je na druge. Nastojao je pomoći drugoj djeci kad je god mogao.

Majka je izišla iz dječje bolnice posljednji put, nakon što je u noj provela najveći dio vremena tijekom dugih šest mjeseci. Stavila je torbu s njegovim stvarima do sebe na sjedalo u vozilu. Vožnja do kuće bila je teška. Još teže je bilo ući u praznu kuću. Unijela je njegove stvari i vrećicu s pramenom njegove kose u dječju sobu. Počela je raspoređivati autiće i ostale njegove stvari točno onako kako su uvijek stajale u njegovoj sobi.

Legla je preko njegova krevetića, zagrlila njegov jastučić i tako je, plačući zaspala. Bilo je oko ponoći kada se probudila. Pored nje, na krevetu, bilo je pismo u omotnici. Počela ga je čitati:

Draga mama. Znam da ću ti nedostajati. Ali, nemoj pomisliti da ću te zaboraviti ili prestati voljeti, budući da me više nećeš svaki čas onako čuti kako ti vičem: volim te. Uvijek ću te voljeti, mama. Svaki dan sve više. A jednoga dana ćemo se vidjeti. Do tada, ako želiš posvo-

jiti nekog dječaka, da ne budeš sama, ja ću se s tim složiti. On može imati moju sobu i sve moje igračke. Ali ako se odlučiš za djevojčicu, njoj se vjerojatno neće sviđati stvari koje dečki vole. Znaš, njoj ćeš morati kupiti lutke i sve ostalo što vole curice.

Ne budi tužna dok misliš na mene. Ovdje, gdje sam sada – da samo znaš kako je lijepo. Djed i baka su me dočekali i proveli me naokolo, ali će mi trebati još puno vremena dok sve vidim.

Anđeli su mi baš dobri. Volim ih gledati kako lete. I, znaš što još? Isus nije sličan nijednoj od onih svojih slika. Ipak, čim sam ga ugledao, zao sam: to je On. On me je poveo da vidim Boga.

I, znaš što još, mama? Sjeo sam Bogu na krilo i razgovarao s njim, baš kao da sam ja netko veoma važan. Tada sam mu rekao da bih ti volio napisati pismo, da se pozdravim s tobom, i svašta još.

Znaš, znao sam ja da to nije dopušteno, ali znaš što mama? Bog mi je sam dao papir i svoju vlastitu olovku da ti napišem pismo.

Mislim da je Gabriel ime anđelu koji će ti odnijeti pismo.

Bog mi reče da ti napišem i njegov odgovor na jedno od pitanja koja si mu postavila. Znaš ono: Gdje je On bio kad sam ga ja najviše trebao?

Bog kaže da je bio na istom mjestu gdje i ja. Sa mnom je bio, kao što je bio i sa svojim Sinom, ono dok je on bio na križu. On je bio baš tu, kao što je uvijek sa svojom djecom.

Nego, da ne zaboravim, mama. Znaš, nitko ne može vidjeti ovo što je napisano. Nitko osim tebe. Za bilo koga drugoga, ovo je običan prazni list papira. A sada, moram vratiti Bogu njegovu olovku. Potrebna mu je da napiše još imena u Knjigu života.

I još nešto. Znaš mama, ja ću večeras sjediti za stolom s Isusom, na večeri. Uvjeren sam, hrana će biti slasna.

Uf! Umalo ti zaboravih reći. Mene više ništa ne boli. Od raka više nema ni traga. Sretan sam jer ne moram više podnositi bol, a ni Bog ne mora više gledati kako se patim.

A sada on zove svoga anđela k meni. Anđeo kaže da je ovo pismo ide posebnom dostavom.

A što kažeš na ovo. Potpisujemo ga s ljubavlju: Bog, Isus i ja, tvoj sin.

/usp. www.miljenko.info/

Ovo što je opisano u ovoj dirljivoj priči o jednoj majci i jednom sinu moglo se dogoditi bilo gdje u svijetu pa i u našem gradu. Ja sam je pronašao na Internetu i malo preradio.

Nije li ova priča potvrda onoga što je napisao sv. Ivan u svojoj poslanici: **Ljubljeni, sad smo djeca Božja i još se ne očitova što ćemo biti. Znamo: kad se očituje, bit ćemo njemu slični, jer vidjet ćemo ga kao što jest** (1 Iv 3,2). Ne opisuje li ova priča ono što je naslućivao sv. Pavao: **Nego, kako je pisano: Što oko ne vidje, i uho ne ču, i u srce čovječje ne uđe, to pripravi Bog onima koji ga ljube** (1 Kor 2,9). Ne opisuje li to slično i Ivan u Otkrivenju: **Nakon toga vidjeh: eno velikoga mnoštva, što ga nitko ne mogaše izbrojiti, iz svakoga naroda, i plemena, i puka, i jezika! Stoje pred prijestoljem i pred Jaganjcem odjeveni u bijele haljine; palme im u rukama... I jedan me od starješina upita: "Ovi odjeveni u bijele haljine, tko su i odakle dođoše?" Odgovorih mu: "Gospodine moj, ti to znaš." A on će mi: "Oni dođoše iz nevolje velike i oprali su haljine svoje i ubijelili ih u krvi Jaganjčevoj. Zato su pred prijestoljem Božjim i služe mu dan i noć u hramu njegovu, i Onaj koji sjedi na prijestolju razapet će Šator svoj nad njima. Neće više gladovati ni žeđati, neće ih više paliti sunce nit ikakva žega jer – Jaganjac koji je posred prijestolja bit će pastir njihov i vodit će ih na izvore voda života. I otrt će Bog svaku suzu s očiju njihovih"** (usp. Otk 7,9-17).

I mi smo na putu prema vječnosti. Put znamo. To je put ljubavi. Isusov put. Put njegovih blaženstava. Živimo svetim životom, da zavrijedimo Boga gledati i uživati milinu Božje blizine u zajedništvu s anđelima i svetima.

Andrija Anišić

Zabrinjavajući podaci

Djevojčice rađaju i "ubijaju" djecu

Piše: mr. Andrija Anišić

Svake godine pojavljuju se u našem tisku "crne" statistike. Među stravične podatke o broju pobačaja u R. Srbiji (i to samo onih registriranih) svrstava se i podatak o broju pobačaja koje počinjaju maloljetnice. A ove godine pojavio se u dnevnom listu "Blic" alarmantan nadnaslov "Srbija u vrhu po broju trudnoća maloletnica" s naslovom "Decu sve češće rađaju djevojčice". U članku od 24. 10. 2009. godine na stranici 8 ističe se da svaka dvadeseta srednjoškola neplanirano ostane u drugom stanju. U članku možemo pronaći i tablicu u kojoj su prikazani podaci za prošlu godinu koje je objavio Institut za zaštitu zdravlja "Batut". Prema tom izvoru, u prošloj godini zabilježeno je 96 poroda kod djevojčica mlađih od 15 godina i 9 pobačaja, dok je kod djevojaka od 15 do 19 godina bilo 4866 poroda a 989 pobačaja. Ističe se također da je broj poroda kod djevojaka uzrasta 16 godina i mlađih danas više nego 1950. godine.¹

U analizi tih podataka dr. Katarina Sedlecki, ginekologinja i načelnica Republičkog centra za planiranje obitelji, naglašava da mladi koji postanu roditelji tijekom adolescencije obično prekidaju školovanje pa su im samim tim i smanjene šanse da se ostvare na drugim poljima. Često se veze iz kojih je došlo do trudnoće ne ostvare a ako se i ostvari neko zajedništvo ono često završava raskidom veze ili rastavom.

Dr. Sedlecki navodi i posljedice kako za maloljetnu trudnicu tako i za njezino dijete. Budući da je trudnoća posebno fiziološko opterećenje organizma, zbog još nezreloga tijela, kod djevojke koje rađaju prije 18. godine u daljnjem životu bilježi se povećani broj spontanijih pobačaja, prijevremenih poroda kao i patoloških stanja u trudnoći. Kod djeteta koje one rode učestalije su pojave crijevnih infekcija i nezgoda tijekom prvih pet godina života. Istraživanja pokazuju također da djeca maloljetnih majki češće imaju usporeni psihomotorički razvoj, sporije se socijaliziraju i skloni su maloljetničkoj delikvenciji a ispoljavaju i tendenciju da i sami prerano postanu roditelji.

Posljedice, pak, pobačaja kod maloljetnica su povrede unutarnjih organa, krvarenja, anemije i injekcije, ali i neplodnost i smanjena plodnost s poremećenim tijekom i ishodom narednih trudnoća koje često završavaju i spontanijim pobačajem ili prijevremenim porodom. Osim toga, abortus često predstavlja i emocionalno traumatično iskustvo, pa maloljetnice nakon abortusa mogu postati depresivne, imaju kompleks manje vrijednosti, povlače se u samoću a češće pokušavaju i samoubojstvo, zaključuje dr. Sedlecki.

U zaključku članka stoji da su rano stupanje u spolne odnose i neznanje "krivci" za veliki broj neželjenih maloljetničkih trudnoća.²

Bolje spriječiti

Analiza podataka nije dovoljna. Treba ponuditi adekvatna rješenja. Izvancrkveni krugovi obično poučavaju da se treba zaštititi u smislu reklame: "Kondom = safe sex". A ako se trudnoća dogodi, onda se na vrijeme javiti ginekologu kako bi se pravodobno mogao izvršiti namjerni pobačaj.

Crkva nudi, dakako, drugo rješenje. Puno zdravije i efikasnije. To rješenje pomoći će svakom mladiću i djevojci da se dobro pripreme za brak. Pomoći će im da žive prirodno, u skladu s Božjim naumom. Oni koji prihvate takav način, imat će mirnu savjest. Sačuvat će svoje tijelo od pogibelji raznih zaraza, neželjene trudnoće ili pobačaja. Moći će na miru završiti osnovnu, srednju školu i fakultet, ako se za njega odluče. Rađat će zdravi potomstvo. A što je najvažnije, sačuvat će radost života a spolnost će im u braku biti svetinja i izvor pravoga i dopuštenoga užitka. To rješenje glasi: PRAVA LJUBAV ČEKA SA SPOLNIM ODNO-

SIMA DO BRAKA ili skraćeno PRAVA LJUBAV CEKA (TRUE LOVE WAITS).

O tom pokretu smo već pisali više puta u *Zvoniku* (vidi: br. 1 do 5./1998.). Ovdje samo napominjem da je tu ideju u Hrvatskoj promovirao i provodio bl. Ivan Merz već 1915. godine, a desetak godina prije tog ona je obnovljena. Pokret pod nazivom "True love waits" nastao je u Americi 1993. godine. Osobno sam bio prisutan kad je 240 mladića i djevojaka dalo svoje obećanje u Lurdu 1981. godine. Ovdje donosim dvije formule obećanja čistoće do braka. Svakako je dobro da obećanje bude u pisanoj formi.³

Hrvatska formula obećanja čistoće do braka

Bože, naš nebeski Oče! Ti si nas iz ljubavi stvorio i pozvao u ovaj život da surađujemo s Tvojom ljubavlju na ostvarenju Tvoga stvarateljskog plana pripremajući dolazak Tvoga Kraljevstva. Želim se ozbiljno odazvati Tvome pozivu na suradnju i ostvarivati nesebičnu ljubav u svome životu.

Potaknut(a) osjećajima duboke zahvalnosti što si mi udijelio milost da pripadam jednoj, svetoj, katoličkoj i apostolskoj Crkvi, svjesno obećajem (zavjetujem) pred Tobom, po rukama Bezgrešne Djevice Marije, naše nebeske Majke, da ću do braka živjeti čisto poštivajući savjesno 6. i 9. Božju zapovijed, kao što želiš da živi svaki kršćanin svjestan svojih krsnih obećanja.

Bezgrešna Djevice Marijo, naša Majko, koja si uzor svake čistoće i ljubavi, pomози mi svojim zagovorom i zaštitom da ovom obećanju, koji po Tvojim rukama dajem Bogu mogu uvijek biti vjeran(na).

Američka formula obećanja

"Believing that true love waits, I make a commitment to God, myself, my family, my friends, my future mate, and my future children to be sexually abstinent from this day until the day I enter a biblical marriage relationship." U prijevodu ovo obećanje glasi:

"Vjerujući da prava ljubav čeka, obvezujem se Bogu, samom sebi, svojoj obitelji, prijateljima, budućem bračnom drugu i svojoj budućoj djeci da ću se uzdržavati od predbračnih odnosa od danas pa do dana svoga kršćanskog vjenčanja".

1. No, na jednoj web stranici pronašao sam još gore podatke, koji su objavljeni u "Blicu", 16. 08. 2006.)usp: www.xs4.b92.net/info/vesti/prehled_stamp.php. Taj izvor navodi da svake godine šest od sedam tisuća maloljetnica (djevojčica i djevojaka koje pohađaju osnovnu i srednju školu) u Srbiji prekine trudnoću a ukupno u Srbiji namjerno prekine trudnoću oko 200000 žena. Zabrinjavajuće je i to što se iz godine u godinu povećava broj trudnoća kod djevojčica koje imaju 15 godina, što predstavlja ogromni rizik za njihovo zdravlje.

2. Na spomenutoj web-stranici nudi se i rješenje: "Zbog svega lošeg što može izazvati namjerni prekid trudnoće, liječnica savjetuje da se mladi trebaju adekvatno zaštititi. Najbolji vid zaštite protiv neželjene trudnoće i spolno prenosivih bolesti je dvostruka kontracepcija, odnosno kondom i pilule protiv kontracepcije. Za one parove koji već imaju djecu, najbolja zaštita je da žena ugradi spiralu".

3. Vidi više na stranici: www.alfaiomegaduhovnikforum.forums-free.com/obećanje-cistoce-do-braka-t1410.html

Tragom svetoga Pavla

Sjemenište Paulinum ponosno nosi ime ovog kršćanskog velikana apostolskih vremena. Biti Paulinac nije samo ponos mnogih generacija koje su ovdje boravile već i sretna prilika da je upravo njihov odgoj i rast u duhovnosti bio nadahnut sv. Pavlom. Kroz protekle i ovu godinu na razne načine uključivali smo se u svjetsku proslavu Pavlove godine, koja je za nas kulminirala na dan sjemenišnog proštenja 25. siječnja, na blagdan Obraćenja svetoga Pavla. Posjetom i hodočašćem u Bač, u župnu crkvu posvećenu sv. Pavlu htjeli smo izraziti kontinuitet, da iako je Pavlova godina zaključena, mi i dalje želimo živjeti njegov duh i hoditi njegovim stopama.

Zbog toga smo u utorak 27. listopada pohodili drevni Bač. Posjetili smo franjevački samostan, crkvu, te mnoge znamenitosti. O povijesti i burnoj prošlosti samostana i grada

Bača živo nam je pripovijedao gvardijan o. **Josip Špehar**. Nakon razgledanja bačke tvrđave naše hodočašće zaključili smo svetom misom u župnoj crkvi Sv. Pavla, koju je predvodio rektor **mons. Josip Mioč**, zajedno s poglavarima i župnikom **vlač. Josipom Štefkovićem**. Njemu ujedno zahvaljujemo na pozivu i gostoprimstvu.

Svi sveti i Dušni dan

Svetkovine Svih Svetih i Dušni dan donijele su radost našoj sjemenišnoj zajednici, ne zato što se tih dana sjećamo naših dragih pokojnika, već zato što idemo našim domovima. Tako smo od subote 31. listopada do ponedjeljka 2. studenog blagdan proslavili u obiteljskoj atmosferi, uz molitvu za sve naše drage pokojne, i s vjerom da će svima njima dragi Bog otvoriti rajska vrata. Ujedno je tih dana završen i prvi kvartal školske godine te su zaključene ocjene.

Znam komu sam povjerovao

Zovem se Emanuel Mates. Dolazim iz Skopja, iz katedralne župe Presvetog Srca Isusova. Sada sam učenik trećeg razreda klasične gimnazije Paulinum. Još od malena interesirao sam se za vjeronauk i redovito sam pohađao nedjeljna misna slavlja. Na satovima vjeronauka sam se sve više upoznao s istinama vjere a kroz molitvu približavao Bogu, a povezanost s njim je nakon Prve pričesti iz dana u dan postajala sve jača. Upravo tada počeo sam i ministriрати, te sam još bolje mogao pratiti sve ono što se događa na stolu Gospodnjem. Osobito me je fasciniralo kako Bog sebe prikazuje preko osobe svećenika. Tada se u meni počela rađati želja da jednoga dana i ja služim Bogu i njegovu narodu u svećeničkom pozivu. Moji su roditelji vjerni kršćani, te su me podržavali u tomu. Nažalost, 2005. godine u moj život ulazi crna točka, smrt moje majke. Ona mi je mnogo značila i bila mi je velika podrška pri polasku u sjemenište.

Počeo sam se raspitivati kod župnika i on me je uputio u klasičnu biskupijsku gimnaziju i sjemenište Paulinum. Od tada sam se sve većim žarom počeo interesirati za svećenički poziv. Nakon osnovne škole odgovorio sam Božjemu pozivu i upisao se u Paulinum. Uistinu, na početku nije bilo lako jer je trebalo prilagoditi se zajedničkom načinu života, posebno meni koji sam dolazio

iz daleka. Nisam znao dobro jezik, no uz pomoć poglavara i prijatelja koje sam stekao među svojim kolegama uspio sam se priviknuti na život u zajednici. I od tada sam sve više napredovao kako u duhu tako i u učenju. Iako mnogi danas Božji poziv smatraju nečim izvanrednim, svima nam je taj poziv upućen, da, iako se nalazimo na različitim životnim stazama, pridonesemo rastu Božjega kraljevstva na zemlji. Tako osjećam da moj žar prema svećeništvu iz dana u dan postaje sve veći i veći, nadajući se da ću jednog dana uz Kristovu pomoć postati radnik u vinogradu Gospodnjem. Nisam se ni u jednom trenutku upitao ili pokajao zašto sam otišao tako daleko od kuće jer je odgovor jednostavan – zbog Krista!

Dragi čitatelji, ako netko čuje Božji glas u dubini duše, neka se ne plaši, jer je Božji poziv nešto najljepše što se čovjeku može dogoditi. Radostan sam da sam sjemeništarc upravo u ovoj godini koju je Papa posvetio svećenicima. Želio bih i sebi i svima vama da vam bude inspiracija, napose mladima, da se odvažite i pođu za Kristom.

Upoznajmo naše katehete

Anita Pelhe - hrabro svjedoči svoju vjeru

1. **Zovem se ...** Anita Pelhe.

2. **Rođena sam ...** 11. 09. 1985. u Subotici kao prvo dijete Matilde, rođ. Dekanj i Istvána Pelhea, koji su rodili i odgajaju još troje djece: Ivana (19), Silvestera (14) i Kristiana (2).

3. **Živim i radim ...** Živim u Maloj Bosni, a od ove godine radim u gimnaziji "Svetozar Marković".

4. **Moj životni - vjeroučiteljski moto ...** "Ali tko ustraje do svršetka, bit će spašen." (Mt 10,22)

5. **Omiljena pjesma, slika, priča ... o Isusu ...** ona koja će me potaknuti na razmišljanje i podići ako osjećam da ne mogu dalje. Od pjesama svakako bih istaknula Sveti plam, slika Isusa koji kuca na vrata, a od priča jednostavno ne znam koju bih izdvojila.

6. **Najljepši trenutak u vjeronaučnom radu ...** kada skupa molimo Očenaš držeći se za ruke, tada se pomolimo i za profesore i njihova odgovaranja, vidim da im to mnogo znači.

7. **Najteži trenutak u vjeronaučnom radu ...** trudim se ne obraćati pozornost na takve stvari.

8. **Vjeroučitelj ne može živjeti bez ...** bogoslovnih i stožernih kreposti.

9. **Postala sam vjeroučitelj jer ...** sam jednostavno osjetila da to želim.

10. **Moja poruka vjeroučenicima ...** hrabro svjedočite svoju vjeru!

11. **Moja poruka roditeljima ...** djeca su vaša slika, učinite tu sliku još savršenijom, ne radi sebe već radi vaše djece. To ćete najbolje postići ukoliko ne-sebično ljubite svoje dijete i svojim životom im ukazujete na istinske vrednote.

12. **Moja poruka katehetama ...** svojim životom pokažite da ste dostojni svoga poziva.

13. **Moja poruka čitateljima Zvonika ...** "Želiš li posjedovati istinski i vječni život, onda jezik svoj oda zla suspreži i usne svoje od riječi prijevernih. Zla se kloni i čini dobro, traži mir i idi za njim!" (Pravilo sv. Benedikta)

Drage katehete!

Svaki učitelj će se danas složiti s tvrdnjom kako je jedan od najvećih problema današnjeg školstva nemotiviranost učenika. Dakle, temeljno pitanje glasi: Kako motivirati učenike za rad? Učenik nije kanta koju trebaš napuniti znanjem nego lampa koju trebaš zapaliti vlastitim plamenom. Konja možeš natjerati u vodu, ali ga ne možeš natjerati da pije ako nije žedan. Motivirati učenika znači učiniti ga žednim. Često ne možemo promijeniti stvarnost, ali UVIJEK možemo promijeniti način na koji je gledamo i reagiramo na nju. Pogledajte zanimljivu i jako korisnu prezentaciju o motivaciji učenika koju je izradila Dinka Juričić na www.vjeronauk.net

zapisi

Dnevnik jednog katehete
(na putu do škole)

„Kakav dan! Opet žurba iz škole u školu! Jesam li ponijela Sanji ono što je tražila? Uh, dobro... Nisam zadovoljna kako sam pripremila ovaj sat za kombiniranu grupu prvaša i drugaša, ali oni su – maleni moji – presretni kad im čitam, pričam, što god im donesem. Kako su djeca gladna duhovnoga! Usreći ih slikovnica o Mariji toliko da im u očima vidim kako im srca skaču od radosti. I tijela bi skakala, ali to su dobri i poslušni učenici – dočekat će odmor... Poslije imam četvrtaše i moju trećašicu Petru... Kako puno mislim na njih – kada bih mogla doprijeti do njihovih života i izvan zidova

učionice, gdje – nakon vječitog pitanja mogu li van i mogu li se igrati „vješalice“ – vidim njihova lica zagledana u daljine koje ne mogu ni naslutiti gdje su i kamo ih vode, tek osjećam da ih tamo vodi Isus... Njima ću govoriti o sakramentima, jer je zbilja teško ukombinirati ih – četvero je primilo Prvu pričest, a jedno još nije sigurno hoće li... Poslije, naravno – prazan sat. Ali, kad vidim petaše koji valjda ne mogu znati manje i ne mogu biti žedniji znanja i puniji najrazličitijih pitanja o Bogu više, a pogotovo sedmaše koji su mi odavno zašli duboko u srce (i u kuću) i tu imaju posebno mjesto i koji nerijetko traže još jedan sat vjeronauka, zaboravim na sve. Ma što me čekalo u zbornici, ma kako me hladno gledali neki od prisutnih, idem u školu predavati vjeronauk. Dječji pogledi me uvjeravaju još više u ono što i sama znam – ako je sat i daleko od savršenog, Isusova ljubav koju im donosim čini i taj sat boljim od svih drugih.“ (ulomak)

Molitva (10)

Piše: mr. o. Mato Miloš, OCD

Meditativna molitva (3)

Nastavljamo naše razmišljanje o meditaciji kako ju predlaže spis *Oblak neznanja*, što smo započeli u prošlom broju *Zvonika*. Sredstva koja nam stoje na raspolaganju u kršćanskoj meditaciji, jesu držanje tijela i disanje. Kršćanskom načinu mišljenja odgovara da i tijelo stavimo u službu religioznoga, što se događa već i u liturgiji. I tijelo pripada čovjeku, ništa manje nego duh, i moraju se zajedno posvetiti. U kršćanskoj duhovnosti dogodit će se obrat u pogledu shvaćanja odnosa između tijela i duha. Dok se u prijašnjim vremenima tijelo smatralo zaprekom za aktivnost duha, danas se tijelo i duh vide više kao cjelina. Postupno se shvaća da se jedno od drugog ne daju potpuno odijeliti.

Proboj kroz "Oblak neznanja"

"Oblak neznanja" nudi metodu razmatranja o skrivenom poticaju ljubavi prema Bogu. Htjeti Boga ljubiti zaista nije lako. Neusporedivo je teže Boga ljubiti nego o Bogu misliti makar i s najizošrenijim umom. Jer to je potpuna ljubav koja isključuje svaki drugi motiv. Način razmatranja koji se do tada vršio, bio je dobar i čovjek bi pogriješio kada bi pomislio da može dospjeti do kontemplacije ako joj ne bi prethodila kršćanska meditacija o vlastitoj bijedi, o patnjama Kristovim i Božjoj velikoj dobroti i uzvišenosti. Pisac "oblaka" kaže: "Ipak dolikuje svima, koji su se dugo vremena vježbali u meditaciji da je napuste i da je gurnu ispod Oblaka zaborava i da je tamo zadrže, ako se žele probiti kroz Oblak neznanja koji stoji između njih i njihova Boga" (str. 32). To znači da se čovjek za vrijeme meditacije ne treba dulje vrijeme koncentrirati na predmet razmatranja ili neku misao koja mu se javi, već se treba suočiti s ničim, s ništavilom, gledati u potpunu tamu. Možda će se netko uplašiti da takvo ponašanje ne spada više u okvire kršćanske meditacije. Tada treba razgovarati o tome s nekim tko ima iskustva u duhovnom životu, a posebno u molitvi. Ako čovjek ni tada ne svlada ove poteškoće, ne treba stvar požurivati. Može se još uvijek zadovoljiti meditacijom na tekst iz Svetoga pisma kako je prije rečeno.

U "tami" se već nalazi ono što čovjek traži

Prije ili kasnije, meditant će dospjeti u stanje potpune tišine, praznine ili tame. Stigne li tamo, treba ostati i ne brinuti se ni oko čega. Sve što slijedi razjasnit će se samo po sebi. U svakom slučaju treba stalno imati na umu, da se mora prodrijeti kroz oblak neznanja ako se želi stići do neposrednog iskustva Boga. Bolje je i do kraja života ostati u oblaku neznanja nego nikad ni ne dospjeti u njega. Ivan od Križa to naziva "noć duha", kojoj prethodi "noć osjetila". Radi se čišćenju ili dovođenju u red osjetilnih žudnji ili strasti, onom što se u užem smislu naziva askezmom. O askezi sam pisao u novoj *Subotičkoj Danici*, kalendaru za 2009. godinu. To "osjetilno" ne treba biti uništeno, nego podređeno duhu i posljednjem cilju čovjeka. Normalno, čovjek mora proći kroz čišćenje ako želi stići u duboku molitvu. Ako je čovjek znatno uznapredovao na putu molitve, mora biti svjestan da je on samo čovjek, da ima i osjetilni život i neprestano paziti na to da ne učini krivi korak. Utješno je za njega da ga upravo ovaj način meditacije sve više oplemenjuje mada on toga nije svjestan. To je "pasivno" čišćenje o kojem "Oblak neznanja" izričito govori, kao i o nesavladivim poteškoćama u tim nastojanjima. Što se čovjek više trudi "upoznati i osjetiti svoga Boga, on osjeća da mu to ne uspijeva jer nalazi da je to znanje i osjećanje ispunjeno i obuzeto smrdljivom krpom onog što je on sam po sebi... pa tako čovjek gotovo poludi od muke" (str. 75). Tama biva sve dublja i naizgled neprobnoj. Usput slabi i nada da će se jednom doći do kraja, tamo gdje je svjetlost, dok na kraju sasvim ne iščezne. Izgleda da je to preduvjet da se ona konačno ispuni. Tada je čovjek bačen unatrag u "tamno motrenje" o kojem govori Ivan od Križa. Unatoč tome, ne smije se očajavati, jer u tami je ono što on traži već tu, mada čovjek još nije u stanju to prepoznati. U svezi s tim "Oblak neznanja" govori o "slijepom osjećaju ljubavi prema Bogu". Ljubav je slijepa jer se ništa ne vidi, ali ima veliku snagu koja je u meditaciji djelatna i koja ne bi smjela nedostajati. Takva meditacija ne ide više u širinu, nego samo u dubinu. To je put poniranja koji vodi do dna duše, gdje više nije moguće nikakvo razlikovanje. Da bi se stiglo onamo, moraju se ukloniti sve prepreke. Prepreke su neuredni nagoni u čovjeku. Tako dugo dok čovjek

ovisi makar o jednoj neurednoj sklonosti, put je blokiran i zapriječen. Meditacija sada više nema zadaću razmišljati o stvarima, već uklanjati zapreke i žarišta smetnji na putu u dubinu duše. Pa, ako netko pritom nikad ne bi stigao do žuđenog svjetla, bio bi obogaćen meditacijom, i to više nego kad bi ostao kod predmetne meditacije ili bi čak zbog zdvojnosti sasvim odustao od meditiranja. Ali on prima još veću utjehu, a to su neočekivane spoznaje koje bljesnu kao svjetlo iz tame. Ti bljeskovi svjetla dolaze uvijek neočekivano.

Poniranje do dna duše

U meditaciji postoje usmjereni protoci misli. Meditacija ima karakter mišljenja i volje. U postupku poniranja to postaje drugačije upravo na ovoj završnoj točki. U poniranju meditacija nije koncentrirani čin. Meditativno se mišljenje događa ovdje bez aktivne svijesti i ne uključuje voljne doživljaje. Unatoč tome, meditativni tijek je upravljen na predmet, ali na drugi način nego kod predmetne meditacije. Unutarne gledanje ili gledanje slika je gledanje u tamu, ali nije gledanje tame. To je gledanje u kojem se ništa ne vidi, ali to nije gledanje ničega. U tami u koju se gleda i u procesu negledanja, istovremeno je uvijek sadržana mistična prisutnost. To je ono što Ivan od Križa naziva "tamnim motrenjem", odnosno, da se u toj tami već nalazi božanska svjetlost, ali nju čovjek još ne može zamijetiti, jer razum još nije dovoljno očišćen. U svezi toga "Oblak neznanja" kaže: "Ne brini se oko toga ako tvoja osjetila ne mogu shvatiti to ništa... Ono je, naime, toliko uzvišeno da se ništa od toga ne može pojmiti. To ništa se bolje može osjetiti negim vidjeti, jer ono je sasvim slijepo i sasvim tamno onima koji ga tek pogledaju. Ipak, istini za volju, dušu koja to osjeća više zasljepljuje obilje duhovnog svjetla nego što bi moglo biti bilo kakva mraka ili nedostatak tjelesnog svjetla" (str. 85). Iz rečenoga proizlazi da je Bog prisutan iako ili baš zato kad čovjek ne misli na njega voljno. To je duboko kršćanski meditativni stav i to u uzvišenijem smislu nego što mi običavamo njegovati u svojim mislima. Prirodno je i odgovara našoj ljudskoj osjetilnoj duhovnoj prirodi da Boga kao počelo i posljednji cilj pokušavamo shvatiti ponajprije svojim pojmovima i predmetnim mišljenjem i da prema njemu usmjerimo svoje misli i djelovanje. Pritom ne smijemo zaboraviti da mi na tom putu ne možemo Boga dodirnuti u njegovoj biti, jer je Bog nadpoiman. Ako želimo ući u Božji bitak, moramo najprije ući u potpunu tamu. Samo u toj tami možemo ga donekle dotaknuti ili gledati onoliko koliko je u ovom životu uopće moguće.

(nastavlja se)

Poslanica Efežanima

"Uglaviti u Kristu sve – na nebesima i na zemlji"

Piše: mr. Endre Horváth

Uvod

Poslanica apostola Pavla Efežanima, koju ovdje želimo predstaviti, ni u kom slučaju ne spada među najviše čitane apostolove poslanice. Uzrok tomu prvenstveno leži u samoj Poslanici: njezin visoki jezik i svečani stil čine je stranom današnjim čitateljima, a kitnjaste rečenice na probu stavljaju i najodlučnije čitatelje Biblije. Stajalište Poslanice jako odudara od većine Pavlovihi poslanica, koje žele odgovoriti na konkretno pitanje zajednice kojoj je ona upućena. Najviše sličnosti ova Poslanica ima s teološkom sintezom Poslanice Rimljanima, odnosno stajalištem Poslanice Kološanima, u kojoj je istaknut sveobuhvatni značaj Isusa Krista.

Usprkos svemu tome, moramo priznati da je Poslanica Efežanima sasvim neopravdano postala periferna i slabo čitana, jer se iza teško razumljivih formulacija nalazi pravo bogatstvo, koje na originalan način prenosi glavne točke Pavlovog učenja. Evo nekoliko misli, koje će nam pomoći da se približimo tom skrivenom bogatstvu.

Božji plan spasenja

Za bolje razumijevanje Poslanice Efežanima najbolji način je početi s analizom zahvalnog dijela s početka Poslanice. Prema antičkoj formi pisanja pisama, poslije pozdrava nastavlja se zahvaljivanjem, pohvalama, koje u ovom slučaju kratko izražavaju centralnu poruku same Poslanice: Objavu skrivenog Božjeg plana spasenja, ili kako stoji u Poslanici, Božje *ekonomije*. Skiciranjem Božjega plana spasenja Apostol prikazuje ključnu ulogu osobe Isusa Krista u čitavom stvorenju.

U čemu se sastoji Božji plan spasenja koji obuhvaća i svijet i čovje-

čanstvo? Zašto nas je Bog stvorio? Zašto je stvorio svijet? Koji plan ima s nama? "U njemu nas sebi izabra prije postanka svijeta da budemo sveti i bez mane pred njim" (1,4) – odgovara Apostol. Prema Božjoj stvarateljskoj volji svaki čovjek je pozvan na svetost i život bez grijeha. Izvorni tekst koristi upravo onu riječ koju pripisujemo samo Bezgriješnoj Majci Božjoj. Prema Božjem planu svi moramo biti onakvi, kakva je Majka Božjega Sina.

Ova svetost je ujedno i "posinjenje" u Isusu Kristu: moram biti u takvom osobnom kontaktu s Bogom, s Ocem, u kakvom se nalazi sam jedinorođeni Sin, u čijem posinstvu i mi primamo udio.

Nešto je međutim poremetilo taj iskonski Božji plan, a to je grijeh kojim ga je čovjek odbacio. Poslanici ovaj prekid nije nepoznat, jer ovako nastavlja: "u (Isusu Kristu), njegovom krvlju, imamo otkupljenje, otpuštenje prijestupa po bogatstvu njegove milosti" (1,7). Ovim riječima, međutim, jednom zasnagda postaje jasno da Bog nije dopustio da čovjekov grijeh spriječi Njegov plan, nego po svaku cijenu ostaje vjeran svom iskonskom zamislu. Otkupljenje zato nije samo brisanje grijeha, nego znači puno više: po njemu čovjek ipak postiže posinjenje, taj dar, koji mu je Bog oduvijek namijenio.

Veliki Božji plan je nutarnje jedinstvo stvorenog svijeta

Božje posinjenje međutim nije krajnji cilj Božjeg plana spasenja, već samo sredstvo za postizanje tog Božjeg plana. Krajnji Božji cilj je "Uglaviti u Kristu sve – na nebesima i na zemlji" (1,10). U ovoj rečenici svaka riječ ima svoj poseban značaj. Ona je općinila mnoge crkvene oce počev od Ireneja, preko Origena, pa sve do Augustina. Ustvari, ta rečenica im je dala tračak ideala zajedništva i jedinstva

svega stvorenoga. Ideal takvog zajedništva, svijetu punom podjela i neprijateljstava, može dati samo Bog.

Na koje zajedništvo ovdje misli sveti pisac? Možemo ovdje pomisliti na velike vizije proroka Izaije: hodočašće svih naroda svijeta koji su našli mir i zajedništvo na Sionu, na Božjem brdu (Iz 2) i opis mesijanskog mira, čiji blagoslov zrači i na samu prirodu (Iz 11). Međutim, Pavao ovim svojim iskazom označava nešto još veće, a to je zajedništvo u Kristovu planu spasenja. To nisu samo mir i harmonija, nego to doslovno znači biti jedno, što se ostvaruje u Kristovom mističnom tijelu, u Crkvi: "ta u jednom Duhu svi smo u jedno tijelo kršteni" (1 Kor 12,13). Nije Božji plan samo postići osobni spas, osobno "posinjenje", već po tome doživjeti to zajedništvo u Crkvi, za koju se Krist molio na posljednjoj večeri: "da budu jedno" (Iv 17,21). Božji plan spasenja ide još dalje, on nije puko doživljavanje idealnog zajedništva, jer se ono može završiti na njegovu umišljanju, već taj plan želi Crkvu koja je svjesna kako njezino poslanje završava tek onda kad u ljubavi obuhvati sve "što je na nebu i na zemlji".

Kakvu kršćansku svijest možemo iščitati iz ovih riječi? Po shvaćanju te svijesti, poslanje Crkve ne sastoji se samo u tome da bude oruđem zajedništva svih ljudi jednih prema drugima i prema Bogu, nego i u uključivanju svih nebeskih vlasti – tu se ubrajaju i anđeli – u Crkvu. Bog je, naime, po Crkvi objavio svoje od vjeka skriveno otajstvo Vrhovništva i Vlastima na nebesima (3,9-10).

Ovo čudesno zajedništvo koje je Bog namijenio svojoj posinjenoj djeci poput baštine živi samo u nadi. U ostvarenju toga plana, Bog računa i na nas, svoju posinjenu djecu, koja u ostvarenje ovog uzvišenog i nadljudskog zadatka ne kreću praznih ruku, već opečaćeni obećanim Duhom Svetim (1,13).

Vjerni sebi, tradiciji i svojoj djeci

Budi upisan, ostani svoj!

Poštovane građanke i građani, drage sunarodnjakinje i sunarodnjaci, Hrvatice i Hrvati, samoupravno manjinsko tijelo hrvatske zajednice u Srbiji – Hrvatsko nacionalno vijeće (HNV) – ovim Vas putem obavještava da je **započeo proces formiranja posebnog biračkog popisa hrvatske nacionalne manjine u Srbiji**. Stvaranje posebnog popisa birača nacionalnih manjina – u ovom slučaju hrvatske zajednice u Srbiji – omogućeno je temeljem novog Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina.

Poseban birački popis Hrvata u Srbiji predstavlja glavni preduvjet za neposredne izbore za nacionalno vijeće hrvatske zajednice. Riječ je, kao što znate, o našem **samoupravnom manjinskom tijelu za područje kulturne autonomije**, u što spadaju obrazovanje, kultura, informiranje te službena uporaba jezika i pisma.

Važnost toga tijela za našu manjinu i potreba da ono dobije puni demokratski legitimitet, razlozi su koji uvjerljivo odgovaraju na pitanje zašto nam je poseban birački popis Hrvata u Srbiji više nego potreban! S druge strane, njegovim formiranjem ćemo kao narod posvjedočiti vlastitu političku zrelost, a naraštajima koji dolaze ostaviti snažan zalag za njihovu sretniju i izvjesniju narodnosnu budućnost. Sve nas to skupa treba ponukati i potaknuti da se upišemo u birački popis hrvatske zajednice u Srbiji. Stoga djelatno trebamo prihvatiti naš slogan – **budi upisan, ostani svoj!**

Poseban popis birača je javni dokument u kojemu se vodi evidencija pripadnika nacionalnih manjina koji imaju, prema postojećim zakonima, biračko pravo. Za svaku nacionalnu manjinu vodi se poseban jedinstveni popis birača, a **upis je dobrovoljan**.

Čini nam se važnim istaknuti kako **svi podaci iz posebnog popisa birača uživaju posebnu zaštitu, čega je jamac država**. U Zakonu, naime, stoji kako je »zabranjeno i kažnjivo svako korištenje podataka iz posebnog popisa birača, osim u svrhu izbora nacionalnog vijeća« (čl. 49).

Poseban popis birača pripadnika manjinskih nacionalnih zajednica sadrži: redni broj, osobno ime, matični broj, spol, nacionalnu pripadnost, godinu rođenja, mjesto prebivališta (ulica i broj kuće, selo, zaselak, naselje) i prostor za primjedbu. **Pripadnik nacionalne manjine smatra se upisanim u poseban popis birača kada to na posebnome obrascu pismeno zatraži, uz stavljanje vlastoručnog potpisa**. Isti se kasnije podnosi tijelu uprave jedinice lokalne samouprave prema mjestu prebivališta.

Poštovani Hrvatice i Hrvati, iskoristimo ovu zakonsku mogućnost i upišimo se u poseban birački popis hrvatske zajednice u Srbiji!

Više informacija možete dobiti na info telefon **+381 (0) 24/553-795** radnim danima u vremenu **od 8 do 14 sati**.

Branko Horvat, v.r.
predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća

Jedan mi je od ovih posljednji

Piše: Zlatko Gorjanac

Sledila me je i potresla vijest koju sam nedavno čuo i nekoliko trenutaka ostao bez riječi. Mlad čovjek, prijatelj, iznenada je dobio tumor. Jedini je koji zarađuje u obitelji. Supruga je nezaposlena, ali je vrijedna kućanica. Imaju maleno dijete, a za desetak dana njihova će se obitelj, ako Bog da uvećati, jer čekaju drugo, dugo željeno dijete. Otac obitelji leži u bolnici poslije teške operacije, sada kada je najpotrebniji svojoj obitelji i kada je njemu obitelj najpotrebnija. Na svu tu nesreću, nedavno im je zbog loših instalacija izgorio dio doma, potkrovlje koje su tek sagradili, nov namještaj, računalo, stol i stolice, krevet, sada kada im je najpotrebnije. Kao da se crn, zloslutni oblak nadvio nad njihov dom, nad njihovu obitelj.

Mnogi će reći: „A gdje je Bog?“. Sjetit će ga se oni „vjernici“, koji ne mole, jer je molitva za njih čisto gubljenje vremena, sjetit će ga se oni kojima je Bog dio tradicije i duboko ukorijenjenih običaja, sjetit će ga se i oni koji ga se nikada ne sjete i za koje Bog postoji samo kada ih snađe nesreća, pa eto imaju tom, odjedno postojećem Bogu prosuti mnoštvo nepristojnih i pogrdnih riječi, psovki, a poslije će iznenada, kao što je iznenada i došao, Bog opet nestati, biti nepostojeći. Upitam se često gdje sam ja, gdje smo mi kršćani u moru životnih, još uvijek neispisanih i nedovršениh priča? Gdje sam u iznenadnim bolestima, nesrećama, gromovima iz vedra neba, kakav sam kad ne ide kako bih ja htio? Imam li dovoljno vjere u Božju volju, ili nevoljno u nju vjerujem? Gdje je molitva, snaga na koju nas Otac poziva, na koju nas poziva Crkva, gdje je molitva srcem? Podsmjehujem li se onima koji poste o kruhu i vodi te tako „izigravaju svece?“ Podsmjehujem li se onima koji vjeruju u molitvu i koji su u svojoj molitvi ustrajni i postojani svakoga dana, svakoga sata, koji mole i živeći život? Koliko sam budan, koliko ravnim visoke vrhove grijeha koji postaju ustaljena svakodnevnica? Teško je priznati, ali nisam li i ja jedan od onih koji nemaju drugih bogova osim samoga sebe?

Pred nama je vrijeme Došašća, vrijeme budnosti. Mnogi će se u ovom vremenu, kao i u Korizmi odreći svojih „malih“ zadovoljstava, svojih poroka, bile to cigarete, alkohol, slatkiši, gledanje tv-a, igranje igrice, kartanje i tko zna

čega sve ne. Ali, čini mi se da je naše odricanje često neefektivno, da je samo ustaljena rutina koju moramo ispuniti, a poslije visoki ledeni brjegovi koje smo naizgled poravnali postaju još veći i još ledeniji, dok nas ne zatrpa lavina vlastita grijeha. Rado se sjećam svetih misa zornica na koje sam volio ići, uraniti prije škole, kasnije prije posla. Nije to uvijek bilo lako, ali nakon tih misa sam mogao nekako lakše proživjeti dan, biti bolji prema drugima, pa i prema sebi. Budnost, rano ustajanje doista mi je pomoglo. Potrebna nam je budnost, ujutro, u podne, navečer, cio dan, potrebna nam je budnost današnjice i sutrašnjice kako bismo bili pravi kršćani, sol zemlje i svjetlo svijeta. „Vi ste sol zemlje. Ali ako sol obljutavi, čime će se ona osoliti. Nije više ni za što, nego da se baci van i da ljudi po njoj gaze. Vi ste svjetlo svijetu. Nije moguće sakriti grad koji leži na gori“ (Mt5,13-14). Ovo su riječi o kojima osobito volim razmišljati u vremenu Došašća i preispitati sebe. Doista, koliko sam svjetlo bližnjima, svojoj obitelji, ili sam tek maleni plamčak koji više tinja nego što gori, te ne mogu vidjeti ni samoga sebe, a kamoli druge? Upitam se, koliko svojim riječima i djelima pomazem bližnjemu, koliko znam slušati, koliko šutjeti i je li moja uvijek mora biti zadnja? Kad bi se sve ovo izvagalo, nisam siguran da bih se po djelima mogao nazivati kršćaninom, ali ipak kršćanin sam.

Urezale su mi se u sjećanje riječi iz propovijedi jednoga svećenika, kada sam bio petnaestak godina mlađi i volio „sve što vole mladi“: izlaske, glasnu glazbu, koncerte i drugo. Svećenik je često na svetim misama znao upitati „A, gdje su mladi?“ Tek nekoliko mlađih osoba među kojima sam bio i ja, sjedilo je u zadnjim klupama pognutih glava, a riječi svećenika su nas dobro prodrmale poslije „groznice subotnje večeri“. Doduše, na misi smo bili prisutni svake nedjelje, što je i svećenik mogao vidjeti, ali duh nam je bio tko zna gdje. Poslije hladnog tuša upozoravajućih riječi svećenika, uslijedile su iznenađujuće riječi upućene upravo nama mladima, a glase su otprilike ovako: „Dragi mladi, ne bježite od disko klubova, ne bježite od zadimljenih kafića, idite, budite tamo svakog vikenda.“ Razbudili smo se potpuno, još uvijek ne shvaćajući što to svećenik govori. Nastavio je: „Ali budite

kršćani. Budite čvrsti u vašim kršćanskim stavovima i pomozite svojim prijateljima u zadimljenim klubovima. Vi možete doprijeti tamo gdje svećenik ne može, a morate doprijeti jer dio ste Crkve i kršćani ste!“ Nikada neću zaboraviti ove riječi, koje me i danas potiču da u svakom trenutku svoga ovozemaljskog života budem budan i budem kršćanin. Poslije dosta godina na jednoj vjerskoj tribini slušao sam drugog svećenika koji je govorio kako se kao mladi bogoslov naizgled po ničemu nije razlikovao od svojih vršnjaka. Imao je dugu kosu, izlazio u disko klubove, a da je kršćanin, moglo se zaključiti samo po križu kojeg je nosio oko vrata, a možda ni to, jer bilo je moderno nositi križice (danas ta moda izgleda prolazi, jer ga žele i zakonski zabraniti). U diskaču nije znao kako prići mladima zaokupljenim plesom i svojom zabavom. Sjedio je pognute glave čvrsto stiskajući svoj križić, moleći, i čuda su se počela događati. Mladi su mu sami prilazili i započinjali razgovor i tako je ovaj mladi bogoslov, danas dobar svećenik, bio jedan od udova Kristova tijela i djelovao tamo gdje drugi nisu mogli doprijeti.

Danas, kada imam svoju obitelj, vidim koliko su mi značile riječi onog svećenika koje su me pozvale na budnost u svom mladenačkom životu. Volim razmišljati o bdjenju, budnosti, mada nerijetko „zaspim“ kada sam nekome možda najpotrebniji. Doista, ni mlad ni star ne zna kada će otići s ovoga svijeta, u koji dan, u koji sat. Stoga, volim razmišljati i živjeti Božje zapovjedi, iako ponovno i ponovno padam, ali da bih pao, moram ponovno ustati.

Na zidu župnog doma župe Presvetog Trojstva u Somboru, koji je nekada bio franjevački samostan, naslikan je sunčani sat, koji je, osim što precizno pokazuje vrijeme, i upozorenje svima nama. Ispod njega na hrvatskom i mađarskom jeziku piše: „Jedan ti je od ovih posljednji.“ Vrijeme Došašća bit će mi pravi poticaj za bdjenje, budnost, za ravanje staza i promjenu života. Odabrao sam i riječi iz Svetoga pisma koje će mi ovoga Adventa biti vodilja.

„Bdijte postojani u vjeri, muževni budite, čvrsti“ (1Kor 16,13). Za mog bolesnog prijatelja molim i vjerujem da će ga dragi Bog još dugo poživjeti jer je toliko potreban svojoj obitelji. I bdijem.

Hrvatska zajednica na Sajmu knjiga

Na 54. međunarodnom Sajmu knjiga u Beogradu predstavili su se ove godine i nakladnici hrvatske zajednice u Vojvodini. U sajamskoj dvorani "Borislav Pekić", 30. listopada svoja izdanja predstavili su NIU "Hrvatska riječ", Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost "Ivan Antunović", Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Hrvatsko akademsko društvo i Hrvatska čitaonica.

Jedinu profesionalnu izdavačku kuću NIU "Hrvatska riječ" predstavili su ravnatelj **Ivan Karan** i odgovorna urednica tjednika **Jasminka Dulić**. Ivan Karan je predstavio djelatnost ustanove, a urednica Dulić je naglasila kako je *cilj ovog lista prikazati sve aspekte života hrvatske zajednice u Vojvodini i Srbiji te komentirati događaje i pojave u državi i okruženju iz kuta zajednice*. Urednik nakladničke djelatnosti NIU "Hrvatska riječ" **Milovan Miković** je rekao kako je ova kuća od 2005. godine objavila 33 naslova različitih književnih žanrova, među kojima je najviše romana. On je potom predstavio i časopis *Klasje naših ravni* koji Matica hrvatska – ogranak u Subotici tiska u sunakladi s "Hrvatskom riječi".

Katolički mjesečnik *Zvonik* i izdanja Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost "Ivan Antunović" predstavio je prvi urednik *Zvonika* i pročelnik Izdavačkog odjela Instituta **mr. Andrija Anišić**. On je rekao kako je od 1990-tih godina počelo novo razdoblje tiskane riječi, kada je utemeljen Institut, te podsjetio da je u nakladi Instituta do sada tiskano četrdesetak naslova koji su ponekad plod sunakladništva s drugim nakladničkim kućama. Iako se u okviru Crkve ovaj posao radi amaterski, on je naglasio kako se do sada u rukama čitatelja našlo 180 brojeva *Zvonika*, a kalendar *Subotička Danica* kontinuirano izlazi dvadeset i pet godina.

Katarina Čeliković je predstavila najmlađeg nakladnika Hrvata u Vojvodini, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, te Hrvatsko akademsko društvo i Hrvatsku čitaonicu. Ona je naglasila kako je prvi nakladnički plod Zavoda *Zaboravljeni rječnik – govor golubinačkog kraja* Ilije Žarkovića ozbiljan projekt kojim Zavod pokazuje težnju ka struci, ali i širinu bavljenja Hrvatima u kulturološkom smislu. Predstavila je zatim *Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* u nakladi Hrvatskog akademskog društva koji okuplja šezdesetak autora i predstavlja najznačajniji projekt kojeg su Hrvati u svojoj povijesti na ovim prostorima ikad započeli. Držeći u rukama najnoviju knjigu Hrvatske čitaonice *Cviće i kamen* Balinta Vujkova, Katarina Čeliković je naglasila da se ova udruga ističe objavljivanjem knjiga namijenjenih djeci, napose učenicima koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Podsjetila je na kraju kako je u Hrvata u Vojvodini prisutna i institucija "Samizdat", kojom se koristi nekoliko pisaca.

Hrvatska se zajednica svojim knjigama i drugim tiskovinama predstavila i na štandu nacionalnih manjina.

Predstavljanju knjiga nazočili su veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu **Željko Kuprešak**, tajnica **Ines Pacek Vidović** i savjetnik hrvatskog predsjednika Stjepana Mesića **prof. Siniša Tatalović**. Zahvaljujući organizatoru ovog predstavljanja NIU "Hrvatska riječ", iz Subotice je ovom događaju nazočilo četrdesetak zaljubljenika u pisanu riječ. /K. Č./

Premijera komedije u Somboru

Premijeru komedije "Oporuka", po motivu opere Giacoma Puccinija u adaptaciji Ivice Janjića, izvela je dramska sekcija HKUD-a "Vladimir Nazor" u subotu, 24. listopada u Hrvatskom domu. Na koncu ove komedije u dva čina, brojna publika je nagradila glumce i redateljicu **Mariju Šeremešić** burnim pljeskom i buketima cvijeća. Po ocjeni gledatelja glumci su se odlično snašli u predstavi i pokazali veliko iskustvo na sceni.

Dramska sekcija HKUD-a "Vladimir Nazor" već je dobila pozive da ovu predstavu prikaže i u Slavonskom Brodu, Bjelovaru i Travniku, a Somborci će je ponovno moći vidjeti početkom prosinca.

Udruga "Urbani Šokci" priredila večer "Od gajdi do tambure"

U okviru zajedničkog programa podunavskih Hrvata Šokaca "Šokci i baština", Udruga "Urbani Šokci" priredila je cjelovečernji program pod nazivom "Od gajdi do tambure". Program je izveden u subotu, 17. listopada u Narodnom pozorištu u Somboru. Nakon izvođenja pjesme "Šokadijo moja draga", večer je otvorila predsjednica UG "Urbani Šokci" **Marija Šeremešić**. Ona je pozdravila goste i brojnu publiku, te predstavila rad ove udruge. U prvom dijelu programa na gajdama je svirala **Maja Kešić** iz Belog Manastira, a potom je predsjednik Hrvatskog tamburaškog saveza, muzikolog, skladatelj i dirigent **Julije Njikoš** govorio o povijesnom razvitku tambure, tradicionalnom narodnom glazbalu. Govoreći o raznim vrstama i oblicima tambure, Julije Njikoš se osvrnuo i na samicu, malenu tamburu s četiri žice. **Franjo Verić**, član Udruge „Šokačka grana“ iz Osijeka, pokazao je spletom slavonskih narodnih melodija kako samica lijepo "samuje". Uslijedio je nastup Tamburaškog orkestra Muzičke škole "Petar Konjović" iz Sombora, pod ravnanjem i vodstvom profesora **Đure Parčetića**. Interpretatorica romansi, narodnih, starogradskih i zabavnih melodija **Vera Svoboda**, pozdravila je publiku radosna što je poslije osam godina ponovno u Somboru i što nastupa s orkestrom "Ravnica". Ova popularna pjevačica zabavila je publiku raznovrsnim pjesmama, Šokaca i Bunjevaca, ali i iz drugih dijelova Hrvatske.

Druga donacija knjiga mr. Đure Lončara Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata

Poznati subotički kolekcionar, **mr. Đuro Lončar** darovao je u utorak, 27. listopada, Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata svoju drugu donaciju književne periodike i drugih tiskanih materijala vezanih za književnost i povijest Hrvata u Vojvodini. Prigodom svog posjeta Zavodu, mr. Lončar je izrazio svoju veliku nadu da će prikupljeni materijal biti od koristi svima koji se bave istraživanjem povijesti našega naroda. Svoju prvu donaciju mr. Lončar uručio je Zavodu početkom ožujka što je rezultiralo javljanjem i drugih pojedinaca i institucija koje žele darovati značajne knjige i građu. Na ovom vrlo korisnom i važnom daru zahvalio je **Tomislav Žigmanov**, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

8. dani Balinta Vujkova dani su hrvatske knjige i riječi

Očuvanje jezika i knjige preko časopisa

Trodnevna, najveća književna manifestacija Hrvata u Vojvodini i R. Srbiji održana je od 22. do 24. listopada, a započela je svečanim otvorenjem u Velikoj vijećnici Gradske kuće. Uslijedio je dvodnevni stručni skup na temu književnih časopisa Hrvata u Podunavlju, potom program namijenjen djeci pod nazivom "Narodna književnost u školi", predstavljen je ugledni zagrebački nakladnik AGM, a sve je pratila izložba književnih časopisa. Za ovogodišnje, 8. dane Balinta Vujkova tiskana je njegova prva knjiga "Cviće i kamen" koja je po tradiciji darovana školskim knjižnicama tijekom programa za djecu.

Multimedijalna večer

Otvorenje 8. dana Balinta Vujkova počelo je čestitkom hrvatskim književnicima, odlikovanima ordenom Danice hrvatske s likom Marka Marulića, koje im je 7. listopada ove godine, u povodu Dana neovisnosti, uručio predsjednik Hrvatske **Stjepan Mesić**. Među odlikovanim su književnici iz Vojvodine **Jasna Melvinger**, **Lazar Merković**, **Petko Vojnić Purčar** i **Vojslav Sekelj**. Dane hrvatske knjige i riječi svojom nazočnošću je počastio gradonačelnik Subotice **Saša Vučinić** koji je i otvorio ovu manifestaciju. Toplim se riječima publici obratila i generalna konzulica R. Hrvatske u Subotici **Ljerka Alajbeg** te istaknula kako je "Balint Vujkov naša vječita inspiracija", te dodala kako bi on da je živ, zasigurno sjedio među laureatima nedavno odlikovanim najvišim hrvatskim odličjem za književnost.

Predsjednica Organizacijskog odbora **Katarina Čeliković** je naglasila kako je osnovna misao vodilja bila rečenica Balinta Vujkova "Čovjek je samosvojna ličnost dok poznaje svoj jezik" s kojom se ide i prema djeci i prema odraslima. Drugu godinu za redom Organizacijski je odbor dodijelio nagradu za životno djelo za književnost pod nazivom BALINT VUJKOV DIDA. Ova nagrada i priznanje, koja se sastoji od umjetničke slike koju je u tehnici slame izradila **Jozefina Skenderović** i novčanog iznosa, došla je u prave ruke – hrvatskom književniku **Petku Vojniću Purčaru**. U nastavku programa nastupili su glumci HNK "August Cesarec" iz Varaždina koji su izveli program pod nazivom TI DRAGA, TI REČ MI DOMAČA – izbor iz kajkavske poezije i proze. Oni su pokazali kako se na dijalektu može govoriti ali i pisati književnost.

Stručni skup o književnim časopisima

8. dani Balinta Vujkova nastavljani su u petak, 23. listopada u čitaonici Gradske knjižnice gdje je održan stručni skup na teme "Sakupljački rad Balinta Vujkova" i "Književni tisak u podunavskih Hrvata". Skup je nastavljen i u subotu, a na obje sesije govorili su: **dr. Sanja Vulić** i **dr. Vinko Brešić** iz Zagreba, **mr. Vera Erl** iz Osijeka, **dr. Ernest Barić**, **mr. Stjepan Blažetin** i **Đuro Franković** iz Pečuha, **dr. Robert Hajzsan** iz Austrije, **dr. Jasna Melvinger** i **Petko Vojnić Purčar** iz Novog Sada, **Marija Šeremešić** iz Sombora te Subotičani: **Lazar Merković**, **Tomislav Žigmanov**, **Zlatko Romić**, **Milovan Miković**, **Lazar Francišković** i **Željka Zelić**.

Sudionici skupa i članovi obitelji Vujkov položili su u petak vijenac na grob Balinta Vujkova na kojem je prošle godine uklesana njegova misao: "Narodu pruži ono što razumije a to je ispred svega njegov govorni jezik, kojeg je ipak usisao, sa meterinim mlikom! Uz to – ja 55. g. vjerujem – taj jezik je krasan i prekrasan. Vjerujem čak i to, da sam ga ponekad uspio, 'fotokopirati' u toj ljepoti!"

Gosti su imali prigodu posjetiti djecu u tavankutskoj osnovnoj školi "Matije Gupca" gdje su posebno srdačno s djecom razgovarali **Jakša Fiamnego** i **Petko Vojnić Purčar**. Nakon razgledanja crkve, pozornost gostima privukla je izložba slika u tehnici slame kako u župnom domu tako i u mjesnoj izložbenoj dvorani. Gostoprinstvo je gostima pružio i župnik **Franjo Ivanković**.

Predstavljanje nakladnika iz Hrvatske

Petak je bio i dan za predstavljanje Izdavačke kuće "Antun Gustav Matoš" – AGM iz Zagreba koje je proteklo u vrlo srdačnoj atmosferi zahvaljujući raspoloženim gostima. Direktor AGM-a **Bože Čović** ovom je prigodom darovao organizatoru tridesetak vrlo vrijednih knjiga te je prisutne upoznao s radom ove kuće. O tome kako se biraju knjige i što ih određuje pri odabiru pisaca govorila je i glavna urednica **Grozdana Cvitan** a pjesnik **Jakša Fiamnego** je oduševio prisutne svojom rječitošću. Predstavljanju je prisustvovao i zamjenik direktora AGM-a **Bože Šimleša**.

Bački Hrvati Bunjevci između dva svjetska rata

Uloga političke i kulturne elite Hrvata Bunjevaca u integracijskim procesima hrvatske zajednice u Bačkoj između dva svjetska rata velika je i značajna. Potvrda toga je i članstvo **Blaška Rajića**, jednog od vodećih prvaka hrvatske zajednice u međuratnom razdoblju, u Narodnom vijeću Srba, Hrvata i Slovenaca u Zagrebu tijekom osnivanja Kraljevine SHS 1918. godine. Istaknuo je to, među ostalim, mr. sc. **Krešimir Bušić** iz Vukovara koji je 29. listopada u Plavoj dvorani Gradske kuće predstavio svoju magistrarsku radnju koju je obranio prije četiri godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Ona nosi naziv "Društveno, kulturno i političko organiziranje bačkih Hrvata Bunjevaca od 1918. do 1941.: uloga bunjevačke elite u procesu nacionalne integracije i modernizacije hrvatske zajednice u Bačkoj".

Predavanje je organiziralo Hrvatsko akademsko društvo, čemu potporu pruža Pokrajinsko tajništvo za upravu, propise i nacionalne manjine, a odnosi se na predstavljanje značajnijih diplomatskih magistrarskih i doktorskih djela o bačkim Hrvatima. Mr. sc. **Krešimir Bušić** suradnik je više subotičkih hrvatskih tiskovina, *Leksikona podunavskih Hrvata*, aktivno radi na promidžbi Hrvata u Istočnoj Slavoniji. /prema: **S. Jurić**, www.suboticadanas.info/

Nastup zagrebačkog zbora "Lira" u Subotici

U Velikoj vijećnici Gradske kuće 23. listopada je nastupio mješoviti pjevački zbor "Lira" iz Zagreba. Židovska općina u Zagrebu je 50-tih godina osnovala "Liru", kako bi se od zaborava sačuvao židovski melos. Utemeljitelj zbora i dugogodišnji dirigent **Emil Cosetto** napisao je i mnoštvo skladbi i obradbi za ovaj zbor, a širina njihova glazbena opredjeljenja mogla se čuti i na koncertu. Od židovskih skladbi, preko nekoliko točaka iz klasične literature do tipično folklornih napjeva.

Organizator ovog gostovanja bio je Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici.

/prema: **N. Skenderović**, www.suboticadanas.info/

Uredila: Katarina Čeliković

Kako vjeruješ

Evo nam zadnje nedjelje u crkvenoj godini. Što bi na kraju bilo nego KRIST KRALJ! On je stvoritelj naš, vladar, on je velik i moćan. A stvorio je Svemir, planete, zvijezde, stvorio je čovjeka, biljke i životinje. O svemu tome naš *Zvonik* piše, napose u ovom broju. Mnogo smo ove godine čuli i naučili o onome što Bog davno stvorio.

Ove godine slavimo 800. obljetnicu Franjevačkog reda, a sv. Franjo je savršeno znao Bogu zahvaljivati i pjevati o Božjim stvorenjima:

**Hvaljen budi, Gospodine moj,
po bratu našem Mjesecu i sestrama Zvijezdama.
Njih si sjajne i drage i lijepe
po nebu prosuo svojem.**

* * *

**Za stvorenja što si ih stvorio,
što si sunce sjajno zapalio,**

– tako djeluješ!

**Što si zvijezde po nebu prosuo,
što si zemlju u svemir smjestio!**

Ako vjeruješ da je Bog stvorio sve ljepote koje smo nabrojali, moraš ih štiti, čuvati i brinuti o njima. A to nije uvijek tako. Mnogi uništavaju prirodu bacajući smeće, stvarajući nered. Ako uništavamo prirodu – ne vjerujemo u Boga! Jer je On rekao da moramo brinuti o Zemlji na kojoj živimo.

Stoga, ako u Boga vjeruješ – po njemu i djeluješ! Čuvaš sebe, ljude oko sebe, prirodu za sebe i za druge. Neka nam ova godina bude u znaku godine stvorenoga svemira! Molitvom i drugim pobožnim djelima možemo učiniti puno u očuvanju svoga okoliša.

Zvončica

Djeca na krunici

Listopad je u subotičkoj crkvi Sv. Roka okupio djecu na molitvu krunice. Ozbiljno su to shvatili. Pozvala ih je s. Jasna, a

poslije su sami dolazili i predvodili molitvu krunice, čak i oni koji su to prvi puta glasno činili. A svatko je došao i sa svojom molitvenom nakanom. Za ove je nakane s. Jasna pripremila i

posebnu knjigu u koju su vjeroučenici i drugi molitelji pisali svoje molitve. Podijelit ćemo ih i s čitateljima *Zvonika* u želji da se plodovi ove molitve "razliju" na sve one koji budu isprobali ovaj način molitve. A molitve su tako iskrene i tako lijepe da ih vrijedi zapisati!

Nakane u KNJIZI LISTOPADSKIH POBOŽNOSTI:

* Majko Marijo, pomози da mi ide priroda i društvo i engleski.

* Molim te Majko za ujnu da nađe posao i za tetu Vesnu da rodi bebu.

* Gospo, Majčice ljubljena, Tebi za ljubav pokušah okupiti djecu na molitvu krunice. Blagoslovi, zagovaraj, čuvaj i daj da uvijek raste Krunica malenih! Njima na spas a Gospodinu na slavu. Amen! – jedna mama

* Draga naša i Isusova majko, moli s nama za sve naše kandidate za

Pričest i Krizmu – neka budu tako dobri, pobožni i revni da svaki put kad Ti dođu, kod Tebe izazovu osmijeh velike radosti! – druga mama

* Hvala za nakane koje su uslišane. Hvala za dobre ocjene, Bože.

* Majko Marijo, i Isuse, pomozite mojoj učiteljici da ozdravi.

Krunica malenih srijedom u 17 sati

Ljubav prema molitvi krunice odrasli prenose na djecu. A da bi to podijelili s drugima, korisno je sredstvo Radio Marija.

Na poticaj župnika **preč. Andrije Anišića** i jedne mame, u crkvi Sv. Roka u Subotici, srijedom u 17 sati molitvu krunice predvode djeca. Tu krunicu uživo prenosi Radio Marija i mogu ju čuti slušatelji oko Novoga Sada.

Dođite, pridružite se molitvi krunice i iskusite kako je lijepo zajedno moliti!

Balint Vujkov među djecom

U okviru 8. dana Balinta Vujkova, dana hrvatske knjige i riječi, 23. listopada u Velikoj vijećnici Gradske kuće oko 400 djece iz vrtića i učenika koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku bili su nazočni na programu koji nosi naziv *Narodna književnost u školi*. Predškolci iz vrtića "Marija Petković – Sunčica" i učenici područne OŠ "Ivan Milutinović" iz Male Bosne, izveli su nekoliko igrokaza po motivima narodnih pripovjedaka koje je zapisao Balint Vuj-

kov. Zlatko Romić je predstavio najnoviju knjigu iz opusa Balinta Vujkova "Cviće i kamen" koja je potom darovana svim školskim knjižnicama i izvođačima programa. U programu

su sudjelovali i tamburaši subotičke Muzičke škole koje je pripremila prof. Mira Temunović i folklorna skupina KHPD "Matija Gubec" iz Tavankuta. Oni su pokazali kako zvuči pjesma na ikavici te ju otpjevali, odsvirali i otplesali. Ovom prigodom djeci je na trudu čestitao zamjenik gradonačelnika Pero Horvacki, a Katarina Čeliković je podsjetila djecu da trebaju često "divaniti na svojoj toploj i lipoj ikavici" kako to ne bi bio zaboravljeni govor.

ZVJEZDANI ADVENT!

Došašće ili advent dobro je unaprijed isplanirati. I vi, dragi Zvončići, možete načiniti plan za vrijeme iščekivanja Božića. U Godini astronomije naše su oči uprte u Svemir, u zvijezde, u nebo! Kakve ljepote i nedokučivosti...

Evo našeg prijedloga za ovogodišnji advent koji smo nazvali ZVJEZDANI ADVENT.

Od papira izrežite 4 planeta ZEMLJE. Na svaki planet napišite:

1. NEDJELJA DOŠAŠĆA,
2. NEDJELJA DOŠAŠĆA,
3. NEDJELJA DOŠAŠĆA,
4. NEDJELJA DOŠAŠĆA.

Umjesto ispisivanja nedjelje možete zaljepiti određen broj svijećica! Evo primjera za oba prijedloga:

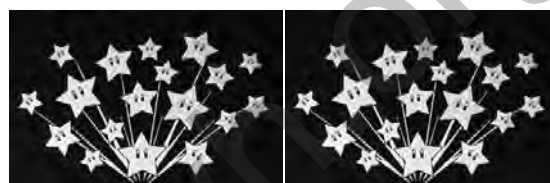
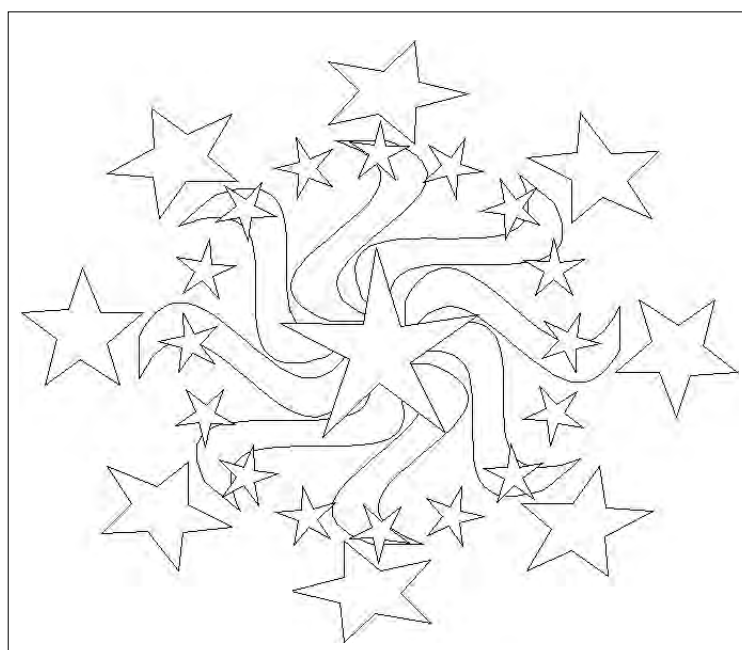
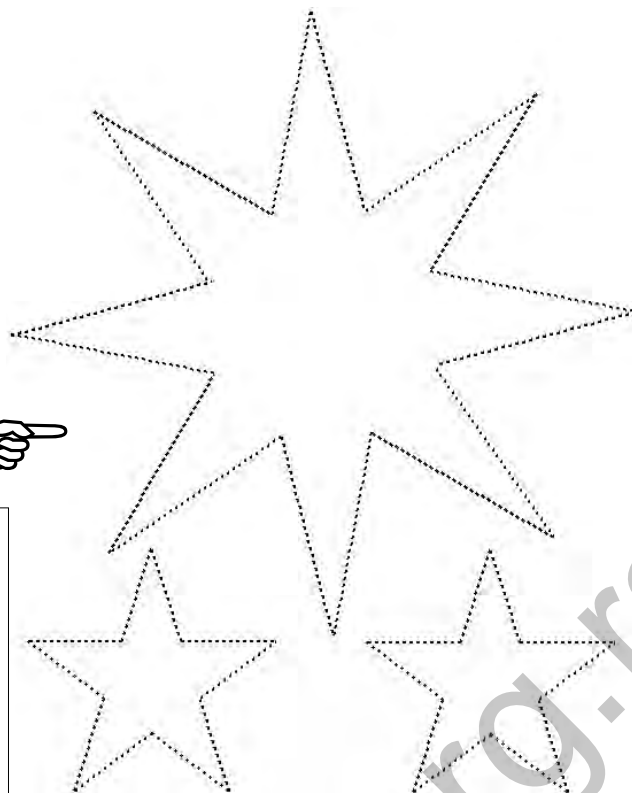

Pripremite potom istom tehnikom od papira zvijezde. One mogu dobiti sljedeća imena: ZORNICE, MOLITVA, ODRICANJE, OPROŠTENJE, POMIRENJE, ČITANJE SV. PISMA, POMOĆ RODITELJIMA ili ZVIJEZDA MOLITVE, ZVIJEZDA DOBROTE.

Za svaku vrst zvijezde odredite ili boju papira ili ih obojite.

Za svaki dan došašća stavite na planet zvijezdu koju ste toga dana učinili.

Evo zvijezde koja vam može poslužiti kao model za izrezivanje.

Zadatak za vrijedne Zvončiće
OBOJITE OVE
RAZIGRANE ZVIJEZDE!

Uredila: *Nevena Mlinko*

Naši junaci

Tako je lijepo vidjeti kada je netko oduševljen, nadahnut i ponesen nečijim primjerom, kada potaknut ponašanjem drugoga poželi biti drukčiji. Lijepo je kada nas za velika i mala junaštva naših ruku i života ohrabruju oni koji su to već iskusili – oni su naši junaci, naši uzori. Na raznim stranama možemo pronaći potencijalne uzore i ideale, sve jedan primamljiviji i vjerodostojniji od drugoga! Što odabrati? Svatko ima slobodnu volju, svoje želje, maštanja i planove kojima se vodi. Ne trebamo propustiti bitni element, a to je da svatko *ima* ili *bi trebao imati* ljestvicu vrjednota po kojoj također reda svoje uzore. Vječito i sa svih strana

bombardiranje – informacije, reklame, ponude, svjedoci! Nismo korpe za otpatke koje sve samo gomilaju u sebe. Pročistimo filtre ako su se malo začepili. Nije sve jednako vrijedno, važno, *tebi* potrebno, nije sve istinito i korisno. Možeš pogledati i pročitati, ali nemoj slijepo sve usvajati. Može *falsifikat* biti serviran tvojoj glavi i srcu, ukoliko ti ne stojiš na čvrstim temeljima (svojoj vjeri koju poznaješ i uvijek nastojiš još više upoznati) možda će ti, a možda i neće, pasti na pamet preispitati, ali sigurno nećeš biti osposobljen prepoznati ga kao falsifikat za *tvoj* život. Kako ćemo postati *junaci*, kako ćemo činiti velika djela u ovom malom odsječku života ako smo uronjeni u laž, ako smo samo loša kopija loših proizvoda? Nemoj spavati. Otvori oči i budi svjestan svojih uzora, preispitaj, radi i izgaraj za prave ideale i vrijednosti, to je junaštvo! Budi junak!

Nevena Mlinko

Obavijesti:

Omladinska emisija na Radio Mariji na 90,7 MhZ FM, www.radiomarija-srbije.org i www.mariaradio.rs nedjeljom u 14,45 sati

Vjeronauk mladih u Subotici u crkvi Sv. Roka, nedjeljom u 19 sati nakon čega slijedi druženje

Vjeronauk mladih u Novom Sadu u biskupijskom Pastoralnom centru (Strossmayerova 20, Petrovaradin), svake srijede s početkom u 20 sati

Tribina mladih

Katolički krug 22. 11. 2009. u 19 sati
Predavač: fra Ivan Cvetković
Tema: Da kucnem o drvo za sreću!

Misa mladih

Stari Žednik 4. 12. 2009. u 20 sati

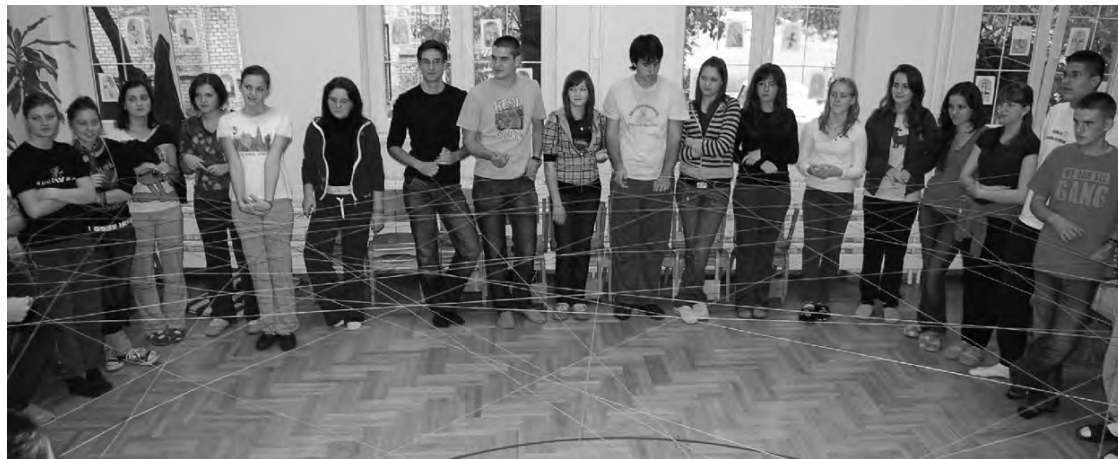
Duhovna obnova

Šezdesetak mladih Subotičke biskupije koji žele produbiti i obnoviti svoju vjeru kako bi postali slični prvoj kršćanskoj zajednici, okupilo se od 6. do 8. studenoga u samostanu Kćeri Milosrđa u župi Sv. Roka, na predadventskoj duhovnoj obnovi. Kroz tri dana trudili su se živjeti kao prva kršćanska zajednica, biti skupa i slušati apostolski nauk, lomiti kruh, podržavati jedni druge molitvom te sve međusobno dijeliti. Tema duhovne obnove bila je "Ukorenjeni i nazidani na Kristu", koju je u dva dijela mladima približio p. **Ivan Cvetković** iz franjevačkog samostana. U prvom dijelu govorio je o zajedništvu unutar Crkve, pojašnjavao odlike prve kršćanske zajednice i problematiku današnje. Mladi su se potom podijelili u šest manjih skupina, u kojima se pokrenuo razgovor o razlici prve kršćanske zajednice i današnje zajednice. Mladi su zaključili da danas postoji mnogo sebičnosti, ogovaranja, međusobnog nepoznavanja i da nedostaje jaka i iskrena molitva. U pauzama, mladi su se zabavljali uz glazbu, ples, razgovore, međusobno upoznavanje. Zahvaljujući uvijek dobro raspoloženim časnim sestrama, naročito kuharicama s. **Boženi Milodanović** i gospođi **Kati Kujundžić**, imali su ukusan doručak, ručak i večeru.

U drugom predavanju p. Cvetkovića, slušali su o zajedništvu izvan Crkve, o tomu kao ljudi ne razgovaraju nakon mise jedni s drugima, kako se grupiraju ili odmah nakon mise odlaze svojim kućama, kako neki u svojoj župi ni imena svih župljana ne bi znali nabrojati. Ljudi su zlopamtila, teško opraštaju, ne pomažu drugima, gledaju samo sebe. Ponovno podijeljeni u skupine, mladi su obrađivali teme kao što su: strah od neprihvatanja, licemjerje, ogovaranje, materijalne i socijalne razlike, povratak onih koji su napustili zajednicu i bratska opomena. Rezultat su bili skečevi koje je svaka skupina prikazala na plenumu. Poslije napornog rada okrijepili su se i pripremili za svetu misu,

a nakon toga ostali na klanjanju i svim snagama upućivali zahvale i molitve Gospodinu.

Posljednji dan susreta započeli su zajedničkom jutarnjom molitvom i svetom misom u crkvi Sv. Roka. Molili su, pjevali, svirali i svjedočili. Nakon toga su se vratili u samostan kako bi zajedno ručali, još malo porazgovarali i pospremili. Svojim kućama otišli su ispunjeni i puni radosti. /**Antonija Sudarević**/

Govoreći o duhovnoj obnovi, **Boris Turi** ističe kako su najveći dojam na njega ostavili skečevi koje je priredila svaka skupina. Osim toga, Boris je imao priliku prvi puta svirati na svetoj misi. Vrhunac duhovne obnove za **Bojanu Fačol** koja je na ovakvoj duhovnoj obnovi bila prvi puta, pa je u početku bila skeptična, bila je večernja sveta misa na kojoj se kako kaže, *moglo osjetiti pravo zajedništvo što je i bila tema duhovne obnove*. I **Ivan Stantić** nosi samo lijepa iskustva s duhovne obnove, iako se kao po nepisanom pravilu, prije duhovne obnove osjećao hladno i bezvoljno. *Večernja molitva i klanjanje u kapelici mi dođu kao vrhunac i tu se događa "magija", Duh Sveti je među nama i Isus nas ljubi, sve negativno nestaje i osjećam se kao malo dijete. Ono po čemu je ova duhovna obnova po meni posebna jest što je zajednica došla na višu razinu jer se poslije otvorenog kritiziranja njenog funkcioniranja došlo do zaključka da su potrebne bitne promjene*, zaključuje Ivan.

Fotografije s duhovne obnove mogu se pogledati na sitem mladih Subotičke biskupije: www.mladiisb.rs

... roditelji

Roditeljstvo je jedno od najzahtjevnijih ali ujedno i jedno od najljepših zanimanja koje je čovjeku dano. Obitelj kao takva postojala je u naumu Božjem, prvi redci Biblije govore o Božjoj zapovijedi: "plodite se i množite". Bog je čovjeka stvorio iz ljubavi da bi čovjek u ljubavi davao život. Podariti nekomu život nosi sa sobom i određene zadaće, a jedna od njih je odgoj djeteta. Roditelji bi trebali znati da što god oni čine i njihova djeca će to htjeti. Možemo slobodno reći da su djeca *ogledalo roditelja*. Za pravilnu izgradnju osobnosti djeteta važni su međusobni odnosi roditelja: međusobna ljubav, bračni sklad, osjećaj da imaju zajedničke ciljeve i odsutnost zlostavljanja. Svaka obitelj je posebna na svoj način, svaka obitelj će podariti neku posebnu, jedinstvenu osobu. To dijete će nositi u sebi tragove svojih roditelja, njihove poglede na svijet, vrednovat će stvarnost onako kako su to činili roditelji. Tako se svi mi ponašamo, svjesno ili nesvjesno, govorimo, razmišljamo, donosimo odluke onako kako su to radili naši "starci". Dok smo bili djeca, roditelji su nam bili prvi i najveći uzori: djevojčice žele izgledati, ponašati se kao za njih jedina i najljepša mama, dok dječaci oponašaju svoje očeve u njihovom poslu, žele igrati nogomet s njima, žele sudjelovati u "muškim" poslovima. Vrijeme djetinjstva je razdoblje izgradnje osobnosti djeteta, tad će se u njega usaditi sve one dobre, ali i loše osobine roditelja.

Nakon toga nastupa razdoblje jednako burno i za roditelje i za djecu. Sada djeca kao da namjerno potiskuju sve osobine koje su poprimili od roditelja, žele se pokazati u drukčijem, novom svjetlu, *ne žele biti kopije nego originali*. Ali, kako vrijeme prolazi, dijete prerasta u odraslu osobu, dolazi do godina svojih roditelja kada se ono rodilo. Tu primjećujemo da se u nekim situacijama doista ponašamo kao naši roditelji. Ipak su oni bili i ostali naši uzori. Ukoliko sagledamo u cijelosti naš život uvidjet ćemo pogreške roditelja u našem odgoju, ali isto tako i mnogo korisnih savjeta na koje su nas upućivali, no mi ih nismo uvijek bili spremni i primijeniti. Jesu li nam roditelji bili dobri uzori, jesu li nam ukazali na prave vrijednote, najbolje će nam pokazati naš odnos prema Bogu, našem Nebeskom Ocu, osobi koja bi nam trebala biti apsolutni uzor. Moramo računati s time da nam Bog upravo i u našim roditeljima ima nešto važno za reći. Na nama je pažljivo oslušivati Božji glas, koji će nam pomoći živjeti onako kako to odgovara našoj biti i jednoga dana, kao roditelji biti nekome uzor.

Anita Pelhe

... društvo

Svatko želi biti voljen i prihvaćen. Poslije obitelji u kojoj bi se svi trebali tako osjećati, prva grupa s kojom se srećemo i u kojoj žudimo za spomenutim je naše društvo. Od susjedstva u zajedničkoj popodnevnoj igri loptom i večernjoj igri žmurke, razreda u osnovnoj i srednjoj školi, društva za sad već ozbiljnije i veće teme kao što su momci/djevojke i dobri izlasci, odabiri zanimanja i put osamostaljevanja. Ima bitnih i nebitnih situacija i ljudi koji prolaze i čine naš život, većih i dubljih, svjetlijih i krvavijih tragova koji ostaju na našim dušama. Ali jedno je sigurno – želimo disati skupa s dragim ljudima. Strah: *Ne smijem to reći, ismijat će me! I ja ću se napiti – ne mogu odskakati! Kada će svi, idem i ja – to je in!* Najčešće iz straha od odbačenosti naši uzori mogu postati oni najglasniji u društvu, oni najljepše odjeveni, oni najpopularniji. Ne zato što si ih ti svojevolumno izabrao, nego zato što se bojiš da

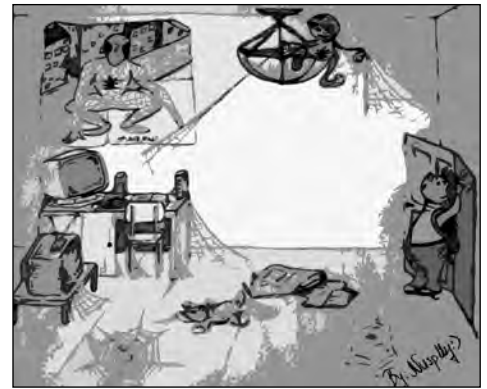
oni neće izabrati tebe. Dio mase u kojoj se svi slatko i glupo smiju vođeni smijehom jedne ili dvije osobe koje su postavile pravila i norme ponašanja i mišljenja, koje savijaju i guše bogatstvo različitosti drugih, manje vrijednih "drugova" prema svojoj egocentričnosti – je li to tvoje društvo? Postoji li ti uopće u takvom okruženju koje je ugušilo tvoju individu, sve po čemu si ti dragocjen i poseban? Smiješ li slobodno reći u društvu: *Stop abortusu!*, jer to misliš, *Slušam rock'n'roll*, jer to voliš, *Ovu majicu sam kupila na buvljaku*, jer je to istina, a ne sramota, *Nemoj klevetati*, jer je to grijeh?

Sigurno je jedan od najvećih blagoslova dobro društvo u kojem se osjećaš sigurno i sretno. Ali ne dopusti da ono manipulira tobom i da te ono kroji. Svakako da je za dobar međuljudski odnos potreban trud i dobra volja obje strane (i za promjenom), ipak, ne daj se ugušiti i izgubiti u masi parauzora, pogrešnih i tuđih ideala. Nikada ne možeš i nećeš biti od svih odbačen – Bog će te uvijek voljeti baš takvog kakav jesi i čekati raširenih ruku! /Nevna/

... filmovi i serije

Kina su definitivno izašla iz mode, ali ne zbog toga što se filmovi više ne gledaju, nego prvenstveno zbog novih načina gledanja. Tako su procvjetale DVD-teke, televizija i Internet. Što više, filmovi i serije se danas gledaju puno više no ranije. Veliki je broj takozvanih kulturnih filmova, koje su svi ili skoro svi gledali i iz kojih su se "rodili" kulturni junaci – Superman, Spiderman, Batman, Rocky Balboa, Jackie Chan... Po njima se prave igračke za djecu, školski pribor, video igrice i drugo. Jednom riječju, oni su svjetski poznate zvijezde koje su mnogoj djeci, pa i mladima, istinski uzori. Problem?! Većina tih junaka je na strani dobrog i bori se protiv zla. Nije li to poslanje i nas kršćana? Svi oni posjeduju određene darove koje su prepoznali, koje koriste, razvijaju i usavršavaju. Ne bismo li i mi tako trebali postupati sa svojim darovima koje smo dobili od Boga? Svakako da. No, idu li ovi junaci redovito u crkvu i na vjeronauk? Primaju li sakramente? Baš i ne. Svakako da ovi junaci imaju svoje dobre strane koje nam mogu poslužiti kao dobar primjer, ali s druge strane, u tim filmovima se također propagira i nasilje, mržnja tako da nam ti junaci ne bi trebali biti idoli, nego samo lijep primjer. A što je sa serijama? Danas svatko od nas prati ili voli pogledati bar dvije serije. U tim serijama se nalaze likovi koji su nam nekako bliski, koji nam se sviđaju, kojima se divimo. A kada se nekom diviš, svjesno ili ne, ti želim biti kao on ili postati njemu sličan. Ti uzori ne moraju uvijek biti loši. Jako je lijep primjer obitelji Winslow koja na kraju svaki put srdačno primi pravu malu noćnu moru Steavea Urkla. S druge strane, nekom se može svidjeti super zanimljiv život žena iz serije *Sex i grad* i pokušati tako živjeti u svojoj okolini. Jako loš primjer jer propagira lagodan i nemoralan život (a da i ne spominjem seriju *Reži me!*). Neki opet likovi nisu ni pozitivni ni negativni, jednostavno su smiješni. Uzeti za uzor humorističnog tipa je posve pozitivno jer češ tako razveseljavati i sebe i druge. Ali treba paziti, jer se iza tog, u prvi mah naivnog smijeha, krije nešto više. Pogotovo je to izraženo u američkim serijama čiji se humor temelji na ismijavanju drugih, poput svoje kćeri i žene (*Al Bundy*). Na taj način zasmijavamo druge, ali tako što povređujemo druge. Svjesno ili ne, ono što gledamo utječe na nas i naše ponašanje, stoga dobro odaberimo ono što ćemo gledati i ne dopustimo da nam izmišljeni likovi budu idoli, nego samo dobri primjeri koji će nas još više poticati da budemo bolji.

David Anišić

... Isus, moj junak

Dva prijatelja vraćala su se iz škole uvijek istim putem. Put je bio isti, ali ne i razgovori ova dva mladića. Tako se jedan od njih malo zamislio i rekao:

– Znaš, ponekad razmišljam o tebi. Često te uopće ne razumijem. Kako ti se da uvijek oko svega tako truditi? Svi kojima je potrebna pomoć tražit će je od tebe, jer znaju da im ti uvijek pokušati pomoći. Radiš neke stvari koje od tebe nitko ne traži i od kojih nemaš nikakve koristi, tako kao da će se svijet srušiti, ako se ti ne pobrineš za to. Čak si išao u posjet u bolnicu onom tvom susjedu koji je tebi i tvojoj obitelji oduvijek pravio samo probleme! Sam si rekao da se starac nije ni zahvalio!

Prijatelj, pomalo iznenađen ovim riječima, jednostavno odgovori:

– Da, ali rekao sam i to da sam na njegovom licu vidio da je sretan, iako on to nije htio priznati. I nije mi žao što sam ga posjetio. On je sam i nije imao nikog tko bi ga razveselio kad je bio bolestan.

Sugovornik ga je ne trepćući slušao i jedva dočekao da nastavi:

– Ali ti ne znaš što ljudi o tebi govore! Ismijavaju te! Meni je to teško slušati jer sam ti prijatelj, ali ponekad me skoro uspiju uvjeriti. Svi znaju kako te u razredu svi iskorištavaju. Ljudi se s tobom igraju, a ti se praviš lud. Misli jednom i na sebe! S tom tvojom pretjeranom dobrotom nećeš uspjeti ništa, osim natovariti sebi još više problema. Nažalost, ovo nije svijet u kome pravda pobjeđuje!

Prijatelj ga je slušao. Znao je on dobro što ljudi o njemu govore, ali još je bolje znao komu vjeruje i koga slijedi. Nije dozvoljavao da ga nevažne stvari sprečavaju u vršenju onih mnogo značajnijih. Iako je često bilo teško, nije se dao tako brzo obeshrabriti. Nikako nije htio dopustiti da zbog toga što u svijetu nema ljubavi, nestane ljubavi i u njegovu srcu. Zavladao je tišina. Za mladića koji je napao svog prijatelja ona je bila prilično neugodna, pa je on već krenuo s ispričavanjem, kada ga je prekinuo miran glas njegova prijatelja:

– Da ne znam da je nekome prije mene uspjelo, sigurno bih ti povjerovao.

– Ne razumijem. Na koga misliš?

– Znaš, sigurno. I On radi stvari koje ne mora i od kojih nema koristi. A da nije tako, svijet bi se stvarno srušio! Mi to nerijetko ni ne primjećujemo i ne zahvaljujemo mu. I On je bio ismijan i svijet ga ni sada ne razumije.

– Da, mislim da shvaćam o komu govoriš. Ti želiš biti poput Njega! /Ana Ivković/

NANA – GABRIŠKA

Ništa u životu nije slučajno. Čvrsto vjerujem u to. Bog u svojoj providnosti sve čudesno vodi. Ponekad to shvatimo, a ponekad i ne. Poznavao sam je više od dvadeset godina. Uvjeran sam nakon tolikih godina, kada je i ona otišla u vječnost pet godina nakon što je Pere, njen muž otišao, da naš susret nije bio slučajan. Bio sam mlad svećenik, a oni zreli, odrasli ljudi. Pa, ipak, Bog je želio da im ja pomognem rasti u vjeri. Postali su dobri kršćani, a ja sam stekao dobre prijatelje. Do nesretnog rata prijateljevali smo često, a onda su oni odselili. Ipak smo ostali prijatelji i više puta smo se srećali i u Kutini i u njihovoj vikendici u Tavankutu. Nisam bio sam s njima, uvijek su tu bili i drugi njihovi i moji prijatelji. Proveli smo mnoge lijepe trenutke. Dijelio sam s njima radosti i tuge. Godinama sam s njima išao na ljetovanje kod prijatelja Julija i Ivanke u Poreč. O Peri sam pisao prije pet godina. A sada par redaka o Nani.

Nana – Gabriška, jednostavno, tako sam je zvao i ja kao i mnogi drugi. Ima susreta i osoba koje ostavljaju duboke tragove u našem životu. Zahvalan sam Bogu što sam poznavao Nanu. Ponosan sam što sam joj bio dugogodišnji ispovjednik. Pogled je bio dovoljan da razumijem kako se osjeća. "Andrijica", tako me je ponekad zvala, trebam Te pet minuta. "Ispovijedam se ja i kod drugih svećenika, ali nije to isto", rekla bi mi. "Nane – za Tebe uvijek", uzvraćao bih. Bio sam joj duhovna podrška, ali i ona meni. "Nane! Moli za mene, da budem dobar, da budem svet", često sam joj rekao. "Andrijice! Ne brini. Moli Nana za Tebe!", bio je njezin odgovor, koji mi je puno značio.

Gostoljubivost, vedro raspoloženje, prava – pavlovska – pokornost mužu, neizmijerna ljubav prema kćerkama i njihovim obiteljima, osobito prema unučadi, pobožnost, tiha patnja s kratkim uzdahom i pitanjem: "Zašto Gospodine?"... Takvu Nanu-Gabrišku sam poznavao. Kroz patnju je sazrela do potpunog predanja Božjoj volji. Dobro se sjećam dana kada me je nazvala: "Dođi. Moram se ispovjediti. Ponesi i bolesničko pomazanje i pričest. Doktorica mi je rekla da se bliži kraj. Želim sve obaviti dok sam pri svijesti i tako se pripremiti za odlazak". Ipak, molila je Gospodina za još malo života. "Isuse, samo još godinu dana. Ne tražim puno!" Srce mi se stiskalo, dok je to govorila. I ja sam to molio Isusa. Gospodin joj dao još godinu dana, ali ne laganih, teških godinu dana. On sam zna zašto je to tražio od nje. Ona to sad već zna, a mi koji smo je voljeli vjerujemo da je Gospodin njezinu patnju prihvatio kao dragocjenost i njezino trpljenje učinio spasonosnim, kako za nju samu, tako i za njezine najmilije i sam On zna još za koga.

Gospodine, hvala Ti na Nani. Posebno mi je puno značila poslije smrti moje majke. Hvala Ti na svemu onom što je bila i što je činila. Uvedi je u radost vječnoga života. Pridruži je anđelima i svetima. Utješi sve koji za njom tuguju i obdari potrebnim milostima da Ti mogu biti vjerni kao ona, do kraja, dokle Ti hoćeš.

Nane! Hvala Ti na ljubavi, na molitvama, na gostoprimstvu, na objedima, na smiješku... Nadam se da sad razumiješ zašto jedva čekam "kraj svita".

Voli Te i moli za Tebe tvoj "Andrijica"

Čovjek kreposti

+ MIJO TEMUNOVIĆ

Rodbina, župljani Male Bosne i poznanici ispratili su zemne ostatke pok. Mije Temunovića 12. listopada na Kerskom groblju Sv. Ane u Subotici. Sprovodne obrede predvodio je prijatelj obitelji vlč. Lazar Novaković, đurđinski župnik, u zajedništvu s mons. Markom Forgićem, te dekanima preč. Andrijom Anišićem i preč. Franjom Ivankovićem.

Predvoditelj sprovoda je istaknuo biblijske kreposti pok. Mije. Doživio je lijepe godine, 84. Sa svojom ženom, pok. Terezijom, u braku je živio 51 godinu. U kršćanskom duhu odgajao je 6 sinova i 4 kćeri. Radovao se brojnoj unučadi (23) i ponosan bio na 9 prauučadi. Mijo se mjesečno ispovijedao i blagdanima hranio dušu nebeskim kruhom. Bio je ljubitelj duhovne knjige i redovito čitao vjerske listove. Svećenicima koji su djelovali u Maloj Bosni bio je velika pomoć u brizi za crkvene objekte i pastoralno djelovanje. U njegovom domu svečano su se slavili Božić, Uskrs, dan majki i očeva. Mijo je njegovao kreposti: pravednost, istinitost, rastao je u vjeri i bio gostoljubiv čovjek.

U ime Crkvene općine Presvetog Trojstva u Maloj Bosni od pokojnika se oprostio načelnik Lazo Stantić. Zahvalio je za njegovo djelovanje i zaželio mu vječnu radost u Gospodinu. Sveta misa za pok. Miju služit će se 21. studenoga 2009. u 8 sati u crkvi Sv. Roka. /K. N./

MIRJANA GABRIĆ (1964. – 1989. – 2009.)

Prije dvadeset godina Gospodin je s ovoga svijeta pozvao k sebi našu dragu suprugu i mamu. S ljubavlju je se sjećamo i za nju molimo, nadajući se ponovnom susretu u nebu, da ondje nadoknadimo ono što nam nije bilo moguće ovdje zemlji.

Njezini najmiliji: suprug **Martin**, sin **Nikola**, kćerka **Martina**

GABRIELA SKENDEROVIĆ rođ. Suknović (1937. – 2009.)

U petak, 23. listopada, blago je u Gospodinu preminula u 72. godini života naša draga mama i nana. Pokopana je sutradan u Donjem Tavankutu, u obiteljsku grobnicu, uz svog vjernog supruga Petra.

Sprovodne obrede, u nazočnosti brojne rodbine i prijatelja, predvodio je župnik Franjo Ivanković, a prigodnim riječima od nje se oprostio mr. Andrija Anišić.

Počivala u miru Božjem.

S ljubavlju je se sjećaju i mole za nju

Kćeri **DUBRAVKA** i **SONJA**, sa suprugom **SIVOM** i unuci **Krešimir**, **Mario** i **Hrvoje**.

Sjećanje na naše drage roditelje

SKENDEROVIĆ

IVAN

I

MARIJA

**Ne brišu vas godine, nit vas skriva tama,
u srcu i molitvi, vi ste uvijek s nama!**
Sveta misa zadušnica na 10 godina, služit će se na Materice
13. 12. 2009. g. u 9 sati, u crkvi Kraljice svijeta na Paliću
Vaša djeca s obitelji

Blago vama...

Dragi čitatelji! Što je u vašem životu češće: primanje (bilo rado ili nerado) ili upućivanje (bilo dobronamjerno, koje evanđelisti nazivaju „bratskom opomenom“ ili „dobronamjerno“) kritika? Kritike katkad „bocnu“ na bolno mjesto, iako ih Isus jasno i otvoreno – kada su BRATSKA OPOMENA – zapovijeda... Premda, nije to lako – ispit je to jesu li braća zbilja braća i je li Crkva zbilja Crkva. Isus o tomu govori kod gotovo najtežih moralnih pitanja – tu oko govora o sablazni, milosrđu, oprostjenju, jednostranoj molitvi i vjeri (Lk 17,3 i Mt 18,14). Još prije toga govorio je o brvnu i trnu u oku (Lk 6,42 i Mt 7,5), pa to vodi do zaključka – samo u zajedništvu s bratom (bilo duhovnikom, bilo pravim prijateljem) možemo biti sigurniji u odmjeravanju kritike koju dajemo drugima.

Razmišljajući o ovomu, pred oči mi dolazi jedno milo, blistavo lice obavijeno kovrčicama, nasmijano i nježno, milo i blago... Majka šestero djece, koja je preko glave s tim blistavim licem i već posijedjelim kovrčicama svašta prošla i preko slabih ramena pregurala... Pitajući je za savjet kako odgajati i uopće živjeti u posebnoj situaciji velike obitelji, od nje s pravom očekujući i kritiku i bratsku opomenu, ona me prekida: „Znaš i ti kako je, kad je obitelj velika. To zna onaj tko ima. Nije sve kako izgleda – i kod nas je bilo svega. Nije lako, ali vridi.“ Njen osmijeh potvrđuje ljubav s kojom je sve te istine izrekla i Ljubav s kojom je živjela i živi i živjet će. A blistavo lice svjedoči koje je blaženstvo roditelja s puno djece (čak i u ovom vremenu kada su zbog svojih brojnih obitelji više „progonjeni“ nego „blaženi“) – miris novorođenog djeteta i mila, usnula lica u sobici punoj „blaga“... (Ivh)

riječ čitatelja

Misije naše svagdašnje

Misijska nedjelja, krasne poruke, djelotvorni činovi ljubavi... Djeca i mladi dali su sjajnu poduku svima nama odraslima na Misijsku nedjelju, izradivši misijske krunice, kolače i prodajući ih ZA MISIJE. Nameće mi se, ipak, jedno pitanje: „Što dalje?“ Hoćemo li čekati sljedeću misijsku nedjelju kako bismo nadalje svjedočili kršćanstvo ili – nastaviti započete misije?

Spomene li tko misije i misionare, prvo na što većina ljudi pomisli vjerojatno su redovnici i redovnice koje šire kršćanstvo tamo negdje u Africi podučavajući, hraneći i liječeći male crne dječake i djevojčice. Međutim, misije su sva naša dobra i plemenita nastojanja kojima pomažemo drugima, a misionari – svi mi kada nastojimo širiti Kristovu ljubav među bližnjima. Nedjeljna je misa, a naša crkva poluprazna. Pitam se, nisu li u nas, više nego u Africi, potrebni misionari...

Prilika je tisuću. Sjetih se kako se bliži Božić, vrijeme radosti i darivanja, i pomislih – napraviti ću si male smjernice

da ne zalutam. I evo, ovo su moji misionarski koraci.

Prvi: Otkriti što ja mogu darivati drugima (to mogu biti materijalne stvari – odjeća, novac, knjige, igračke, nakit, ru-kotvorine... ali i one druge – nematerijalne: vrijeme, strpljenje, pomoć, pažnja, lijepa riječ, osmijeh...).

Drugi: Pronaći u svojoj okolini one koji su u potrebi bilo koje vrste (od siromašne obitelji iz druge ulice, kolege na poslu praznog pogleda, do stare tete iz moje obitelji za koju nikad nikad ne nalazim dovoljno vremena).

Treći: Ponuditi i jedno i drugo u našu zajednicu. Oprez! Ne praviti podjelu na one koji daju i one koji primaju, jer svatko treba istodobno i darivati i darove primiti već prema svojoj potrebi i mogućnostima.

Četvrti: Prionuti na posao. Sve darove skupiti u veliku košaru, upakirati i staviti mašnice.

Peti: Organizirati podjelu hrane, igračaka, kolača, pjesama, osmijeha – lijepo upakiranih i svakome darivati upravo ono što mu je potrebno...

Tu negdje ja vidim moje misije, naše misije – misije svagdašnje.

Ljiljana K. I.

dvije slike – jedna priča

Leptir i cvijet

Jednoga dana čovjek zamoli Boga za jedan cvijet i jednog leptira. Bog mu je dao kaktus i gusjenicu. Čovjek je bio tužan, nije shvaćao zašto je njegova želja dobila pogrešan odgovor: „Ah, dobro, Bog se mora brinuti za mnogo ljudi...“, i odlučio je ne zapitkivati dalje.

Nakon nekog vremena ode on pogledati što se dogodilo s kaktusom i s gusjenicom, na koje je već bio gotovo zaboravio. Na njegovo čuđenje, na neuglednom, bodljikavom kaktusu procvao je predivan cvijet, a ružna se gusjenica pretvorila u prekrasnog leptira.

*Bog uvijek sve čini kako treba!
On sve uvijek čini na dobar način,
i onda kad nam se čini da je pogriješio.*

Ako ga nešto moliš, a dobiješ drugo, imaj u Njega povjerenja. Možeš biti siguran da će ti u pravom trenutku dati baš ono što trebaš. Jer ono što želiš nije uvijek ono što ti treba! Bog uvijek odgovara na naše molitve, zato mu se i dalje obraćaj bez sumnji i mrmljanja...

Današnja BODLJA... sutrašnji je CVIJET!

Bog daje najbolje onima koji njemu propuštaju odabir!

(prezentacija s Interneta)

male mudrosti

Blago vama

Blago vama, radnici druge i treće tvorničke smjene, koji gubite noći i sne da biste časno zaradili kruh svoj. Na kraju Radnog Vremena osiguran vam je Slobodan Dan.

Blago vama, mornari, koji tučete mora i vjetrove, odvojeni od doma i ognjišta. Sačuvate li vjernost i poštenje, vaša će Mirovina biti velika.

Blago vama, vozači autobusa, koji na putu iz provincijskih mjesta u grad kupite desetke recepata i narudžbi, te za onih svojih sat, sat i pol slobodna vremena, čekate u repu apoteke ili prodavaonice, dok vas na povratku naručilac i ne čeka. Ostanete li mirni, bez psovke i nervoze, i nastavite li činiti ljudima usluge, na kraju Mjeseca čeka vas Zadovoljština.

Blago vama, mali ljudi u sjeni na koje se nitko ne obazire, čiji je rad nužan da bi odskočili oni drugi. Ostanete li ponizni i ne precijenite li ni sebe ni njih, vaša će veličina zasjati u Dan Mjerenja sjena i u Dan Prepoznavanja.

Blago vama, liječnici, koji znanjem i savjesnošću danju i noću pomažete bolesnicima. Uspijete li ostati vjerni Hipokratovoj zakletvi i raditi iz čistog čovjekoljublja, bez prljave želje za dobitkom, Dežurni će vam Liječnik na kraju Dana dati od svoga Lijeka i Vremena.

Blago vama, starci i starice po staričkim domovima i ubožnicama, koji umjesto topline, srdačnosti i ljubavi morate oćutjeti da ste suvišni i dosadni. Izlučite li iz svoga srca jal, vaš će život postati blagoslov za sve domare, a vrata Doma Topline i Ljubavi zauvijek će vam ostati otvorena.

Blago vama, Bogu posvećene osobe, koje žrtvujete sav svoj imutak za Njega i čovjeka. Ostanete li vjerni prvoj ljubavi i prvom zanosu i sačuvate li srce čisto od svjetovnih požuda, vaša će Svjetlost zasjati kao sjajni nebeski svod, u Dan mjerenja hramskih darova.

Blago vama, učitelji, koji se trudite prenijeti znanja na mladi naraštaj. Budu li vaše riječi uvijek istinite i vaš govor poticajan, ostanete li dostojanstveno pravični i zadovoljni radije onim što ste dali no onim što ste primili, vaši će vas se učenici sjećati sa zahvalnošću, a na kraju Godine vaša će Ocjena biti Izvrstan.

Anton Šuljić ("Vjerovati radosti")

za život:

LJUDI ZA ŽIVOT

Rubrika pred Vama postoji zato da od mnoštva događaja (događaji, manifestacije, projekti, akcije i još mnogo toga) u svijetu i kod nas izabere i istakne u njima ono najbolje – podršku ili obranu života, a također navodi i ono što se pokazuje negativnim – PROTIV ŽIVOTA. Koji puta spomenemo neke ljude koji čine prave „podvige“ ZA ŽIVOT. Ovaj put, koja riječ o njima...

Dragi svećeniče, koji organiziraš u svojoj župi „DAN ŽIVOTA“, „HVALOSPJEV ŽIVOTU“ ili neko slično slavlje, na kojem otvoreno pohvaljuješ hrabrost i ljubav s kojom svaki bračni par prima novi život i blagoslivljaš majke prije poroda pred cijelom zajednicom...

Draga starice, koja u bolesničkoj postelji moliš nekoliko krunica na dan, pa namjeniš jednu i za nerođene, teško oboljele ili ovisnike...

Dragi djelatniče za život, za brošure koje pišeš i dijeliš, pa zato budeš ismijan i potjeran iz zdravstvenih ambulanti...

Draga babice, koja odbijaš raditi abortuse i moliš za sve one koji ih čine, oko njih rade i propagiraju, a porodilje s ljubavlju hrabriš i tješiš...

Drago dijete, koje moliš dragog Boga da ti podari (još jednog/jednu) brata ili sestricu...

U ime svijeta i svakog djeteta, HVALA TI!

protiv života:

MODA ZA BEBE

Možda će netko u prvi mah – pogledavši ovu curicu u (roze) haljinici – pomisliti: „Kako slatko...!“ Ipak, kao i sve u životu, i ova slika zahtijeva bar još jedan pogled i malo razmišljanja...

Svoju bebu odavno možete obući u balsku haljinicu, kostim ili sličnu odjeću "za odrasle". Jedna američka firma smatra da se osjećaj za modu razvija još u kolijevci, pa je lansirala prve cipelice sa štiklama za bebe! "Slatke i smiješne, potpuno meke i funkcionalne, ove cipelice neće naškoditi bebinim stopalima, a izgledaju veoma zabavno" navodi se na site-u te firme. Ove cipele prave se i u veoma "odraslim" dezenima – animal print (leopard ili zebra dezen), roze saten... Poslije štikli za bebe, koje su se prošlog ljeta počele prodavati u Americi, ista kompanija lansirala je i čizmice "kaubojke". Par čizmica za bebe, u znoj ili crnoj boji, košta 42,50\$, dok se cipelice sa štiklama povlače iz prodaje, a preostale zalihe prodaju se po cijeni od "samo" 35\$ za par.

„Sljedeće očekujte večernje haljine i šminku koja se jede, za bebe do 12 mjeseci, naravno. Kada sam pročitala ovu vijest bila sam potpuno šokirana. Ovo je jedan, u najmanju ruku ČUDAN proizvod za mame koje žele da njihove slatke, male, debele bebe budu "elegantne". To su cipelice sa štiklom za bebe do šest mjeseci starosti!“

(komentar jedne majke sa Interneta)

Piše: Stjepan Beretić

Djelatnost franjevac na početku 18. stoljeća

Sve do polovice 18. stoljeća franjevci ne samo da se brinu o Somboru, nego podmiruju dušobrižničke potrebe cijele Bačke – od Novog Sada do Baje i od Subotice do Bača. Južno od Sombora je prva franjevačka župa bila u gradu Baču, sjeverno od Sombora u Baji, sjeveroistočno od Sombora franjevci su djelovali u Subotici. Dok su franjevci i puk u Baču sačuvali tradiciju jer su došli s područja današnje Tuzle, somborski su franjevci s ponosom isticali da su u Bačku došli iz Olova. Svojim su radom somborski franjevci zavrijedili najljepše pohvale. Pisac povijesti grada Sombora, János Muhi na 78. stranici svoje knjige „Zombor Története“ naziva somborske franjevce „tvrdom kulom Rimske Crkve u Bačkoj“.

Karlovački mir

26. siječnja 1699. godine sklopljen je mir u Srijemskim Karlovcima. Mir su potpisali predstavnici Svete Lige (Habsburška Monarhija, Mletačka Republika, Poljska, Rusija) i Osmansko Carstvo. To je završetak rata koji je 1683. godine započeo opsijedanjem Beča i turskim porazom. Tim mirom su se Turci povukli na istočnu obalu Tise. Nakon toga mira kralj Leopold je počeo utvrđivanje Vojne krajine, u čiji je sastav ušao i Sombor. Te je godine nastupilo kratko razdoblje mira, a za somborske katolike su otvorena vrata novoga i vrlo značajnoga stoljeća. Izgonom Turaka iz Bačke završilo se jedno veliko razdoblje povijesti Katoličke crkve među Dunavom i Tisom. Na prijelazu iz 17. u 18. stoljeće, Bačka je bila nastanjena gotovo isključivo Srbima i Hrvatima. I ti su ljudi bili uključeni u Vojnu krajinu. Vojna je krajina bila pod zapovjedništvom bečkoga dvora. Zato je postojanje vojne krajine na mađarskom državnom području bilo otvorena zapreka uvođenju obnovi mađarske građanske vlasti. Car i kralj Leopold je 1698. godine potvrdio kalačkoga i bačkoga nadbiskupa **Pála Széchényija** bačkim velikim županom. Za sjedište Bačke županije je određen grad Sombor, koji je prije turskog ropstva pripadao nekadašnjoj Bodroškoj županiji. Svrha ponovne uspostave Bačke županije je bilo provođenje zakona

mađarske ustavne monarhije i zakona na cijelom nekadašnjem području mađarskoga kraljevstva. Rad i postojanje županije je car samo podnosio. Mađarskoj strani je Vojna krajina bila trn u oku, budući da je car podupirao Vojnu krajinu i u njoj srpske i hrvatske doseljenike.

Napetosti između županije i vojne krajine

U Vojnoj krajini se ljudi osjećaju relativno dobro. Ne moraju plaćati porez. U godinama rata je bilo teško. Ginulo se, putovalo. U godinama mira živjelo se srazmjerno zadovoljno. Županija je bila u velikim nevoljama. Kud je Bačka bila slabo naseljena, tud je i to malobrojno stanovništvo bilo pod vojnom krajinom, te je bilo oslobođeno plaćanja poreza. Županijske vlasti nastoje na svaki način što prije ugasiti vojnu krajinu i uspostaviti svoju vlast i nadzor na čitavom području županije. Vojnici pak, Srbi i Hrvati se neprestano tuže na okrutnost županijskih organa. Tuže se na velikog župana, koji na svaki način utjeruje porez. Na 82. stranici svoje knjige piše Muhi, kako Srbi i Hrvati obrađuju zemlju a da ne plaćaju porez, županija tim žešće pritiska porezom siromašniji građane, zbog čega su neki od njih prisiljeni bježati na tursko područje. Bečki dvor određuje, između ostalog, da se pravoslavno stanovništvo poštedi od poreza županiji, pa zbog toga raste pritisak na katoličko stanovništvo. Tako se, u sporu između vojne krajine i županije, bečki dvor stavljao na stranu srpskog stanovništva, dok je županiju kao tijelo mađarske državnosti samo podnosio. Grad Sombor je rastao tako da su 1701. godine u Somboru živjele 373 obitelji. U Somboru je već bilo dvanaest obrtnika, ali i 10 krčmi. Od 1699. do 1701. godine broj obitelji je povećan za 103. Uz to je znatno poboljšano materijalno stanje stanovništva. Unatoč sve-mu car je 8. svibnja 1702. godine potvrdio postojanje Vojne krajine. Na 79-81. stranici svoje knjige piše János Muhi, kako je bečko Ratno vijeće imalo namjeru zatvoriti somborski i subotički vojni šanac zato što su daleko od granice. Nezadovoljstvo graničara i velike

vojne zasluge Somboraca i Subotičana bile su presudne u odluci Ratnog vijeća da ta dva grada utvrdi s po 750 pješaka i 75 konjanika. Slično je stanje bilo i u cijelom Potisju, tj. u Senti, Martonošu, Žablju, Zmajevu i Bačkom Petrovom Selu.

Razdvojili seljaštvo od vojnika

Tužbama i nezadovoljstvu županije Beč je izišao u susret u toliko, što je 1702. godine određeno da se razdvoje seljaci od vojnika, te da se tako izuzmu iz Vojne krajine, kako bi se stavili pod upravu županije. Tako su od poreza bili izuzeti samo vojnici. Napetost između županije i vojnih vlasti je još više došla do izražaja kad su u Somboru na čelu krajinskog povjerenstva bili grofovi **Lamberg** i **Volkler**. Mađarski kraljevski dvorski ured je bio nezadovoljan. O tome piše Muhi na 84-85. stranici svoje knjige. Beč se oglušio na ta mađarska negodovanja.

Rákóczyjeva buna

Ferenc Rákóczy I. (1645.–1676.) je sudjelovao u Zrinsko-Frankopanskoj uroti, ali je na koncu odustao i položio oružje. Njegov sin **Ferenc Rákóczy II.** (1676.–1735.) je, računajući na pomoć francuskog kralja **Luja XIV.**, organizirao urotu te je tražio samostalnost Erdelja i upravnu autonomiju Mađarske. Uzalud se obratio za pomoć i hrvatskom plemstvu. Nadao se i pomoći Srba graničara. Kako se graničari nisu htjeli odazvati njegovu pozivu a nisu se niti predali, Rákóczy je pokrenuo pravi vojni pohod na cijelu Bačku. Njegovi vojnici su se zvali kuruci. Na 83. stranici Pekićeve „Povijesti Hrvata u Vojvodini“ o tom vremenu čitamo: „na vijest da kuruci dolaze, znaten se dio Hrvata iz Bačke s franjevcima na čelu povuče u Petrovaradin i njegovu okolnu gdje ostane sedam godina. Mnogi pobješkoše u ruske krajeve, jer ni Turci nisu bili tako okrutni kao kuruci. Među ostalim, zapalili su i franjevački samostan u Baji.“ Rákóczy je tražio pomoć u Poljskoj, Francuskoj, Engleskoj, čak i u Turskoj, dok u Turskoj nije umro kao izbjeglica.

Autentični svjedoci

Odgovara: mons. dr. Andrija Kopilović

Kad čitamo Djela apostolska divimo se žaru naviještanja Radosne vijesti. Nisu izostali plodovi. Danas navještaj Radosne vijesti ne prate isti znakovi kao u apostolsko vrijeme. Jesmo li umorni ili neautentični? Nisu li ostali samo vjernici iz tradicije?

V. Š., Tavankut

Činjenica je da je knjiga Djela apostolskih dio Novoga zavjeta. Dakle, knjiga objave. Crkva iz toga crpi ne samo baštinu vjerskih istina već i trajno nadahnuće. Jedina nedovršena knjiga Novoga zavjeta su Djela apostolska. Zašto? Luka je pisao tu drugu svoju knjigu upravo zato da pokaže kako se kršćanstvo širilo apostolskim poslanjem od Jeruzalema prema Rimu. U suvremenom pravopisu iza Rima stavili bi smo tri točke, što znači navještaj Radosne vijesti traje do konca vremena i do kraja zemlje, kako je to Isus naredio. Crkva je po svojoj naravi sveta institucija jer joj je tvorac Isus Krist. On je garantirao trajnu prisutnost svoga Duha toj zajednici isto tako do konca vremena. Međutim, trebamo imati na umu da su apostoli imali osobnu "asistenciju" Duha Svetoga i stoga je snaga njihova djelovanja bila direktna snaga Duha Svetoga. Na neki način moramo reći da su oni bili utemeljitelji Crkve. Svaki od njih je posjedovao i dar nepogrešivosti u stvarima vjere i čudoređa. U spomenutom dijelu je ostao samo malen opis poslanja apostola i to samo Petra i Pavla. Drugi su prisutni "tek usput". To pokazuje koliko je grandioz-

Svaki je apostol i apostolski učenik bio pozvan na herojstvo vlastite krvi. Dakle, bio je svjedok riječi, života i smrti. Takav način svjedočenja na herojskom stupnju ne može se, niti smije, utemeljeno očekivati od svih vremena i osoba.

no djelo ovih apostolskih glavara. Ako to zamislimo barem još dvanaest puta više, onda imamo odgovor kojim duhom i kojom snagom se širilo kršćanstvo u apostolsko vrijeme. Trebamo imati na umu i drugu činjenicu, da je: svaki je od njih svoje svjedočanstvo i rad završio mučeništvom – svjedočanstvom krvi. Zapravo svaki je apostol i

apostolski učenik bio pozvan na herojstvo vlastite krvi. Dakle, bio je svjedok riječi, života i smrti. Takav način svjedočenja na herojskom stupnju ne može se, niti smije, utemeljeno očekivati od svih vremena i osoba. Kako god bilo žalosno, ali se moramo pomiriti s istinom da Bog nije sve kršćane pozvao na herojski stupanj mučeništva. Imajući u vidu snagu Duha Svetoga, u čijoj su snazi apostoli i njihovi učenici djelovali, ostaje nam poticaj, divljenje i želja za nasljedovanjem.

Kršćanstvo jest umorno. Stoga je Drugi vatikanski sabor za kršćanstvo doslovno označio nove Duhove. Ivan Pavao II. je najtemeljitiije postavio zahtjev nove evangelizacije ili reevangelizacije. Crkva se našla pred izazovom na koji treba odgovoriti doslovno metodom apostolskih vremena.

Crkva danas treba svjedoke revne i vjerne koji će Radosnu vijest životom svjedočiti a Crkva kao zajednica autentično živjeti evanđelje upućeno siromasima koji traže Boga.

Nakon apostolskih vremena slijedi drugi stadij širenja kršćanstva kojeg bismo mogli već nazvati postkonstantinsko vrijeme. Mislimo na ono vrijeme kada je crkva sve više postajala institucija. Ona do danas nije izgubila i neće svoju karizmatiku dimenziju, ali institucija kao takva nije uvijek karizmatika. To vodi k zaključku da je i način evangelizacije institucionaliziran, a manje je karizmatiki. To po sebi nije pogreška, nego samo promjena u načinu i meto-

dama. Međutim, ta okolnost nosi opasnost da bude manje svjedočka a time odmah i manje djelotvorna. Još jedna okolnost je bitna u odgovoru na vaše pitanje: seoba naroda. Novonadošli narodi u Europi su pokrštavani – dakle kristijanizirani – na posve drukčiji način nego u apostolsko vrijeme. Malo je naroda čije je pokrštenje bilo, recimo tako, ka-

Vjernici pitaju

tekumenskim putem. Pokrstio se kralj ili voditelj naroda pa se i bez veće pouke pokrštavao i narod. To je u kršćanstvo donijelo nove elemente "neobraćenog poganstva". Istina je da je Europa kristijanizirana i da je postala kršćanski kontinent, ali sada dolazi vaša teza do izražaja, a to je stvaranje tradicije. Gdje nedostaje cjelovito znanje i poznavanje vjere, zadovoljava se raznim surrogatima – nadomještanjem – i živi se vjerski ali u granicama vjerske tradicije a ne "novoga čovjeka". Tradicija nije negativan pojam ali je okvir nečega što iznutra mora biti autentičnije i življe. Nakon svega pojavljuje se novi vijek u kome su dva kontinenta (Amerika i Australija) kristijanizirana "na malo čudan način". Ne bih sad ulazio u to pitanje. No, posljedice su jasne. Više se polagalo na formu nego na sadržaj. Kada je

taj novi vijek donio i svoje zamke, kršćanstvo se našlo pred novim izazovom. Racionalizam kao takav nije negativan pojam, ali se na vjeru odrazio negativno. Totalitarizmi su i negativan pojam i negativno se odrazuju na vjeru. Tako je došlo do vaše treće pretpostavke da vam se čini da je kršćanstvo umorno. Imate pravo. Ono jest umorno. Stoga je Drugi vatikanski sabor za kršćanstvo doslovno označio nove Duhove. Ivan Pavao II. je najtemeljitiije postavio zahtjev nove evangelizacije ili reevangelizacije. Sada se međutim, Crkva našla pred izazovom na koji treba odgovoriti doslovno metodom apostolskih vremena. Čak i teže. Zašto? Teže je navijestiti Radosnu vijest umornim, razočanim ili otpalim kršćanima nego u ono vrijeme poganskom grčko-rimskom svijetu. Dakle, konačan odgovor na vaše pitanje je: Crkva danas treba svjedoke revne i vjerne koji će Radosnu vijest životom svjedočiti, a Crkva kao zajednica autentično živjeti evanđelje upućeno siromasima koji traže Boga.

Stoga će tradicija kao glavna okosnica vjere oslabiti ali će – ako Bog da – svjedočanstvo života reevangelizirati svijet. Molimo za to.

U susret događanjima

PROSLAVA SV. CECILIJE U KATEDRALI

U nedjelju 22. XI. 2009. u 18 sati sv. misa za žive i pokojne članove katedralnih zborova i orkestara, te za žive i pokojne orguljaše i zborovođe.

Pjevat će zborovi iz Segedina, Komorni zbor *Pro musica*, đaci iz subotičke Glazbene škole.

800. OBLJETNICA FRANJEVAČKOG REDA SUBOTICA, 26. XI. 2009. godine

Franjevačka crkva u 17,30 sati

SVEČANU SV. MISU predvodi fra Petar Cvekan, tajnik Provincije sv. Ćirila i Metoda, s njim u zajedništvu su fra Filip Karadža, gvardijan Franjevačkog samostana sv. Ante u Beogradu, Provincije Bosne Srebrne, i svećenici Subotičke biskupije.

Na misi pjeva *Franjevački zbor sv. Ivana Krstitelja iz Zemuna*.

Velika vijećnica Gradske kuće u 19 sati

SVEČANA AKADEMIJA

* Dr. sc. Robert Skenderović iz Zagreba: 800 godina Franjevačkog pokreta

* Mons. Stjepan Beretić, katedralni župnik: Treći svjetovni red

U programu sudjeluju: Zbor *Collegium musicum catholicum*, djeca subotičkih župa, recitatori Hrvatske čitaonice, *Franjevački zbor sv. Ivana Krstitelja iz Zemuna*.

DUHOVNA OBNOVA U KATEDRALI

U subotičkoj stolnoj bazilici svete Terezije će od 29. studenog do 8. prosinca biti 158. duhovna obnova u čast Prečistom Srcu Marijinu.

Svake večeri u 17 sati će biti krunica, a u 17,30 sveta misa, propovijed i pobožnost. Pozivamo sve vjernike, a napose Marijine štovatelje.

ZORNICE U KATEDRALI

U katedrali će srijedom i petkom u 6 sati biti zornica na hrvatskom, a utorkom i četvrtkom na mađarskom jeziku.

Gostovanje

Hvarskog pučkog kazališta

● 26. XI. (četvrtak) u 19 sati
St. Žednik – Restoran „Kod Zvonka“
„Ribanje i ribarsko prigovaranje“, glasovito djelo Petra Hektorovića

● 27. XI. (petak) u 19 sati
HKC „Bunjevačko kolo“ Subotica
„Ribanje i ribarsko prigovaranje“, Petra Hektorovića.

● 28. XI. (subota) u 18 sati
Franjevačka crkva u Subotici
Starohrvatsko (hvarsko) crkveno prikazanje nepoznatog autora „Život sv. Lovrinca mučenika“, najstariji dramski tekst napisan na hrvatskom jeziku.

Ulaz na sve predstave je slobodan.

NOVO – NOVO – NOVO

ZIDNI kalendar za 2010. godinu
po cijeni od 35 din.

DŽEPNI kalendar za 2010. godinu
po cijeni od 55 din.

SUBOTIČKU DANICU
po cijeni od 300 din.

BOŽIĆNE ČESTITKE
po cijeni od 10 din.
duple s kuvertom 15 din.

Božićne sličice po cijeni od 2 din.

/Za kalendare 20 % popusta za narudžbe veće od 100 kom, kao i za Subotički Danicu za više od 50 kom./
Narudžbe: Uredništvo Zvonika
tel.: 024 554-896

IV. škola animatora

Župa Sv. Lovra – Sonta
27. – 29. 11. 2009.

Tema: Božji poziv i čovjekov odaziv
Predavač: vlč. Mihajlo Malacko

ZVONIK

Katolički list (mjesečnik)

Izdaje: Rimokatolički župni ured Sv. Roka, 24000 SUBOTICA, Beogradski put 52
Telefon: +381(0)24 554-896; Fax: +381(0)24 551-036; E-mail: zvonik@tippnet.rs
Web: www.ZVONIK.rs

Uredništvo:

mr. Mirko Štefković, glavni i odgovorni urednik, Tel: +381(0)24 553 610
Željka Zelić, zamjenica glavnog i odgovornog urednika
mr. Andrija Anišić, pročelnik Izdavačkog odjela Instituta „Ivan Antunović“
mr. Ervin Čeliković, tehnički urednik
Katarina Čeliković, lektorica
Vedran Jegić, fotograf

Uredničko vijeće: Stjepan Beretić, Ladislav Huska, Vesna Huska, Franjo Ivanković, dr. Andrija Kopilović, mr. Mato Miloš, Lazar Novaković, Jakob Pfeifer, s. Blaženka Rudić, Željko Šipek,

Tisak: Štamparija "PRINTEX", Segedinski put 86, Subotica, Tel.: 024/554-435

ISSN 1451-2149

RADIO MARIJA
Tel: 021 4790-529; Email: rama@eunet.yu
90,7 MhZ FM - SUBOTICA
102,9 MhZ FM - NOVI-SAD

Hirvivo
Katalikus hetilap
1. évf. 1. szám 2002. 05. 19.
Zlatiborska 4, 24427 Totovo Selo
Tel: (024) 883-040; Email: hirvivo@tothfalu.co.rs

CSALÁDI MAGAZIN
Hitélet
Cara Dušana 4, 21000 Novi Sad
Tel: (024) 469-474, Email: agape@eunet.rs

Radio Subotica
Szabadkai Rádó

SuboticaDanas.info
Informativne stranice
programa na hrvatskom jeziku

**Slušajte
Radio Suboticu**
program na hrvatskom jeziku
svaku večer od 18-21 sat
na frekvenciji 104,4 Mhz
Put Jovana Ivkovića 12,
Tel: 024 55 22 00; Fax: 551-902

www.suboticka-biskupija.info

Fotografije u ovom broju:
Zvonik, Subotica.info

Godišnja pretplata za ZVONIK:

- direktnom dostavom na župe: 1450 din
- poštom:

1700 din: tuzemstvo (za više primjeraka slijedi popust)

50 Eura: Europa

60 Eura: USA, CANADA

Pretplatnici iz tuzemstva uplate mogu slati poštanskom uplatnicom na ime Mirko Štefković, Trg žrtava fašizma 19, 24000 Subotica, s naznakom podataka pretplatnika, a oni iz Hrvatske na ime Svjetlana Ivković, Stjepana Ljubića Vojode 12, 10000 Zagreb.

Deviznu doznaku pretplatnici iz inozemstva mogu poslati na biskupijski račun s naznakom Za Zvonik i to preko posredničke banke: za uplate u eurima: LHB Internationale Handelsbank AG., Frankfurt/Main, Germany, SWIFT: LHBIDEFF; za uplate u američkim dolarima: American Express Bank, LTD., New York, USA, SWIFT: AEIBUS33; za uplate u kanadskim dolarima: Bank Of Montreal, Montreal, Canada, SWIFT: BOFMCAM2; u našu banku: NLB Banka A.D. Beograd, SWIFT: CONARS22, na račun: IBAN: RS35310007080200263537, Rimokatolička vjerska zajednica - Biskupski ordinarijat, Trg žrtava fašizma 19, 24000 Subotica, Serbia.

OČNA KUĆA

SZEMÉSZETI SZALON

551-045

A FŐPOSTÁNÁL

KOD GLAVNE POŠTE

POLIKLINIKA

SENTE

24000 Subotica, Jo Lajoša 4a

tel: 024 / 520-698

Radno vrijeme
radnim danom: od 9 do 19 sati
subotom: od 9 do 12 sati

HiZ
"HIDROIZOLACIJA"
ŽIVANOVIĆ

IZOLUJEMO VLAŽNE KUĆE CRKVE DVORCE

I DRUGE KAPITALNE OBJEKTE
DEBLJINE ZIDOVA DO 10m

www.hiz.rs

27 GODINA ISKUSTVA
40 IZOLOVANIH CRKVI
- BOLJE SUŠITI NEGO RUŠITI -

025/440-470 25000 Sombor,
063/440-470 Šeste Licke 25

MONOLIT GRADNJA
DOO ZA GRAĐEVINARSTVO I GRAĐEVINSKO-ZANATSKÉ RADOVE

JEDNOČLANO DRUŠTVO - BD. 181752/2006

24000 SUBOTICA, Franje Kuhača 10, Tel.: 024/551-685, 553-111
E-mail: monolit@tippnet.co.yu

PIB 100837422, TIK, RAČ: BANKA 170-7844-53, AGROBANKA 245-0263402101453-37

Hrvatska

Čitajte tisak, posudite knjige i porazgovarajte s prijateljima u Hrvatskoj čitaonici

Subotica, ulica Bele Gabrića 21

srijeda, petak 10 - 14 sati
utorak, četvrtak 16 - 19 sati

**Dacia porodica na okupu!
Koji je Vaš izbor?**

Dacia Logan već od **6.990 €**

Dacia Logan MCV već od **8.200 €**

Dacia Logan Van već od **6.900 €** bez pdv-a

Dacia Logan Pick Up već od **7.300 €** bez pdv-a

Dacia Sandero već od **6.990 €**

3 GODINE GARANCIJE ili 100 000 km!

www.dacia.rs Think big

AUTO CAR VIDA KOVIĆ, SUBOTICA
Braće Radića 51-53, Tel.: 024/553-567

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS...

FUNERO

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE

● Karadorđev put 2, SUBOTICA
Telefon (danonoćno): 024 / 55-44-33

RASPORED SAHRANA NA INTERNETU
www.funero.co.rs
E-mail: funero@funero.co.rs

ADSL

TIPPNET INTERNET

Dial-Up

Wireless

registracija domena
web hosting & design
prodaja i servis računara

www.tippnet.rs
support@tippnet.rs

Subotica, Karadorđev put 2.
tel: 024 / 555-765

Zahvaljujemo našim darovateljima

kupatila
kolpa-san®
by kolpa

*Opustite se i uživajte
u savršenstvu!*

Saloni kupatila KolpaSan:

Beograd, Bulevar Kralja Alexandra 402, **Tel: 011/ 240 73 71**

Novi Beograd, Tošin bunar 224/a, **Tel: 011/ 260 99 20**

Novi Sad, Rumenački put 11, **Tel: 021/ 518 091**

Subotica, Banijska 2, **Tel: 024/ 547 886**

bane
SUBOTICA

Srce kuće Vaše kuhinje su naše!

Saloni kuhinja:

Beograd, Tošin bunar 224/a, **Tel.: 011/ 2609 920**

Novi Sad, Marka Miljanova 20, **Tel.: 021/ 661 9005**

Subotica, Batinska 34, **Tel.: 024/ 561 187, 561 186**

8. Dani Balinta Vujkova

Nagrada za životno djelo

Djeca s knjigama

Književna večer u Gradskoj biblioteci

Zvonik na Sajmu knjiga

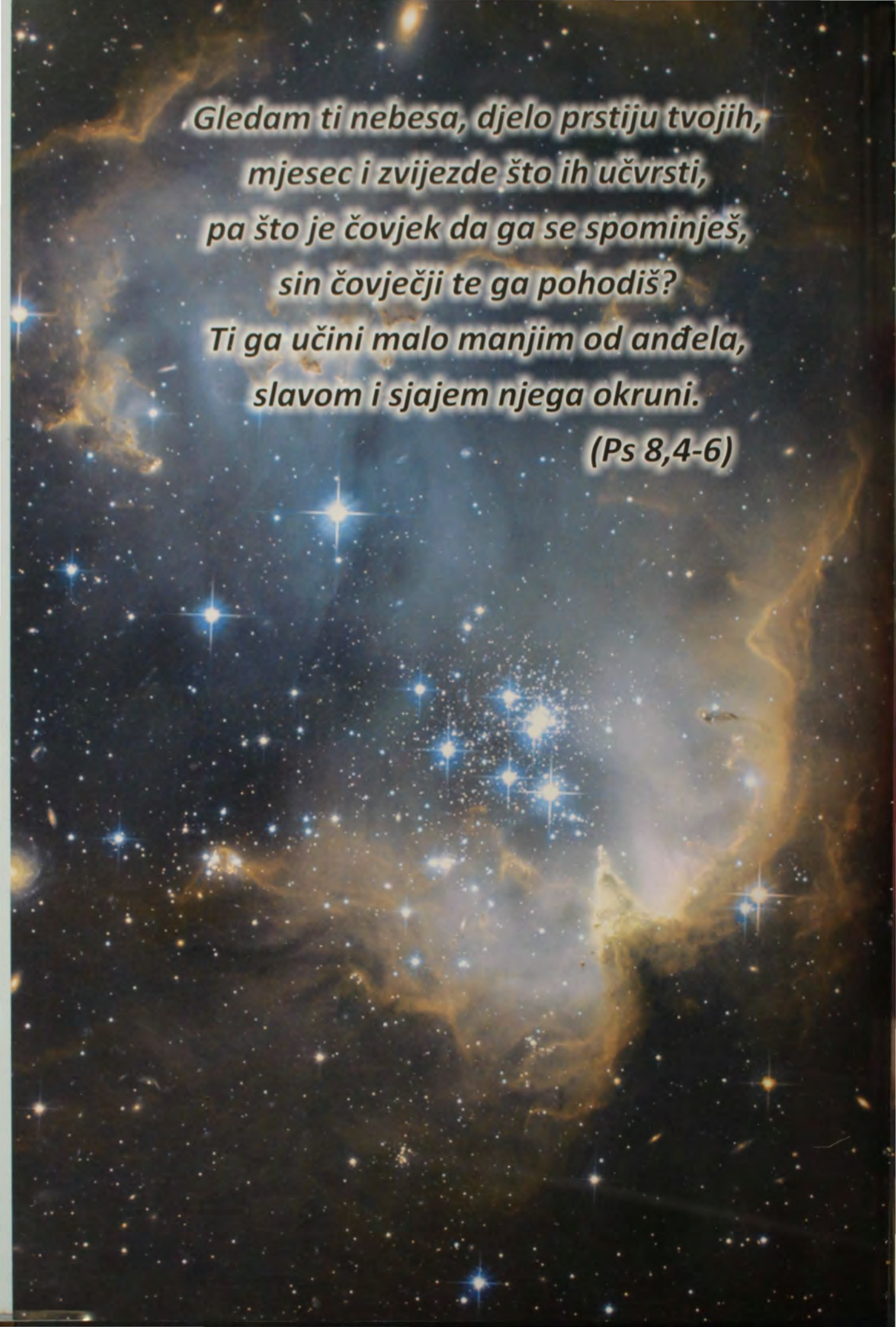
Umjetnost življenja slična je umijeću bojenja!

ZRG

ZAVRŠNI RADOVI GRAĐEVINE

24000 Subotica, Imotska 31, tel/fax: 024/562-712, mob: 064/240-43-95
e-mail: zrg.sasa@yahoo.com, www.poslovnabaza.com/zrg

*Gledam ti nebesa, djelo prstiju tvojih,
mjesec i zvijezde što ih učvrsti,
pa što je čovjek da ga se spominješ,
sin čovječji te ga pohodiš?
Ti ga učini malo manjim od anđela,
slavom i sjajem njega okruni.*

(Ps 8,4-6)